

MOJE WUKUBŁANJE

Impresum:

wudawaćel: Domowina z.t. – zwjazk Łužiskich Serbow

redakciski kónc: 10.05.2019

redakcija: Marija Koklina, Marija-Tereza Krawžic

lektor: Jan Měškank

fota titul: Marija-Tereza Krawžic

wuhotowanje: Christin Lukašowa, Spreedesign Bautzen GmbH

Brošurka nasta z podpěru dźěćaceho časopisa „Płomjo“.

Tuta naprawa bu financowana přez dawkowe srědki na zakładźe etata,
kiž su zapósłancy Sakskeho krajneho sejma schwalili.

Diese Maßnahme wird mitfinanziert durch Steuermittel auf der Grundlage des
von Abgeordneten des Sächsischen Landtags beschlossenen Haushaltes.

Wobsah

1. Zawodne słowa 4
2. Přehlad šulskich zakónčenjow 5
3. Abitura a/abo wukubłanje? 6
   3.1 Fachowa abitura 6
   3.2 Abi a wukubłanje w jednym 7
4. Rozdźěl mjez šulskim a dualnym wukubłanjom 8
5. Twoje lěpšiny jako wučomnik 9
6. Financielne podpěry za čas twojeho wukubłanja 10
7. Što rěka płaćenje po tarifje? 12
8. Projekt „Praxisbausteine“ 12
9. Kak namakaš twoje wukubłanske městno? 13
10. Narěčenje 14
11. Žiwjenjoběh 15
12. Dalekubłanske móžnosće po wukubłanju 16
13. Přehlad powołanjow 18
14. Předstajenje powołanjow 20
15. Přehlad zawodow a institucijow 114

– interview

1. Zawodne słowa

Kónc šule je so skónčnje přiblížił abo ći zdaloka hižo kiwa. Tola što nětko? Kak ma dale hić? Wopytam dalšu šulu a polěpšu z tym moje šulske zakónčenje a z tym moje šansy na wukubłanske městno abo sym spokojom z mojim wotzamknjenjom a powabju so hnydom za wukubłanje? Tuta knižka budźe ći při wotmołwje na tute prašenja zawěsće dale pomhać. Tu předstaji so ći wjele wšelakich powołanjow. K tomu dźěła młodostni a dalši z tobu swoje nazhonjenja.

Na prěnich stronach namakaš zajimawostki dokoławokoło temy wukubłanja. Potom sćěhuje předstajenje jednotliwych powołanjow. Někotre samo z pomocu interviewa z wosobu, kotraž so runje kubła, hižo někotre lěta w powołanju dźěła abo kotraž zawod wjedźe, w kotrymž móžeš twój powołanski són zwoprawdźić. Přez praktikum abo prózdninske dźěło maš móžnosć za sebje nazhonjenja hromadźić a so wuspytać. Tute nazhonjenja móža być pomoc při namakanju praweho powołanja za tebje. Dale poda ći brošurka informacije, hdźe móžeš so tu we Łužicy wukubłać dać a kotre zawody bychu so móhli z twojim pozdźišim dźěłodawarjom stać.

Podate informacije k zasłužbje su wot kraja ke krajej wšelake a móžeja so přeco zaso změnić. Wotwisna je zasłužba tež wot twojeho wukubłanskeho zawoda.

W brošurce wužiwa so za lěpšu čitajomnosć po móžnosći přeco jenož pak muska pak žónska forma, na přikład pola powołanskich pomjenowanjow. Wotpowědny druhi splah je wězo přeco zapřijaty a njeje ze žanoho powołanja wuzamknjeny.

2. Přehlad šulskich zakónčenjow

Spěchowansko-šulske zakónčenje
Förderschul-abschluss

- docpěje so přez wopyt spěchowanskeje šule a wuspěšne zakónčenje tuteje
- polěpšenje šansow na wukubłanske městno přez nachwatanje hłownošulskeho zakónčenja
- jeli njeje zawodne wukubłanje na zakładže zbrašenja móžne, eksistuja wukubłanja, kotrež su specielnje natwarjene
  → nowy model „Praxisbausteine“, hlej str. 12
  → wjac informacijow za móžne wukubłanja w Pančan Klóštrje pod: *www.werkstatt-st-michael.de*

Hłownošulske zakónčenje
Hauptschul-abschluss

- docpěje so přez wuspěšne zakónčenje 9. lětnika
- přez powołanske wukubłanje wobsteji móžnosć, wyše wotzamknjenje docpěć
- prawnisce njeje předpisane, kotre zakónčenje je za powabjenje třebne, tak móžeš so z hłownošulskim zakónčenjom za dualne kaž tež za šulske wukubłanje powabić
- twoje šansy pak so z wyšim wotzamknjenjom polěpša

Srjedźne kubłanske zakónčenje
Mittlerer Bildungs-abschluss

- docpěje so z wuspěšnym wotpołoženjom pruwowanja po 10. lětniku
- maš móžnosć na powołanske wukubłanje abo na wyše wotzamknjenje
- maš dobre šansy, zo so twoje powabjenje za dualne abo šulske wukubłanje přiwza

Abitura/ wysokošulska zrałosć
Abitur/ Hochschulreife

- docpěje so na gymnaziju, na cyłkownych šulach, na fachowych abo powołanskich wyšich šulach
- maš móžnosć na wukubłanje ale tež na studij
- je rozdźěl mjez powšitkownej abituru a fachowej abituru:
  → z powšitkownej abituru směš wšudźe studować
  → z fachowej abituru směš jenož wěste studije a wysoke šule wopytać
- nimo dualneho wukubłanja je tež dualny studij, kotryž kombinuje studij z wukubłanjom

→ čim wyše wotzamknjenje, ćim lěpše šansy na wukubłanske městno

3. Abitura a/abo wukubłanje?

3.1 Fachowa abitura

Po zakónčenju wyšeje šule ze srjedźnym kubłanskim zakónčenjom móžeš so na fachowej wyšej šuli powabić. Tam móžeš w běhu dweju lětow fachowu abituru docpěć. Za to wopytaš fachowu wyšu šulu połnočasowje a tebi sposrědkuje so powšitkowna, teoretiska a praktiska fachowa wěda.

Hdyž maš srjedźne kubłanske zakónčenje a sy powołanske wukubłanje hižo wuspěšnje zakónčił, móžeš fachowu abituru w běhu jednoho lěta docpěć. W kotrym směrje, to je wotwisne wot twojeho powołanja. Hdyž wopytaš šulu połnočasowje maš fachowu abituru po jednym lěće. Jeli pak chceš nimo šule też dźěłać, potom wopytaš šulu dźělnočasowje a docpěješ zakónčenje po dwěmaj lětomaj.

Ze zakónčenjom fachoweje wyšeje šule *(Fachoberschule)* docpěješ fachowo-wysokošulsku zrałosć *(Fachabitur)*. Wšojedne, hač sy wuknył w směrje agrarna, bio- a wobswětowa technologija abo wuhotowanje abo strowota, socialne, technika abo hospodarstwo a zarjadnistwo – fachowy směr njeje zawjazowacy za pozdźiši studijny směr.
Fachowa abitura woprawnja k studijej na (fachowych) wysokich šulach *(Fach-Hochschulen)* a powołanskich akademijach *(Berufsakademien)*. Też powołanske wukubłanje móžeš zahajić.

Twoje powabjenje přijimuje so hač do 31. měrca toho lěta, w kotrymž chceš šulu započinać, direktnje pola fachoweje wyšeje šule.

Čehodla sy so za fachowu abituru rozsudźiła?
Sym chcyła pozdźišo raz studować resp. sebi też tute durje wočinjene dźeržeć.

Hdźe je twoja šula?
W Drježdźanach.

Kak a hdy sy so na tutej šuli powabiła?
Sym so w januarje 2017, potajkim hišće w dźesatym lětniku tu powabiła. Sym potom přeprošenje k pruwowanju dóstała, při kotrymž chcychu zwěsćić, hač sym kmana za tutu šulu. Tu pak sej njetrjebaš žane přewulke starosće činić.

Kotre předmjety so tam podawaja a što tam wšitko nawuknješ?
Mam tu cyle normalne předmjety kaž na př. matematiku, němčinu, jendźelšćinu atd.
Mam pak też předmjety kaž KÄP *(Künstlerisch-ästhetische Praxis)* a KKG *(Kunst- und Kulturgeschichte)*.
W jědnatym lětniku steješe 20-tydźenski praktikum na planje. Kóždy šuler dyrbješe sebi jedne praktikumowe městno wobstarać. Ja sym sebi jednu wabjensku agenturu wupytała. Tam sym potom tute 20 tydźenjow jako medijowa designerka dźěłała a to přeco w mënje 2 tydźenjej šulu a 2 tydźenjej praktikum.

Kelko pruwowanjow maš?
Mam jedne ertne pruwowanje w jendźelšćinje a 4 pisomne pruwowanja (matematika, jendźelšćina, němčina a KÄP).

Što so ći tam lubi a što skerje nic?
Tu su wjele wšelakich, nowych charakterow, kotřiž pak maja wšitcy zhromadny hobby – molowanje/rysowanje. Mi so tu poprawom wšitko lubi.

Sy toho měnjenja, zo bě to prawy rozsud?
Na kóždy pad bě to prawy rozsud. To je mje hišće raz w mojim powołanskim puću skrućiło a sym wjele nawuknyła, štož potrjechi barby, formy a kak zasadźu to prawje, zo nastanje na př. rjany wobraz.

Što je twój zaměr po zakónčenju tuteje šule?
Poprawom chcych studować, sym pak wot mojeho praktikumoweho zawoda poskitk za wukubłanske městno dóstała, kotryž sym přiwzała. Započinam potajkim wot 01.08.2019 wukubłanje na medijowu designerku.

3.2 Abi a wukubłanje w jednym

Wot 31.07.2017 eksistuje program „BerufsAbitur“. Jeho zaměr je spěchowanje rjemjesła a je mysleny za tych, kotřiž chcedźa wyše kubłan-ske zakónčenje docpěć ale też rady w rjemjesle dźěłać. Wuměnjenje za wobdźělenje na tutym programje je srjedźne kubłanske zakónčenje.

W Sakskej rěka tutón model „dualne powołanske wukubłanje z abituru“ (DuBAS) a poskići so na šulach w Drježdźanach, w Lipsku, w Kamjenicy a w Budyšinje. Powabić móžeće so na dwěmaj pućomaj. Jónu pola wukubłanskeho zawoda abo direktnje přez powołansko-šulski centrum a po tym pyta so wukubłanski zawod. Powabjenja su hač do 31. měrca móžne, potajkim poł lěta do započatka wukubłanja. Wukubłanje z abituru traje 4 lěta.

4. Rozdźěl mjez šulskim a dualnym wukubłanjom

	šulske wukubłanje	dualne wukubłanje
powšitkowne informacije	· šulske, dokelž wukneš přewažnje w šuli · **teorija**: połnočasowe wukubłanje na powołansko-fachowych šulach · **praksa**: sposrědkuje so w předpisanych praktikumach, kotrež traja wjacore tydźenje	· dualne, dokelž wukneš w zawodźe a runočasnje w powołanskej šuli · **teorija**: sposrědkuje so w prawidłownych wotstawkach w powołanskej šuli (kóždy tydźeń na wěstych dnjach abo w blokowych zarjadowanjach) · **praksa**: hłowne wukubłanje we wukubłanskim zawodźe
časowy wobjim	· wotwisnje wot powołanja 2 – 3,5 lět	· wotwisnje wot powołanja 2 – 3,5 lět
šula	· powołansko-fachowa šula · ty sy šuler	· powołanska šula · ty sy wučomnik
powabjenje	· zwjetša hižo lěto do započatka wukubłanja · direktnje pola powołansko-fachowej šule	· zwjetša wjac hač lěto do započatka wukubłanja · pola zawoda · wukubłanje započina so husto 01. septembra
fenki	· žana zasłužba za čas wukubłanja · priwatne šule žadaja sej husto šulski popłatk, statne su darmotne	· wučomnicy dóstanu zasłužbu, kotraž so we wukubłanskim zrěčenju předpisa
możne podpěry	· BAföG · bydlenski pjenjez	· BAB
swobodny čas	· maš šulske prózdniny · druhdy dyrbiš w tutym času praktikum absolwować	· maš wěstu ličbu dowolowych dnjow · próstwu wo dowol móžeš jenož za čas dźěła w zawodźe zapodać, nic pak za čas, hdyž dyrbiš do powołanskeje šule

5. Twoje lěpšiny jako wučomnik

wukubłanski wupokaz

· wot powołanskeje šule dóstaneš šulski wupokaz, z kotrymž dóstaneš wšelake potuńšenja
· druhdy dóstaneš tutón wupokaz hakle po naprašowanju w twojej powołanskej šuli

potuńšene jězdźenki

· wot 1. awgusta 2019 ma „Azubi-Ticket“ za Saksku přistupny być
· jězdźenka płaći 48 € na měsac a ma so w abonemenće za znajmjeńša jedne lěto kupić
· wužiwanje přidatnych wobchadnych zwjazkow je móžne za přiražku na płaćiznu we wysokości 5 €
· za to ma so wukubłanski wupokaz předpołožić

tuńše tarify za handy a internet

· prašej so we wobchodźe twojeho poskićowarja mobilneho škričkowanja za potuńšenymi tarifami za wukubłancow

darmotny girokonto

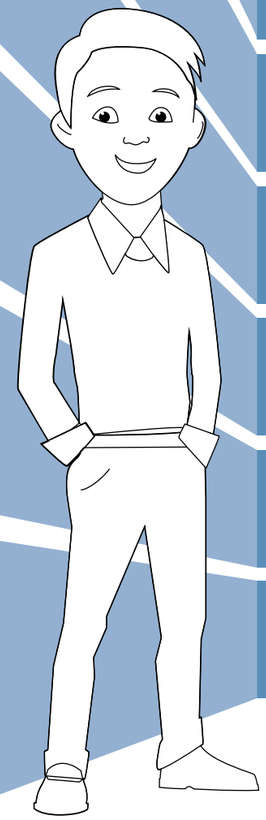
· wjele nalutowarnjow poskićeja šulerjam za čas wukubłanja darmotne girokonto

tuńše zastupy

· we wjele kinach, muzejach, kupanskich halach a pola druhich wólnočasnych zabawow dóstaneš potuńšeny zastup, hdyž předpołožiš twój wukubłanski wupokaz

za jězby

· hdyž sy we wukubłanju, móžeš próstwu stajić wo „International Youth Travel Card“ (IYTC) (płaći 15 € a je jedne lěto dołho płaćiwa)
  · tuta je připóznata w tu- a we wukraju a zmóžnja ći, swět za mało pjenjez zeznać
  · z njej dóstaneš wšelake rabaty při knihowanju busow za daloke jězby *(Fernbus)* abo při knihowanju wotnajenskich awtow

6. Financielne podpěry za čas twojeho wukubłanja

1

Přiražka za powołanske kubłanje *(Berufsausbildungsbeihilfe - BAB)* (§ 56 SGB III)

- prawo na BAB, jeli mzda njedosaha
- statnje připóznate dualne wukubłanje je wuměnjenje, abo na powołanje přihotowaca kubłanska naprawa *berufsvorbereitende Bildungsmaßnahme (BvB)*
- w najlěpšim padźe 635 € podpěry na měsac, kotraž njetrjeba so wróćo płaćić
- wysokosć podpěry wobliči so ze zasłužby staršeju abo twojeho partnera
- próstwa wo BAB zapoda so w agenturje za dźěło
- tam namakaš tež BAB-(wob)ličak

2

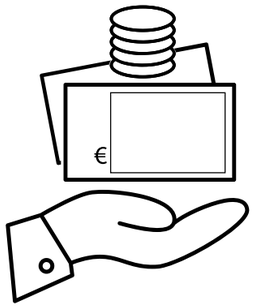
BAföG za čas wukubłanja

- ze šulskim wukubłanjom nimaš prawo na BAB
- maš pak možnosć próstwu wo BAföG zapodać
- w najlěpšim padźe 590 € podpěry na měsac, kotraž njetrjeba so wróćo płaćić
- kóžda próstwa so indiwiduelnje pruwuje
- wysokosć podpěry wobliči so ze zasłužby staršeju abo twojeho partnera
- próstwa staji so pola zamołwiteho hamta za spěchowanje wukubłanja w měsće twojeho wukubłanja

3

Bydlenski pjenjez za čas wukubłanja

- hdyž nimaš prawo na BAB, maš móžnosć próstwu za bydlenski pjenjez zapodać
- za to dyrbiš być połnolětny
- dyrbiš měć wotpokazanje BAB-próstwy
- dopokaz, zo njebydliš wjace pola staršeju a zo dyrbiš twoju podruž sam płaćić
- za to zamołwity zarjad namakaš najlóšo přez pytanje w interneće, hdyž zapodaš „Wohngeld“ a twoje město

4

Dźěćacy pjenjez za čas wukubłanja

- hdyž sy za čas wukubłanja młódši hač 25 lět, dóstanjetaj twojej staršej dźěćacy pjenjez
- z tym ma so też twoje wukubłanje financować
- za prěnje a druhe dźěćo je to měsačnje 204 €, na třeće dźěćo 210 € a wot štwórteho 235 € (płaćiwe wot 01.07.2019)
- pjenjezy njetrjebaja so wróćo płaćić a płaća so jenož tak dołho, kaž sy pod 25 lětami a hišće we wukubłanju
- hdyž njebydliš wjac doma a twojej staršej će financielnje njepodpěrataj, možeš próstwu zapodać, zo so dźěćacy pjenjez direktnje na twoje konto přepokaza

5

Stipendij we wukubłanju

- hdyž chceš jako wučomnik do wukraja, eksistuja nimo znatych statnych podpěrow też priwatne a mjezynarodne spěchowanske programy
- za stipendij dyrbiš jara přeswědčacy być, w motiwaciskim pismje dyrbiš rozkłasć, čehodla chceš do wukraja a čehodla dyrbi organizacija tebje podpěrać
- hdyž možeš přeswědčić, kiwa ći dobra financielna a organizatoriska podpěra

6

Kubłanski kredit za čas wukubłanja

- hdyž sy wšitke možnosće spěchowanja wuspytał a pjenjezy tohodla njedosahaja
- kredit zwjazkoweho knježerstwa spěchuje wukubłancow, kotřiž su 24 měsacow před zakóńčenjom wukubłanja
- za to dyrbiš znajmjeńša 18 lět być ale nic starši hač 36
- kubłanski kredit je fleksibelny a njewotwisny wot swójskich a wot dochodow twojeju staršeju
- próstwu za kredit možeš přez online-formular zapodać

7

Pjenježna podpěra po § 27 SBG II

- spěchowanska móžnosć su też pomocne srědki po § 27 SGB II
- možeš próstwu wo požčonku za nuzowy pad pod wěstymi wuměnjenjemi stajić
- dyrbi so wróćo płaćić
- ma być z pomocu na spočatku wukubłanja, hdyž so płaćenje BAföGa jara zapozdźi a z tym započatk wukubłanja wohrozy abo hdyž wukubłanje chorosće abo zbrašenja dla dlěje traje, hač je spěchowanje přez BAföG možne a z tym zakóńčenje wukubłanja wohrožene
- we wuwzaćnych padach wobsteji prawo na ALG II, jenož jeli njedóstanješ BAB abo BAföG

7. Što rěka płaćenje po tarifje?

Tarifowe zrěčenje je dojednanje mjez šefami wšelakich zawodow (dźěłodawarjow) a zastupnikami dźěłopřijimarjow, kotrež so w dźěłarnistwach *(Gewerkschaften)* organizuja, potajkim mjez dwěmaj stronomaj. Dojednanja poćahuja so na wšelake wuměnjenja při dźěle, na přikład kelko dowolowych dnjow dóstanje dźěłopřijimar, dźěłowe časy a kelko mzdy so płaći. Tajke jednanja wotměwaja so kóžde lěto a z tym so twoja zasłužba zwjetša kóžde lěto trochu zwyši.

Tute dojednanja płaća za jednu wěstu bransu, na přikład za inženjerow. To rěka, zo maja wšitcy, kotřiž w inženjerstwje dźěłaja, wěsty ramik dźěłowych wuměnjenjow. W tutym ramiku so potom wšo dalše mjez dźěłodawarjom a dźěłopřijimarjom wujedna.

Płaćenje po tarifje rěka potajkim, zo orientuje so twoja zasłužba na dojednanjach mjez stronomaj dźěłodawarjow a dźěłopřijimarjow.

8. Projekt „Praxisbausteine“

… bu do žiwjenja zwołany wot Diakonije Sakskeje a je jedna metoda powołanskeho wukubłanja, kiž je na zbrašenych ludźi w dźěłarnjach wusměrjena. Kubłanski wobsah je standardizowany a bazuje na připóznatych wukubłanskich planach BBiG *(Berufsbildungsgesetz)*.

Wuwity bu koncept za ludźi, kotřiž wopytaja dźěłarnju za zbrašenych, dokelž su tući wot regularneho wukubłanskeho systema wuzamknjeni. W jednotliwych modulach nawuknu a polěpša praktiske kmanosće.

Po wuspěšnym wotpołoženju pruwowanja dóstanu woni wotpowědny, zjawnje připóznaty certifikat. Tak zmóžnja so krok po kroku přistup k připóznatemu wukubłanju.

9. Kak namakaš swoje wukubłanske městno?

- → insiderske pokiwy dóstanješ husto hdy přez wosobinske rozmołwy ze staršimaj, w přećelskim kruhu, ze znatymi abo wučerjemi

- → wupisanja wukubłanskich městnow w nowinach

- → w telefoniskich knihach namakaš zapis firmow z telefoniskim čisłom a adresu
  - → móžeš so wosobinsce wo swobodnych městnach za praktikum abo wukubłanje naprašować, tak pokazaš twój zajim a zasadźitosć

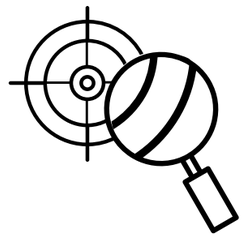
- → na wukubłanskich wikach a dnjach wotewrjenych duri
  - → móžeš z dźěłodawarjemi wosobinsce rěčeć a so wo možnosćach wukubłanja abo praktikuma informować
  - → tak zhoniš, na čo woni při wupytanju wučomnikow dźiwaja a kotre kriterije maja tući spjelnić

- → tydźeń wotewrjenych zawodow w Sakskej, pod mjenom „Pohladaj nutř!“ *(Schau rein!)*
  - → přichodny tajki tydźeń budźe **09.03. – 14.03.2020**.
  - → maš možnosć sej dźěło w zawodźe wobhladać a z dźěłaćerjemi a wučomnikami pobachtać
  - → wjace informacijow k tomu namakaš pod bildungsmarkt-sachsen.de

- → w interneće namakaš swobodne wukubłanske městna mjez druhim tu:
  - → jobboerse.arbeitsagentur.de
  - → handwerkskammer.de
  - → ihk-lehrstellenboerse.de
  - → leko-oberlausitz.de
    - → tip: insider-goerlitz.de
  - → jobs.oberlausitz.de
  - → bildungsmarkt-sachsen.de

- → na internetowej stronje agentury za dźěło namakaš aktualne poskitki resp. přehlad, što so runje pyta

- → Wěš, na kotrym powołanskim polu chceš dźěłać, ale njewěš kotre powołanja tam wšitke eksistuja? Da pohladaj raz tu:
  - → berufsfeld-info.de

10. Naréčenje – *přikład*

Předmjeno Mjeno
dróha čo. 89
01234 Wjeska
tel.: 0123 456789
e-mail: moja@mejlka.de

Mjeno zawoda
Mjeno naréčenskeje partnerki
Dróha zawoda čo. 45
01234 Město

DA.TU.MMMM

Powabjenje wo wukubłanske městno *mojich sonow*

Česćena knjeni *Naréčenska Partnerka*,

z wulkim zajimom čitach Waše wupisanje w *Serbskich Nowinach*. Tuž wobhonich so na Wašej internetowej stronje wo Wašim zawodźe. Tak rosćeše we mni přeswědčenje so pola Was powabić.
(W prěnim wotrězku mjenuješ přičinu twojeho lista a čehodla so runje pola toho zawoda powabiš.)

Za čas mojeho dwu-tydźenskeho praktikuma w *zawodźe XY* dóstach hruby dohlad do dźěła *mojich sonow*. Wosebje lubješe so mi … a dla toho rozsudźich so za tute wukubłanje.
(Tu rozjasniš twój zajim, twoju motiwaciju a čehodla so za powołanje hodźiš.)

Wopytam tučasnje šulu *mjeno šule* a wočakuju wuspěšne wotzamknjenje tuteje w *měsacu LĚTO*.
(Tu podaš kotru šulu wopytaš a kotre wotzamknjenje hdy docpěješ.)

Zo byšće sebi swójski wobraz wo mni stworić móhli, bych swoje zamóžnosće rady w jednym praktikumje abo podobnym pokazał.
(Pokazaj twój zajim!)

Nadźijam so na přeprošenje na wosobinsku rozmołwu.

Přećelnje strowi

twoje podpismo

11. Žiwjenjoběh – *přikład*

Žiwjenjoběh

twoje foto

daty k wosobje

mjeno:	**předmjeno mjeno**
adresa:	dróha čo. 89 01234 Wjeska tel.: 0123 456789 e-mail: moja@mejlka.de
narodniny a městnosć naroda:	DA.TU.MMMM w ródnym měsće
staršej:	mjeno maćerje mjeno nana *(podaće je dobrowólne)*

praktiske nazhonjenja *(najaktualniše so jako prěnje poda)*

wot XX.XX.XXXX	praktikum w zawodźe XY
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX	prózdninske dźěło w zawodźe YZ
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX	praktikum w zawodźe XZ

šulske kubłanje *(rjadowanje po najaktualnišim)*

šulske wotzamknjenje:	twoje wočakowane wotzamknjenje XX.XXXX
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX	twoja wyša šula/twój gymnazij
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX	twoja zakładna šula

wosobinske kmanosće a kompetency *(tu dźe wo twoje kmanosće)*

kompjuterowe znajomosće:	zakładne znajomosće we Word a Excel
rěčne znajomosće:	maćerščina serbšćina a němčina
	dobre znajomosće w jendźelšćinje
	dobre znajomosće w čěšćinje/francošćinje
wosobinske sylnosće:	spušćomnosć, dypkownosć, zamóžnosć w teamje dźěłać móc, …
	(dźěłodawarjo chcedźa rady wjace wo tebi zhonić)

dalše *(hobbyje a sobustawstwo w towarstwje)*

wot XX.XXXX	sobustaw w Hladaj z woknom z.t.
w lěće XXXX	pomoc pola nabožneho tydźenja
	rady rejuju, kopańcu hraju, instrument piskam….

městno, DA.TU.MMMM

twoje podpismo

12. Dalekubłanske możnosće po wukubłanju

dalekubłanje:	mišterske	technikarske	překupske	studij
wuměnjenja:	- wobstate rjemjeslniske pruwowanje - mišterske dalekubłanje w samsnym předmjeće móžeš hnydom po wukubłanju započinać, za mišterske dalekubłanje w hinašim předmjeće trjebaš 3 do 4 lět powołanskeho nazhonjenja	- hłownošulske abo samo srjedźne kubłanske zakóńčenje a zakóńčene wukubłanje, kotrež je znajmjeńša 2 lěće trało a znajmjeńša jedne lěto powołanskeho nazhonjenja - bjez zakóńčeneho wukubłanja ale ze srjedźnym kubłanskim zakóńčenjom a znajmjeńša 7 lětami powołanskeho nazhonjenja we wotpowědnym powołanju	- wotzamknjene wukubłanje na wotpowědnym powołanskim polu, kotrež je znajmjeńša 3 lěta trało - čim wjac lět powołanskich nazhonjenjow, ćim lěpje	- na někotrych wysokich šulach dosaha wotzamknjene wukubłanje a powołanske nazhonjenja - husto pak ma so přidatnje hišće wosebite pruwowanje wotpołožić, zo by so studijne městno přizwoliło
Što nawukneš?	- 4 pruwowanske dźěle: I) praktiski dźěl; II) fachowy teoretiski dźěl; III) zawodno-hospodarski a prawniski dźěl; IV) powołansko-pedagogiski dźěl	- normalne šulske předmjety ale też zakłady a nałožowanske wobłuki wotpowědneho fachoweho wobłuka	- organizaciske, wodźenske a zarjadniske kmanosće so dale kubłaja	- je wotwisne wot fachoweho směra studija - wěda sposrědkuje so w čitanjach a seminarach, ale dyrbiš sebi też wjele samostatnje nadźěłać
Što to płaći?	- tuńše dalekubłanja płaća někak 4000€ (na př. rěznik, frizer) - dróše dalekubłanja płaća někak 9000€ (na př. elektrikarski mišter) - popłatki za pruwowanje su regionalnje wšelako	- na statnych fachowych šulach je dalekubłanje darmotne, ale popłatki za wukubłanje a pruwowanje wučinja někotre sta eurow	- na statnych fachowych šulach je dalekubłanje darmotne - dalekubłanje přez priwatnych poskićowarjow móžeja wjacore tysacy eurow płaćić	- studijny popłatk je wot jedneje wysokeje šule k druhej hinaši - financować móžeš to přez BAföG, stipendij abo klasisce přez studentske dźěło - je-li studij dźělnočasowy, móžeš připódla dale dźěłać a pjenjezy zasłužić
Kak dołho to traje?	- traje mjez lětom do 3,5 lět - poskići so husto jako dźělno- abo jako połnočasowe dalekubłanje	- traje mjez 2 do 4 lět - połno- a dźělnočasowe dalekubłanje abo w dalokostudiju	- někotre traja 5 tydźenjow druhe hač do 2 lětow a dlěje - połno- abo dźělnočasowe dalekubłanje abo w dalokostudiju	- wotwisne wot studija
Što z toho maš?	- rozšěriš swoju wědu a kwalifikaciju - móžeš so zesamostatnić a wučomnikow wukubłać - maš lěpše šansy na wikach a dóstanješ wjetšu zasłužbu, dokelž steji mišterski list za kwalitatiwne dobre dźěło - móžeš studować	- rozšěriš swoju fachowu kompetencu a pokazaš, zo sy poćežomny a česćelakomy - móžeš so zesamostatnić a wučomnikow wukubłać - wyša zasłužba	- wyša zasłužba - kubłaš so fachowje ale też wosobinsce dale	- dobre šansy na karjerowy postup - kubłaš so fachowje ale też wosobinsce dale

13. Přehlad powołanjow

hospodarstwo, zarjad

imobilijowy překupc 21
překupc za běrowowy management 22
prawizniski a notarowy fachowy přistajeny 24

IT, kompjuter, medije

designer – komunikaciski design 25
fachowy informatikar, ćežišćo wuwiće programow 26
techniski asistent we wobłuku elektroniki a datoweje techniki 27
žurnalist 28

metal, mašinotwar

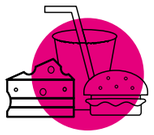
industrijowy mechanikar 29
časnikar 30
mechatronikar 32
metalotwarc – fachowy směr konstrukciska technika 34
techniski planowar systemow, ćežišćo zastaranska a wuhotowanska technika. 36
wodźer mašinow a připrawow 37

produkcija, zhotowjenje

blidar 38
ćěsla 40
lakěrar wozydłow 42
ortopedijowy šewc 44
šwalča/krawc 46
złotnikar 47

zežiwidła, napoje

fachowy předawar – žiwidłowe rjemjesło (rěznistwo) 48
mlokowy technologa 49
kuchar 50
piwarc a słodar 52
pjekar 54
rěznik 56

ratarstwo, přiroda, wobswět

fachowc za agrarny serwis 58
florist 60
ratar 62
rybar 64
konjer 66

służby

kosmetikar 67
frizer 68
pinčnik 70
policajski zastojnik (srjedźna służba) 72
zastojnik pola wohnjoweje wobory (srjedźna techniska służba) 74
zhotowjer maskow 75

strowota, socialne

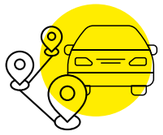
baba/hladar při porodźe 76
ergoterapeut 78
farmaceutisko-překupski přistajeny 79
fyzioterapeut 80
hladar starych 82
hladar za strowotu a chorych 84
kubłar 86
logopeda 88
mediciniski fachowy přistajeny w skótnolěkarskich praksach 89
optikar 90
słuchowy akustikar 92
zubnolěkarski fachowy přistajeny 94

twarstwo, architektura, wuměrnistwo

elektronikar, ćežišćo energijowa a twarjenjowa technika 96
kachlicar/dłóžičkar 98
moler a lakěrar – fachowy směr wuhotowanje a wudźeržowanje 99
mechanikar připrawow za sanitarnu, tepjenjowu a klimowu techniku 100
muler 102
saznik 104
twarc za kachle a powětrowe tepjenjer 106
twarski rysowar 108
třěchikryjer 110

wobchad, logistika

powołanski šofer 111
kfz-mechatronikar, ćežišćo technika wosobowych awtow 112

– powołanje předstaji so přidatnje přez interview

14. Představanje powołanjow

IMOBILIJOWY PŘEKUPC

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w bydlenskim a imobilijowym hospodarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- překupske myslenje a kmanosć wikowanja (so za poskitkami za kupjenje abo předaće imobilijow naprašować a je hódnoćić) - přećelne wustupowanje a kmanosć rozmołwy wjesć - orientacija na kupcu a serwisu - zamóžnosć wobkedźbowanja a organizowanja (hódnoćenje twarskeje substancy, so wo wuporjedźenje zwěsćenych škodow starać) - wutrajnosć a zamóžnosć so přesadźić (dołho trajace rozmołwy z kupcami) - dobre wukony w matematice, w hospodarstwje a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přeważnje wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- dźěła so we wšitkich wobłukach imobilijoweho hospodarstwa - wobhospodarjenje ležownosćow, bydlenskich twarjenjow, přemysłowych imobilijow - přenajeće a rjadowanje, kupjenje, předaće abo posrědkowanje objektow - organizowanje wobhladanja objektow - so wo přepodaće bydlenjow starać - planowanje a organizowanje nowo- a přetwarjenskich projektow - w bydlenskich a twarskich zarjadach poradźowanje podružnikow a wobsedźerjow bydlenjow, so wo to starać, zo so škody na bydlenju wotstronja a wuporjedźa - přewjedźenje zhromadźiznow za podružnikow a wobsedźerjow twarow - organizowanje techniskeho wobhospodarjenja twara - přihotowanje konceptow financowanja, sobuskutkowanje w překupskim wjedźenju
Hdźe so dźěła?	- w běrowach, we wonkownej službje - pola předewzaćow, kotrež wikuja z imobilijemi - we wotrjedźe za imobilije, na př. pola banki abo zawěsćernjow - pola zarjada města abo komunow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 900€ - 2. lěto: 1010€ - 3. lěto: 1120€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – imobilije; fachowy poradźowar – financielne posłužby; zawodny hospodar – imobilije; ... - studijny předmjet: imobilijowe hospodarstwo; hospodarske inženjerstwo; facility-management, techniske wobhospodarjenje twarjenjow; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanska šula za hospodarstwo akademije za powołanske kubłanje w Drježdźanach → www.afbb.de
Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo „Julius Weißbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de
Powołanskošulski centrum 1 za hospodarstwo a zarjadnistwo města Lipsk → www.bsz1leipzig.de

PŘEKUPC ZA BĚROWOWY MANAGEMENT

Elisa Göhler
wukubłanje:
lěto 3 wot 3

foto: Marija-Tereza Krawžic

Čehodla sy so za powołanje překupče za běrowowy management rozsudźiła?

Po wjacorych praktikach we wšelakorych wobłukach, kaž na přikład w chorowni sym po času pytnyła, zo mi strowotniske polo tak njeleži. Po jednym tesće pola agentury za dźěło storčich na hospodarski wobłuk, kotryž je potom mój zajim zbudźił.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

BSZ Kamjenc.

Hdźe daš so wukubłać?

Pola Missale Transport & Wertstoff GmbH & Co. KG w Njebjelčicach/Miłoćicach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

W tutym šulskim lěće chodźu wot póndźele hač do štwórtka na dźěło a pjatk mam šulu. W prěnim a druhim wukubłanskim lěće běchu to přeco 3 dny dźěła a dwaj dnjej w powołanskej šuli.

Što su twoje nadawki?

Mój wobłuk nadawkow wopřija wšitke organizatoriske dźěła w běrowje, kaž na přikład zličbowanki pisać, dochody dohladować a nadawki *(Aufträge)* wobdźěłać. Dźěło je jara mnohostronske, wot planowanja a organizowanja zarjadowanjow hač k marketingej móže wšitko pódla być.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Wotběh mojeho dźěłoweho dnja je přeco wotwisny wot dnja. Kóždy dźeń maja so hinaše dźěła spjelnić.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na dźěle wšědnje wjele sedźu, to po času tež w chribjeće pytnu. Ale hewak so mi powołanje jara lubi, dokelž je jara napjate.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z překupcom za běrowowy management stać?

Dobre znajomosće z kompjuterom w Excel a we Word. Derje je, hdyž sy wotewrjeny a so njebojiš rěčeć, to je wosebje wažne a pomha, hdyž maš telefonowu službu. Jendźelšćinu dyrbiš poměrnje derje wobknježić, dokelž so to tola husćišo žada, hač sej snano mysliš. Najwažniše pak je, zo maš wjeselo na tutym powołanju.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Runje přez mnohostronskosć tutoho powołanja, je wone w kóždym wobłuku zasadźomne a budźe tak zawěsće dale wobstać. Bohužel je přeco hišće tak, zo hłownje žony tute powołanje nawuknu. Po mojim měnjenu pak hodźi so wone też jara derje za muži a je wopraw-dźe škoda, zo jenož mało muži tute powołanje wukonja. W mojej rjadowni staj wot 17 šulerjow jenož dwaj hólcaj, tutaj pak mataj wulke wjeselo na dźěle. Z tuteje přičiny bych so wjeseliła, hdy by so w přichodźe wjac mužow na powołanje překupca za běrowowy management zwěriło.

PŘEKUPC ZA BĚROWOWY MANAGEMENT

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a we wikowanju, w rjemjesle a w zjawnej službje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- organizatoriske kmanosće (planowanje službnych jězbow) - fleksibilita (stajnje so měnjace nadawki a situacije) - překupske myslenje a ličenske kmanosće - orientacija serwisa a orientacija na kupcu - swědomitosć a kmanosć so ertnje a pisomnje derje zwuraznić (pisanje službnych listow) - dobre wukony w němčinje/serbšćinje, w matematice a w hospodarskim wobłuku
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje a wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- wukonjenje organizatoriskich, překupskich a zarjadniskich dźěłow - planowanje terminow a kontrola hač so dodźerža, přihot posedźenjow, wobstaranje běrowoweho materiala, organizacija službnych jězbow atd. - starać so wo należnosće kupcow, pisanje zličbowankow a dohladowanje płaćenjow - přewzaće nadawkow we wobłuku marketinga a za zjawnostne dźěło, zarjadniske nadawki nastupajo personal - w zjawnej službje podpěraja wobydlerjow, w tym zo staraja so wo jich prózstwy a należnosće we wobłuku zarjadnistwa a dźěłaja sobu na nastajenju hospodarskich planow
Hdźe so dźěła?	- w zawodach a předewzaćach nimale wšěch hospodarskich branžow - w zjawnej službje pola zarjadow, organizacijow a zastupjerjow měnjenjow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ (w rjemjesle), 976€–1047€ (w industriji), 1018€ (w zjawnej službje) - 2. lěto: 490€–885€ (w rjemjesle), 1029€–1102€ (w industriji), 1068€ (w zjawnej službje) - 3. lěto: 530€–957€ (w rjemjesle), 1102€–1199€ (w industriji), 1114€ (w zjawnej službje)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – komunikacija a běrowowy management; sekretar; zawodny hospodar – personalne hospodarstwo; ... - studijny předmjet: zawodne hospodarstwo; business administration; rjemjeslniski management; ...
dalše směry překupskeho wukubłanja:	- překupc: - za awta; - za banku; - za hotel; - za imobilije; - za industriju; - za informatiku; - w strowotnistwje; - za železniski a nadróžny wobchad, - za drobnowikowanje; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de
Powołanskošulski centrum Žitawa → work.bsz-zittau.de

PRAWIZNISKI A NOTAROWY FACHOWY PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w prawnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- kmanosć organizowanja a fleksibelnosć (doručenje terminow z mandantami) - swědomitosć a zamjelčanosć (wobchad ze sensibelnymi datami mandantow) - zamóžnosć ertneho a pisomneho zwuraznjenja (mandantow wo prawniskim stawje informować) - orientacija na mandanće - dobre wukony w němčinje/serbšćinje, w matematice, w hospodarstwje/prawje a w jendźelšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje abo wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- přiwzaće zastupowanskich a wobswědčenskich nadawkow - doručenje a přihotowanje terminow - wjedźenje a rjadowanje aktow a terminowych kalendrow - hromadźenje a zestajenje informacijow a podłožkow - žadanje za dokumentami mandantow, za přihotowanje notariskich spisow - po předpisach prawiznika a notara wšelake spisy zhotowić - wobličenje popłatkow, pisanje zličbowankow, dohladowanje dochodow
Hdźe so dźěła?	- w běrowje - pola prawiznikow a notarow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 400€–850€ - 2. lěto: 490€–950€ - 3. lěto: 550€–1050€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – notariat abo prawo; zawodny hospodar – prawo; fachowy hospodar – běrowowa a projektowa organizacija - studijny předmjet: zjawne prawo; prawnistwo; hospodarske prawo
přispomnjenje:	- eksistuje tež separatne wukubłanje jako prawizniski fachowy přistajeny abo fachowy přistajeny pola notara

powołanska šula:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo „Prof.-Dr.-Zeigner“ w Drježdźanach → www.zeigner-schule.de
→ wukubłani so separatnje poskićitej

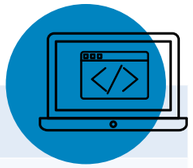
DESIGNER – KOMUNIKACISKI DESIGN

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2–3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a zawod za praktikum
wuměnjenja:	- kreatiwita a zmysł za estetiku (wuhotowanje internetowych stronow) - rysowanske kmanosće a swědomitosć (naćiski za plakaty, prospekty atd.) - zwólniwosć k wuknjenju (nowe trendy) - zamóžnosć so na kupcu orientować a komunikować - dobre wukony we wumětstwje a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske wotzamknjenje - powołansko-fachowe šule maja swójske kriterije
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje a wuhotowanje wabjenja za industrielne produkty - naćisnjenje prospektow, katalogow a dalšich - zhotowjenje naćiskow z ruku a digitalnje po přećach kupca, wuzwolenje materialijow trěbnych srědkow a kalkulacija wudawkow - doručenje naćiskow z kupcom, změnow jeli trěbne - dohladowanje produkcije - aktualne wuwiće trendow wobkedźbować, zo móže so kupc wotpowědnje poradźować
Hdźe so dźěła?	- w běrowach, w konferencowych rumnosćach, pola kupcow na městnje - w agenturach za wabjenja, medije a zjawnostne dźěło - w běrowach za grafikowy a komunikaciski design - pola nakładnistwow - pola wulkich čišćernjow - pola zarjadowarjow wustajeńcow a kongresow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- žana zasłužba za čas šulskeho wukubłanja - na někotrych šulach ma so popłatk za wukubłanje płaćić
Kotre móžnosće postupa su?	- wuhotowar we wšelakich wobłukach (na př. design produktow…)
dalše wukubłanske směry designa:	- foto - grafika - medije - moda - za nałožowane formowanje, debjenki

powołanska šula:
Wudospołnjaca šula za modowy design Lipsk designowa šula 2.0 → www.designschule.de/ausbildung/fachbereiche

FACHOWY INFORMATIKAR ĆEŽIŠĆO WUWIĆE PROGRAMOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji, wikowanju a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- techniske zrozumjenje a wušiknosć (komponenty hardware hladać a zatwarić) - kreatiwita (nowe software rezultaty za kupca realizować) - wutrajnosć (dołho trajace pytanje za zmylkom w systemje) - orientacija na kupcu a zamóžnosć so derje zwuraznić (wužiwarjow IT-systemow kubłać a poradźować) - zwólniwosć so přeco dale kubłać (sej stajnje nowe dopóznaća na polu techniki přiswojeć) - dobre wukony w informatice, w matematice a w jendźelšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zralosć
Što so w tutym powołanju čini?	- wuwiće a programowanje nałožowanskich systemow, kotrež so specielne za kupca wuwija - software systemy so indiwidualnje nowe wuwija, wuspytaja a na wužiwarja připodobnja - za dźěło wužiwa so specielna programowanska rěč a wosebite graty (wuwiwanske toole) - planowanje a dohladowanje projektow - zwuporjedźenje zmylkow z pomocu wěstych systemow - kubłanje kupcow/wužiwarjow we wobchadźe z wuwitymi software systemami
Hdźe so dźěła?	- w běrowach, pola kupca na městnje - zawody wšitkich hospodarskich wobłukow, kaž tež w zjawnym zarjedźe
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 640€–750€ (rjemjesło), 976€–1047€ (industrija) - 2. lěto: 690€–830€ (rjemjesło), 1029€–1102€ (industrija) - 3. lěto: 740€–900€ (rjemjesło), 1102€–1199€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- dalše dalekubłanja: software wuwiwar; wuwiwar digitalnych medijow; koordinator za IT-wěstotu; ... - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – předźěłanje informacijow; fachowy hospodar – kompjuterowy management - studijny předmjet: Informatika; softwaretechnika; IT-wěstota; ...
dalše ćežišćo:	- integracija systemow *(Systemintegration)*

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za techniku | industrijowa šula w Kamjenicy → www.industrieschule.de
Powołanski centrum za elektrotechniku w Drježdźanach → www.bszet.de
Powołanskošulski centrum 7 za elektrotechniku města Lipsk → www.bsz7-leipzig.de/cms26

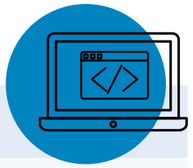
TECHNISKI ASISTENT WE WOBŁUKU ELEKTRONIKI A DATOWEJE TECHNIKI

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje na powołansko-fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2–3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a praktikumowy zawod
wuměnjenja:	- swědomitosć (spisanje pruwowanskich rozprawow) - techniske zrozumjenje (wuwiće šaltowanjow *(Schaltungen)*) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zatwar drobnych dźělow) - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w fyzice, w informatice a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- zwjetša srjedźne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule maja swójske kriterije za wuzwolenje
Što so w tutym powołanju čini?	- podpěruja inženjerow, fyzikarjow a informatikarjow při slědźenjach a wuwiwanskich dźěłach, kaž tež při zhotowjenju techniskich připrawow - načisnjenje šaltowanjow, natwar a wuspytanje tutych - měrjenje elektriskich a nje-elektriskich hódnotow, dokumentowanje a wuhódnoćenje wuslědkow - wuwiwanje a wuspytanje software - hladanje a předań wšelakich techniskich nastrojow
Hdźe so dźěła?	- w laborach, w měrjenskich rumnosćach, w běrowje - w zhotowjenskich halach, pola kupca na městnje - w zawodach elektroindustrije - w inženjerskich běrowach za techniske fachowe planowanje - w zawodach za twar wozydłow, mašinow a připrawow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- za čas šulskeho wukubłanja žana zasłužba - na někotrych powołanskich šulach zběra so wukubłanski popłatk
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter – elektrotechnika - technikarske dalekubłanje: technikar – elektrotechnika (z wšelakimi ćežišćemi); technikar – mediciniska technika; technikar – informatika - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - studijny předmjet: informatiska, komunikaciska technika; elektrotechnika; informatika, ...

powołanska šula:
GPB College priwatna powołansko-fachowa šula a fachowa wyša šula w Berlinje
→ www.gpb-college.de/ausbildung/elektrotechnische-assistenten-fuer-elektronik-und-datentechnik

ŽURNALIST

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje na wšelakich kubłanskich zarjadniščach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- rozdźělne, wotwisne wot poskićerja kubłanja a formy wuwučowanja (połno-, dźělnočasowje, wukubłanje ze zdalenosće)
městnosć wukubłanja:	- wukubłanske zarjadniščo a ewentualnje praktikumowy zawod
wuměnjenja:	- zwólniwosć kontakty nawjazać a komunikaciske kmanosće - fleksibilita a sebjewědomje - kmanosć so přesadźić a předžeržeć - swědomitosć a mjelkliwosć *(Verschwiegenheit)* - zamóžnosć pisomneho a ertneho zwuraznjenja - dobre wukony w němčinje, w stawiznach/politice/socialnowědźe a w jendźelšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přeje so wysokošulska zrałosć, z wotpowědnym wotzamknjenym wysokošulskim studijom resp. z wotpowědnym powołanskim wukubłanjom a naslědowacej dźěławosći
Što so w tutym powołanju čini?	- rozšěrjenje informacijow ze słowami, z wobrazami, ze zwukom - hromadźenje a přepruwowanje informacijow - medijam wotpowědne zestajenje informacijow - žórła informacijow su powěsćowe agentury, nowinarske konferency, datowe banki, archiwy, swójske zaznaće - nastajenje konceptow, přewjedźenje interviewow, pisanje přinoškow, ewentualnje sobuskutkowanje při techniskim přesadźenju konceptow a prezentowanju - zwjetša zamołwitosć za wěsty wobłuk (sport, politika, atd.) - skutkowanje pola zawodow, organizacijow a wabjenskich agenturow we wotrjedźe za nowinarstwo a zjawnostne dźěło
Hdźe so dźěła?	- w běrowach, w nahrawanskich studijach, w bibliotekach, w archiwnych rumnosćach, pola zarjadowanjow - pola nowinarskich nakładnistwow, pola sćelakow telewizije a radija, pola PR-agenturow, w zjawnych zarjadniščach, w zawodach a pola zwjazkow we wotrjedźe za zjawnostne dźěło
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- za čas wukubłanja žana zasłužba - popłatki za kursy a pruwowanja
Kotre móžnosće postupa su?	- studijny předmjet: žurnalistika; komunikaciske wědomosće; techniska redakcija; ...

INDUSTRIJOWY MECHANIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a we wikowanju, kaž tež w rjemjeslnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć (zhotowjenje techniskich podłožkow) - techniske zrozumjenje a rjemjeslniske kmanosće (hladanje mašinow) - wědomje zamołwitosće - dobra čělna konstitucija (zběhnjenje ćežkich dźělow) - dobre wukony w fyzice, w matematice a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- organizowanje a kontrola produkciskich wotběhow a dohladowanje mašinow, zo su za produkciju přihotowane - twar a instalowanje mašinow a produkciskich připrawow - mašiny prawje nastajić abo přetwarić a zhotowjenske procesy wodźić - hladanje a reparowanje připrawow a techniskich systemow - jeli ma připrawa defekt, ma so tutón namakać a wotstronić, tak so skóncowane a přetrjebane dźěle wuměnja - zdźěla zhotuja narunanske dźěle sami - přepodaće techniskich systemow a produktow a zapokazanje kupcow do posłužowanja tutych
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarnjach, pola kupca na městnje - w zawodach, kotrež twory produkuja
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ (rjemjesło); 976€–1047€ (industrija) - 2. lěto: 490€–885€ (rjemjesło); 1029€–1102€ (industrija) - 3. lěto: 530€–957€ (rjemjesło); 1102€–1199€ (industrija) - 4. lěto: 570€–1012€ (rjemjesło); 1141€–1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter; mišter za drobnomechaniske dźěła/wudźěłki - technikarske dalekubłanje: technikar – mašinowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubłanje: procesowy manager – produkciska technologija; konstrukter; wukubłar - studijny předmjet: mašinotwar; produkciska technika; mechatronika; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołansko-šulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
Powołansko-šulski centrum Radeberg → www.bsz-radeberg.de
Powołansko-šulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de

Józef Brězan
wukubłanje: zakóńčił w awgusće 2011

dale-kubłanje: studij mašinotwara

Čehodla sy so za powołanje časnikarja rozsudźił?

Rozsud za tute powołanje běše poměrnje spontany. Sym so po abiturje dołho z prašenjom powołanja zaběrał. Pytach za zajimawym ručnym powołanjom z dobrymi šansami za wosobinske dalewuwiće. Přez připad čitach w nowinje wupisanje wukubłanskeho městna časnikarja w Glashütte. Informowach so na to dokładnišo wo tutym powołanju. Spěšnje běše za mnje jasne, zo chcu wjace wo časnikach a jich zhotowjenju zhonić a rozsudźich so tak za tute wukubłanje.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Saksa powołanska šula za časnikarjow je direktnje w Glashütte, njedaloko Drježdźan. Tutu šulu sym za čas wukubłanja wopytał.

Hdže sy so wukubłać dał?

W Glashütte je mjeztym wjace hač dźesać wšelakich časnikarskich zawodow, kotrež tež swójskich časnikarjow wukubłaja. Mój wukubłanski zawod běše znaty juwelěr, kotryž ma wobchody po cyłym swěće a w Glashütte wukubłuje. W času mojeho wukubłanja mějach tak tež móžnosć, nazhonjenja w tutych wobchodach, přez direktny kontakt ke kupcam hromadźić.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Šulski čas a čas we zawodźe je poměrnje samsnje rozdźěleny. We wotstawku dweju do třoch tydźenjow so to wotměnja. Zasłužba běše při tym dosahaca, tak zo mózach sebi swójske bydlenje wotnajeć.

Što su twoje nadawki?

Po zakóńčenju wukubłanja dźěłach najprjedy w Glashütte a reparowach tam wšelakore časniki rozdźělnych, znatych firmow. W mojim poslednim zawodźe běch potom zamołwity za tři rozdźělne časnikowe modele. Za tute dyrbjach po skazankach trěbne dźěle zhotowić a z nich hotowy časnik natwarić. Najnaročniše běše při tym prawe zastajenje časnika, zo by na kóncu čas pokazować móhł.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Wotwisne wot toho za kotre nadawki sy zamołwity, je dźěłowy dźeń poměrnje konstantny. Nadawki maja so k wěstym terminam wotdźěłać a nowe nadawki so wšědnje doreča a planuja. Jónu wob lěto wotměwaja so w Baselu we Šwicy najwjetše wiki za časniki. Za tute so potom wosebite nowostki wuwiwaj a tam předstaja. Wopyt tutych wikow je kóždy raz wosebity highlight a skića nowe ideje.

Što soći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na mnje wosobinsce wuprudźa mechaniske časniki cyle wosebity šarm, kotryž w času digitalizacije přeco dale rosće. Předstawa wo komplikowanych mechanizmach na móličkej płoninje je mje wot cyłeho spočatka zahoriła. Mam wulke wjeselo na tym, přeco zaso nowe mechanizmy zeznać, zrozumić a też sam wuwić. Přetož powołanje časnikarja je we prěnim rjedźe kreatiwne a slědźenske dźěło. Hdyž so do móličkeho swěta časnika zanurju, zańdźe woprawdźity čas cyle spěšnje. Za škoda mam, zo su powołanske perspektiwy we Łužicy za časnikarja skerje snadne.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z časnikarjom stać?

Wjele ludźi sebi mysli, zo trjebaš jako časnikar wosebje dobrej woči. We woprawdźitosći dźěła pak so wjele z lupami a mikroskopom, tak zo ma kóždy te samsne wuměnjenja. Měrna ruka je lěpšina. Tutu pak wosobinsce nimam. W běhu časa nawuknješ pak wšelakore techniki, ruce z dosć měrom wodźić. Jako najwažnišej kajkosći widźu pak powšitkowny zajim na techniskich mechanizmach a wulku sćerpnosć, wšako traje swój čas, prjedy hač časnik prawje tikoce.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Podźěl mužow a žonow je w tutym powołanju wurunany. Kóždy ma samsnu šansu. Rozsudne su wosobinske kajkosće a zajim na tutym powołanju. Přichod časnikarjow njewidźu jako wohroženy. Myslu sej, zo budźe podźěl luksusowych časnikow w poměrje k jednorym modelam stupać, ale fascinacija a lubosć za tute małke mechaniske dźiwy njebudźe přez digitalizaciju wotemrěć – skerje runje stupać.

ČASNIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- dobra koordinacija wóčko-ruka (wobdźěłanje a montowanje móličkich twarskich dźěłow) - rjemjeslniska wobdarjenosć a techniske zrozumjenje (hladanske a reparowanske dźěła) - swědomitosć a kmanosć zamołwitosć přewzać - orientacija na kupca a zmysł za estetiku - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - wysokošulska zrałosć abo hłownošulske zakóńčenje - industrijowe zawody zajimuja so za požadarjow ze srjedźnym kubłanskim zakóńčenjom abo z wysokošulskej zrałosću
Što so w tutym powołanju čini?	- w rjemjeslniskich zawodach pruwuja, reparuja a hladaja so časniki - zhotowjenje nastrojow za měrjenje časa - časniki rozebrać, reparować, zaso hromadźe twarić a prawje nastajić - zhotowjenje jednotliwych dźělow časnika - restawrowanje starych časnikow - poradźowanje kupcow - w industrijowych zawodach zhotowjeja so jednotliwe dźěle časnika, programuja a posłužuja so mašiny, kotrež časniki zhotowjeja - produkcija ma so dohladować
Hdže so dźěła?	- w dźěłarnjach, w kotrychž so časniki zhotowjeja a/abo reparuja - w předawanskich rumnosćach a w běrowje
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1037 € (w industriji) - 2. lěto: 1102 € (w industriji) - 3. lěto: 1199 € (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: časnikarski mišter; industrijowy mišter – metal - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - technikarske dalekubłanje: technikar – technika drobnych dźěłow/wudźěłkow *(Feinwerktechnik)* - studijny předmjet: mikrotechnika, mikro-systemowa technika; mechatronika; design debjenkow

powołanska šula:
Powołanskošulski centrum „Otto Lilienthal“ Freital-Dippoldiswalde wotnožka Glashütte
→ www.bsz-freital-dippoldiswalde.de

MECHATRONIKAR

Rafael Wjacławk

wukubłanje: zakóńčił 2019

foto: Rafael Wjacławk

Čehodla sy so za powołanje mechatronikarja rozsudźił?

Dobry kumpl je mi wo swojim powołanju (mechatronikar) powědał. Mje su industrielna technika a jeje wotběhi přeco hižo zajimowali. Šulska ekskursija je mje hišće bóle zahoriła za firmu Edding a jeje produkty. Tak rosćeše we mni mysl, so pozdźišo tam powabić.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

W Běłej Wodźe je šula za techniku a socialne.

Hdźe sy so wukubłać dał?

W Budyšinje pola Edding.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Ja mějach přeco 4 tydźenje, hdźež sym w zawodźe dźěłał a při tym wuknył. A potom běch 2 tydźenjej w powołanskej šuli. W běhu wukubłanja mějach přeco zaso raz tydźenski kurs za programěrowanje mašinow w Drježdźanach.

Što su twoje nadawki?

Hladanje a zdźerženje industrielnych mašinow, to rěka přetrjebane dźěle wuměnić a připodobnić. Optiměrowanje produkciskich wotběhow, na přikład zatwarjenje nastrojow, kotrež mjenje miliny přetrjebaja a kiž produkciske wotběhi na najnowši industrielny staw přinjesu. Potom wobdźěłanje metala, to rěka narunanske dźěle frezować a wjerćeć. Dalši nadawk je twarjenje elektriskich připrawow a programěrowanje mašinow.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Ja započinam rano w sedmich a du moje wšědne koło w produkciskej hali a tam zhonju přez sobudźěłaćerjow móžne wupady a zmylki mašinow. Potom planuju z mojim mištrom, na kotrej připrawje so dźěła a reparuje. Potom hromadźu trěbne nastroje a graty, kotrež za reparowanje trjebam a potom reparuju mašiny. Dźěłamy přeco znajmjeńša w dwójkach. Na kóncu dokumentuju swój dźěłowy dźeń a 15:45 hodź. mam swjatok.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Ja mam jara šěroke polo nadawkow a tak je dźěło jara mnohostronske, tohodla so mi ženje njewostudźi. Njelubi so mi, zo je w produkciskej hali mašinow dla jara wótře.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z mechatronikarjom stać?

Na kóždy pad dyrbiš logisce myslić móc. Njesměš so bojeć, zo so też raz womazaš. Dyrbiš ćělnje fit być, dokelž dyrbiš zdźěła ćežke dźěle zatwarić. W matematice a w fyzice dyrbiš so wuznać, dokelž dyrbiš też raz něšto wobličić. Dyrbiš kmany być w teamje dźěłać.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja hladajo też na podźěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Myslu sebi, zo budźe to přeco bóle muske powołanje wostać, wosebje też dokelž je to ćežke a mazane dźěło. Na kóždy pad ma tute powołanje wěsty přichod, dokelž so industrija přeco dale wuwiwa a so hišće dale awtomatizuje.

MECHATRONIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (při wuměnje přetrjebanych dźělow) - techniske zrozumjenje (montowanje mechaniskich a elektriskich dźělow) - rozhladniwe a swědomite dźěło (dźěło při twarskich dźělach, kotrež milinu wodźa) - dobre wukony w matematice, informatice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- z mechaniskich, elektriskich a elektroniskich komponentow twarja so kompleksne mechatroniske systemy, na př. robotery za industrielnu produkciju - pruwowanje jednotliwych twarskich dźělow, montowanje tutych k systemam a připrawam - hotowe připrawy so přizamknu a za tute ma so přisłušaca software programěrować abo instalować - při tym dźěła so po wěstych planach a konstrukciskich rysowankach - do přepodaća připrawow na kupcow maja so tute swědomiće pruwować - hladanje a reparowanje mechatroniskich systemow
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarnjach a dźěłarniskich halach - w zawodach za twar mašinow a připrawow - w zawodach za twar wozydłow, lětadłow abo swětniśćowych wozydłow - w zawodach za medicinisku techniku
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 640–750€ (rjemjeslnistwo); 976–1047€ (industrija) - 2. lěto: 690–830€ (rjemjeslnistwo); 1029–1102€ (industrija) - 3. lěto: 740–900€ (rjemjeslnistwo); 1102–1199€ (industrija) - 4. lěto: 790–1000€ (rjemjeslnistwo); 1141–1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter – mechatronika; industrijowy mišter – elektrotechnika - technikarske dalekubłanje: technikar – mechatronika; technikar – mašinowa technika z wšelakimi ćežišćemi; technikar – elektrotechnika; ... - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubłanje: fachowc – mechatroniske systemy; procesowy manager – elektrotechnika; wukubłar; ... - studijny předmjet: mašinotwar; hospodarske inženjerstwo; mechatronika; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Běła Woda → www.bsz-weisswasser.de
Powołanskošulski centrum za elektrotechniku w Drježdźanach → www.bszet.de
Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

METALOTWARC

Markus Šěrak
wukubłanje: zakóńčił w januarje 2019

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano zahe stawać a na dźěło jěć (6:00 hodź.). Tam dóstanješ nowy nadawk wot šefa abo dočiniš nadawk zańdźeneho dnja. Po wjac hač dwěmaj hodźinomaj dźěła, běše běrtlk hodźinska sněd-anska přestawka (8:45 do 9:00 hodź.) a potom dachmy so zaso tři hodźiny do dźěła. Potom běše poł hodźinska wobjedowa přestawka. Zbytk dnja zaso dźěłachmy a to zwjetša w dźěłarni. Jenož zrědka běchmy pola kupca na twarnišću. Kóždy pjatk so potom cyła kowarnja porjadnje wurjedźi.

Čehodla sy so za powołanje metalotwarca rozsudźił?

Dokelž sym pola mojeho nana w ratarskim zawodże přeco zaso něšto reparować dyrbjał. Mój wuj je też metalotwarc a tak sym jemu přeco zaso pomhał a to je so mi lubiło. Potom sym so pola zarjada za dźěło naprašował, hdźe móžu so wukubłać dać a tak sym so powabił.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, zo widźu na kóncu dnja, što sym ze swojimi zamóžnosćemi zdokonjał a zo maš tu swobodu indiwiduelne ideje přesadźić a přeměnić, štož so ći tola njelubi. Přez to je dźěło jara mnohostronske a wotměnjace. Na dołhi wid je dźěło chětro napinace a to traje swój čas, doniž je so ćěło na dźěło zwučiło.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

BSZ za techniku a hospodarstwo w Budyšinje.

Hdźe sy so wukubłać dał?

W Hawšec kowarni.

Kak so čas w šuli a čas w zawodże rozdźěli?

To běše do blokow rozdźělene. Mějach přeco 2 do 3 tydźenje šule a potom 5 do 6 tydźenjow dźěło. Přez cyłe wukubłanje rozdźělene mějach też někotre tydźenske kursy w Drježdźanach a Großenhainje, hdźež nawuknych na přikład kowanje.

Što su twoje nadawki?

Na započatku najprjedy wjele přidźěła, to rěka dźěle přirězać, dźěry točić abo montaža wobłoženjow. Pozdźišo buchu nadawki wobšěrniše a zamołwitosć je stupała, kaž też samostatne dźěło. Potom dyrbjach po rysowance sam dźěle, kaž na přikład metalowe ramiki za durje, zhotowić. Transport wšelakich hotowych tworow k prochowym powoštowanju *(Pulverbeschichtung)*, reparatura transportnych kistow abo zhotowjenje wšelakich schodow z metala a přisłušacych wobłoženjow.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z metalotwarcom stać?

Ważny je wěsty zajim za metalotwar. Potom dyrbiš swoje zamóžnosće znać, zo by wědźał, hač so powołanje k tebi hodźi. Cyle ważna je wutrajnosć, zo njeby so hnydom podał, hdyž so raz něšto njeradźi abo maš dlěšodobny nadawk, kotryž je druhdy monotony. Dobre wukony w matematice nješkodźa, tak zo móžeš we hłowje wulićić, kelko materiala je třebne.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja hladajo też na podźěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Podźěl holcow je jara niski a też njeje wotwidźeć, zo budźe tutón w přichodźe stupać. Hladajo na ličbu swobodnych wukubłanskich městnow je ličba so powabjacych wučomnikow přeniska. Tučasnje je přemało metalotwarcow a kupcy dyrbja dołho na zwoprawdźenje swojich nadawkow čakać.

METALOTWARC – FACHOWY SMĚR KONSTRUKCISKA TECHNIKA

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć (připodobnjenje zamkow) - techniske zrozumjenje (při hladanju techniskich systemow) - rumnostne předstajenje (zhotowjenje techniskich rysowankow) - dobra ćělna konstitucija a žadyn strach před wysokosću (dźěło na róštach) - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, matematice a fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske wotzamknjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarjenje po přećach kupcow - zhotowjenje a montowanje wšelakich elementow za třěchu abo fasadu, twar a zatwar wrotow, schodow a druhich - husto zhotowjenje jednotliwych dźělow po přećach kupcow - wobdźěłanje železa: přirězać, skować, nytować, šrubować, naworštować atd. - instalowanje mechaniskeho, hydrawliskeho abo elektriskeho čěrjenja *(Antrieb)* za wrota - hladanje a reparowanje železniskich wudźěłkow
Hdźe so dźěła?	- w twornjach, hdźež so metal předźěła - w twarskich halach - na twarnišćach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ - 2. lěto: 490€–885€ - 3. lěto: 530€–957€ - 4. lěto: 570€–1012€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: metalotwarski mišter; mechaniski mišter za ratarske mašiny; drobnomechaniski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar metalotwarska technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: mašinotwar; konstrukciska technika; twar łódźow, mórska technika; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
Powołanskošulski centrum Běła Woda → www.bsz-weisswasser.de
Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de

TECHNISKI PLANOWAR SYSTEMOW Z ĆEŽIŠĆOM ZASTARANSKA A WUHOTOWANSKA TECHNIKA

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rysować móc (zhotowjenje detailowych planow) - techniske zrozumjenje (planowanje elektriskich připrawow) - kmanosć sej něšto rumnostnje předstajić (zhotowjenje 3D-rysowankow) - ličenske kmanosće (wobličenje hydrawliskich abo pneumatiskich datow) - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zrałosć abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobdźělene při planowanju, wuwiću a přesadźenju připrawow za techniku twarjenjow - zhotowjenje rysowankow a modelow po předpisach - wšelake ličby a daty zasadźa so do tabulkow a z toho zhotowjeja so rysowanki a diagramy - wotwodźenje rysowankow po 3D-modelach - koordinowanje montowanja a zhromadneho dźěła rjemjesłow - projekty dokumentować
Hdźe so dźěła?	- w běrowach - w zjawnych zarjadach - w konstrukciskich a planowanskich běrowach zawodow za twarsku a připrawowu techniku - w inženjerskich a planowanskich běrowach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 976€–1047€ (industrija), 631€ (inženjerske běrowy), 1018€ (zjawna służba) - 2. lěto: 1029€–1102€ (industrija), 791€ (inženjerske běrowy), 1068€ (zjawna służba) - 3. lěto: 1102€–1199€ (industrija), 949€ (inženjerske běrowy), 1114€ (zjawna służba) - 4. lěto: 1141€–1264€ (industrija), informacije k zasłužbje w inženjerskich běrowach tučasnje njepředleža, 1178€ (zjawna służba)
Kotre móžnosće postupa su?	- technikarske dalekubłanje: technikar z wšelakimi ćežišćemi (na př. sanitarna technika) - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubłanja: wukubłar; konstrukter - studijny předmjet: konstrukciska technika; zastaranska technika; hospodarske inženjerstwo; ...
dalše ćežišća:	- techniski planowar systemow: - elektroniske systemy - woclo- a metalotwarska technika

wuběrk powołanskich šulow:
Powołansko-šulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Richard-Hartmann-šula, powołanskošulski centrum za techniku III → www.rhs-chemnitz.de

WODŹER MAŠINOW A PŘIPRAWOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2 lěće
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć (zastajenje produkciskich mašinow) - zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja a kedźbnosć (dohladowanje produkciskich wotběhow) - kmanosć rozsudy tworić a spěšnje reagować (při mylenjach awtomatizowanych zhotowjenskich mašinow a připrawow) - techniske zrozumjenje a rjemjeslniska wušiknosć (montowanje a demontowanje wšelakich dźělow na produkciskich připrawach) - dobre wukony w fyzice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přihotowanje dźěłowych wotběhow - pruwowanje hač mašiny funguja a zapinanje tutych - dohladowanje procesa produkcije - prawidłowne hladanje mašinow a připrawow, tak zo hodźa so stajnje zasadźeć - napjelnjenje wolija abo kołmaza - wuměnjenje přetrjebanych dźělow, kaž na př. hadźicow abo filtrow
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarnjach, w halach za montowanje a zhotowjenje - w produkciskich zawodach wšěch móžnych branšow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 976€–1047€ - 2. lěto: 1029€–1102€
Kotre móžnosće postupa su?	- dualne wukubłanje – dalewjedźenje wukubłanja: piwarc a słodar; fachowa móc – brěčkowa technika; produkciski mechanikar – tekstilije; ... - mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter z wšelakimi ćežišćemi - technikarske dalekubłanje: technikar – z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin
→ www.bszbautzen.de/cms2/index.php/bildungsangebote/metalltechnik
Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zeživjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

Čehodla sy so za powołanje blidarja rozsudźił?

Njemějach žanu druhu alternatiwu, dokelž mamy doma blidarnju a tu chcych dale wjesć. Wosebje hdyž maš tu dźěło a bydlenje, rady na to natwariš.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Tu w Połčnicach. Tuta je mjeztym do Kamjenca přećahnyła.

Hdźe sy so wukubłać dał?

Pola nas doma w blidarni. Dokelž njebě też tak lochko něhdźe wukubłanske městno namakać, štož je nětko kusk hinak.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To bě do blokow rozdźělene. Mjeztym móžeš jako wučomnik też za wěsty čas do wukraja hić a so tam dale wukubłać dać a zapłaći to EU. Za čas wukubłanja maš też někotre kursy, hdźež nawukneš wobchad z lakom abo mašinami. 2–3 tydźenje sy w dźěłarni a potom w šuli abo na jednym kursu.

Što su twoje nadawki?

Na spočatku su to pomocne dźěła a potom směš so krok po kroku na swójske wudźěłki zwažić. Potajkim nawukneš, kak postupuješ, zo by wudźěłk zhotowił, barbjenje, lěpjenje a wobchad z mašinami. Też wobchad z kupcami nawukneš. Na kóncu steji potom pruwowanske dźěło *(Gesellenstück)*.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Někak 80 procentow sy w dźěłarni a někak 20 sy pola kupcow. Póndźelu so w teamje zetkamy a rozdźělimy sebi nadawki. Tute so w běhu tydźenja samostatnje z přewodom wotdźěłaja. Potajkim je kóždy dźěłowy dźeń indiwidwelny.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi wotměna. Swójske wužadanje, tak zo so kóždy dźeń dale kubłaš, dokelž so trendy wšědnje dale wuwija. Też wosobinski kontakt z ludźimi so mi lubi. A hdyž widźiš wjeselo we wočomaj kupcow je to najwjetši dźak. Druhdy njehodźi so čas za zhotowjenje wudźěłkow planować a tak přińdźe też druhdy stres. Z tym dyrbiš wobchadźeć móc.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z blidarjom stać?

Ty dyrbiš jedna wosobina być a něšto měć, štož kóždy nima. Kreatiwny być a so też rady sam wuspytać wosebje w rjemjeslniskich wěcach. Trjebaš na kóždy pad wutrajnosć za zdźěla wobćežne wukubłanje. Wjesoła nalada nješkodźi we wšědnym dnju při dźěle w teamje a też we wobchadźe z kupcami.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja hladajo też na podźěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Pola nas w zawodźe stupa tučasnje podźěl žonow, štož dźěłowu atmosferu też polěpši. Přichod blidarjow je dobry, dokelž sy jara derje zasadźomny. Jako dobry blidar, kotryž wjele technikow wobknježi, namakaš wšudźe dźěło. Važne je, zo sy šěroko zasadźomny a zo sy wotewrjeny za dźěło z druhimi materialijemi hač jenož z drjewom.

BLIDAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć (dodźerženje měrow …) - rjemjeslniski šik - wobhladniwosć (při dźěle z mašinami …) - kreatiwita a zmysł za estetiku (naćiski meblow …) - orientacija na kupcach a w serwisu - dobre wukony w matematice, w fyzice/chemiji, ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje najwšelakorišich produktow z drjewa a dalšich materialijow (meblow, durjow, woknow …) - zwjetša w jednotliwym zhotowjenju wuhotowanja za wiki abo wobchody - poradźowanje kupcow a zhotowjenje skicow - po zdźělenju nadawka: rum wuměrić, drjewo přirězać, šudrować, truhać, lakěrować, hotowy produkt zatwarić - dźěło na wulkich mašinach, na př.: freza, točenska mašina (njebozy), wšelake piły, atd. - zasadźenje woknow, durjow, schodow, kładźenje parketa, montowanje zatwarnych meblow, reparowanje skóncowanych meblow
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarni, na twarnišćach - w blidarnjach - pola wikowarjow a kupcow - pola zhotowjerjow meblow a druhich produktow z drjewa
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 490€–670€ - 2. lěto: 530€–745€ - 3. lěto: 625€–860€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: blidarski mišter - druhe dalekubłanja: poradźowar kupcow – blidarske rjemjesło; restawrator – meble a drjewjane objekty; blidar – restawrowanske dźěła - překupske dalekubłanje: zawodny manager – twarska a drjewowa technika; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - technikarske dalekubłanje: technikar – drjewowa technika z wšelakimi ćežišćemi; technikar – hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - studijny předmjet: drjewowa technika; architektura za nutřkowne wuhotowanje; produktowy, industrijowy design

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de

Powołanskokubłanska spěchowanska šula w nošerstwje Powołanskokubłanskeho skutka Lipsk za wosoby z mylenjom słucha a rěče gGmbH → www.bbw-leipzig.de

Powołanskošulski centrum Běła Woda → www.bsz-weisswasser.de

foto: Johanna Oswald

Dominik Měrćink

wukubłanje: lěto 3 wot 3

Čehodla sy so za powołanje ćěsle rozsudźił?

Dokelž je drjewo rjany dźěłowy material a ja sym chcył něšto wonka při čerstwym powětře činić. Ja móžu jako ćěsla doma wjele z drjewa twarić a na kóncu dnja widźu, što sym nadźěłał.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Praktisku šulu, potajkim ÜAZ mam w Budyšinje. Teoretisku šulu mam w Lubiju.

Hdźe sy so wukubłać dał?

W Smječkecach pola Gerntkec.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To je wšelako, raz sym ja 2 tydźenjej w praktiskej šuli a raz sym 4 tydźenje dźěłać. W prěnim wukubłanskim lěće sy wjac w šuli hač na dźěle. W druhim wukubłanskim lěće stej dźěło a šula někak samsnej a nětko, w třećim lěće sym wjac na dźěle hač w šuli.

Što su twoje nadawki?

Ja twarju a stajam kózły a carporty abo też tykowane domy, restawracija starych chěžow a saněrowanje starych wjeršnych hrjadow słuša tohorunja k mojim nadawkam. Wězo kryju też třěchi jako ćěsla, ale najhusćišo dźěłam z drjewom.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano 7:00 hodź. započina so dźěłowy dźeń w zawodźe. Najprjedy sej dorečimy, štó jědźe na kotre twarnišćo a što ma tam do nadawkow. Potom zapakujemy wšě trěbne graty do awta a wotjědźemy na twarnišćo. 9:00 hodź. dawa snědań, 12:00 hodź. je wobjed a 15:30 hodź. so cyły grat zaso zapakuje a 16:00 hodź. wotjědźemy domoj.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na kóždy pad dźěło w teamje, dokelž dźěła so najhusćišo z kolegami hromadźe a to dyrbi fungować. Drjewo jako surowizna so mi lubi, kaž też dźěło we wysokosći a zo na kóncu dnja widźu, što sym zdokonjał. Njepřijomne je, hdyž so dešćuje a hdyž je zyma a dyrbju wonka dźěłać.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z ćěslu stać?

Njesměš strach měć před dźěłom we wysokosći. Rjemjeslnje wobdarjeny dyrbiš być a relatiwnje atletiski a sportowski.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Na kóždy pad so ludźo pytaja ale nic jenož w ćěslistwje ale we wšitkich rjemjeslniskich powołanjach. Wězo móžeja so też žony jako ćěsla powabić. My mamy we wukubłanju też přeco zaso holcy pódla, kotrež chcedźa so z ćěslu stać.

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - dobra ćělna konstitucija (ćežke hrjady zběhać móc) - dokładnje měrić a wobličić móc - rjemjeslniska wobdarjenosć - wobhladniwje we wulkej wysokosći a na róštach stejo dźěłać móc - zamóžnosć w teamje dźěłać - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- kózły, drjewjane domy a terasy twarić - stare a dodźeržane drjewjane konstrukcije při domach, balkonach a terasach wuporjedźeć - twarja najwšelakoriše drjewjane konstrukcije z ćežkich hrjadow - montowanje durjow, woknow, schodow atd. - modernizowanje a saněrowanje starych twarow - restawracija historiskich drjewowych konstrukcijow - material wobličić a wobstarać, hrjady přirězać, dźěle drjewjanych konstrukcijow hromadźe twarić
Hdźe so dźěła?	- na twarnišćach, w dźěłarnjach - w ćěsliskich zawodach - w inženjerskich zawodach, kotrež z drjewom dźěłaja
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€–850€ - 2. lěto: 970€–1200€ - 3. lěto: 1190€–1475€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: ćěsliski mišter; industrijowy mišter – drjewo; industrijowy mišter – akustiski a suchotwar - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi ćežišćemi; technikar - hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow; technikar – drjewowa technika - překupske dalekubłanje: zawodny manager – twarska a drjewowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: architektura; nutřkowna architektura; drjewowa technika; …

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html
Powołanskošulski centrum twar a technika Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de
Powołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de/de

LAKĚRAR WOZYDŁOW

Andreas Paška
wukubłanje: zakóńčił 2013

foto: Andreas Paška

Čehodla sy so za powołanje lakěrarja wozydłow rozsudźił?

Poprawom je to přez to přišło, zo sym doma hižo rady lakěrował, na přikład dźěle mojeho mopeda. Moja ćeta dźěłaše tehdy w zawodźe za produkciju wozydłow a měnješe, zo bych so móhł pola nich powabić.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

To běše šula w Žitawje. W Sakskej stej jenož dwě šuli, kotrejž lakěrarjow wozydłow wukubłatej.

Hdźe sy so wukubłać dał?

Pola Bombardier w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To běše do blokow rozdźělene. Mějach 4 tydźenje dźěłać a potom 2 tydźenjej šulu. Za čas prózdnin běch wězo też na dźěle. Wukubłanje wotměwaše so z wulkeho dźěla w Zhorjelcu a dla toho mějach tam bydlenje.

Što su twoje nadawki?

To běchu we hłownym lakěrowanje ćahow, škit za spódk wozydłow *(Unterbodenschutz)* a konserwěrowanje prózdnych rumow *(Hohlraumkonservierung)*. Při tutych nadawkach zabjeru přihotowanske dźěła, kaž na přikład wotlěpjenje atd. najwjace časa. W tym zwisku nawuknješ, kak maš barby měšeć a kotry lak trjebaš za kotry spódk. Važne je też, zo wěš, kajku konsistencu dyrbi barba měć, zo by so porjadnje předźěłać dała.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano přińdźeš na dźěło a tam wuleži plan, hdźež steji, kotry nadawk maš. Hdyž sy na přikład we wotrjedźe za finalne lakěrowanje, potom započinaš z wotlěpjenjom woknow a durjow, zo njeby při lakěrowanju barba do tramwajki nutř přišła. Potom so spódk hišće jónu hładkuje *(abschleifen)* a tak dyrbi so nadźěłany proch ze specielnym nastrojom z powětrowym ćišćom *(Druckluft)* wotduć. Zbytny proch so ze specielnej lapu wottrěje. Potom so barba naměša a tramwajka lakěruje. Na kóncu dźěłoweho dnja so wšitke wužiwane graty a nastroje porjadnje wurjedźa. Dźěłało je so tam w změnach a to wotměnjejo w zažnej (06:00 do 14:00 hodź.), w nócnej (21:30 do 05:30 hodź.) a w pózdnjej (14:00 do 22:00 hodź.) službje.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na spočatku maš „nahi“ ćah před sobu a na kóncu widźiš rjany wuslědk, na kotrymž maš twój podźěl. Rjenje bě też, zo dźěłaš hromadźe w teamje a tak njebudźe wostudło. Konserwěrowanje prózdnych rumow njebě tak moje, ale je tohodla važne dźěło, kotrež ma so činić.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z lakěrarjom wozydłow stać?

Trjebaš wězo zajim na tym. By derje było hdyž nimaš dwě lěwej ruce. Slepy za barby *(farbenblind)* njeby směł być. Móc je ważna, dokelž dyrbiš zdźěła też ćežke barbne bowy abo ćežke twarske dźele nosyć. Dyrbiš jara dokładnje dźěłać móc. Važne je też, zo móžeš w teamje dźěłać.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Holcy w tutym powołanju maš lědma. Lakěrarjo su dale trjeba. Dźěła su zdźěła jara drobnuške a přez to sebi njemyslu, zo budu to někajke mašiny tak spěšnje narunać móc.

LAKĚRAR WOZYDŁOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesło
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć (při wobdźěłanju spódka wozydła) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (lakěrowanje awta z pistolu) - kmanosć dokładneho wobkedźbowanja (njestajnosće na powjeršnej płoninje awtow) - wobhladniwosć (při posłužowanju mašinow) - kreatiwita a zmysł za estetiku (naćisk debjenskich lakěrowanjow) - dobre wukony w matematice, ručnym dźěle/technice a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakóńčenje w rjemjesle - přewažnje srjedźne šulske zakóńčenje w industriji
Što so w tutym powołanju čini?	- lakěrowanje dźělow awtow, motorskich, železniskich wagonow, busow atd. - posudźowanje a sporjedźenje škodow na laku - zhotowjenje folijow z popisanjom, kiž hodźa so na lakěrowane dźěle zlěpić - pomolowanje dźělow karoserijow wumětsce z ruku a wuhotowanje tutych z wosebitym designom - lakěrowanje wjetšich dźělow wozydłow z pomocu mašinow, kiž dźěłaja z kompjuterowej techniku - wu- a zatwarjenje dźělow wozydła - pruwowanje a měrjenje funkcije elektriskich, elektroniskich, pneumatiskich a hydrawliskich twarskich dźělow
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarnjach - w fachowych zawodach a halach za lakěrowanje wozydłow - w zawodach, hdźež so wozydła twarja
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ (w rjemjesle), 976€–1047€ (w industriji) - 2. lěto: 685€ (w rjemjesle), 1029€–1102€ (w industriji) - 3. lěto: 850€ (w rjemjesle), 1102€–1199€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny manager – barbowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: wozydłowa technika; produkciska technika; produktowy, industrijowy design; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Kamjenc (jenož 1 wukubłanske lěto) → www.bsz-kamenz.de
Powołanskošulski centrum twar a technika Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de
Powołanskošulski centrum Žitawa → work.bsz-zittau.de

ORTOPEDIJOWA ŠEWČA

Ludmila Kowarjec
wukubłanje:
zakóńčiła 2019

foto: Lydia Arndt

Čehodla sy so za powołanje ortopedijoweje šewče rozsudźiła?

Chcych z rukomaj něšto nadźěłać, tak zo na kóncu dnja widźu, što sym cyły dźeń činiła. A runočasnje chcych ludźom pomhać. Tak něšto nadźěłam, z čimž ludźom pomham, zaso běhać móc. K tomu ma powołanje mediciniski aspekt, kotryž mje jara zajimuje.

Hdźe sy so wukubłać dała?

Sym so we Freitalu pola „Orthopädieschuhtechnik Starke“ wukubłać dała. Je to małka swójbna firma, štož běše mi też ważne, dokelž tak też repertoire dźěłowych nadawkow widźu a też wšě dźěła raz wuspytam.

Hdźe bě twoja powołanska šula?

Moja powołanska šula běše we Gotha, potajkim w Durinskej. W Němskej njeje tak wjele šulow za šewče, tohodla dyrbjach přeco we blokach tam do internata ćahnyć.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

7 tydźenjow dźěło a potom 3 – 4 tydźenje šula.

Što su twoje nadawki?

Dźěłam črije wot započatka hač do kónca. Tohorunja doručam mediciniske pomocy, kaž na přikład bandaže abo ortopediske póduški abo podobne.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Kóždy dźeń je hinaši, wšako su chorosće a ludźo wšelakori. Orientuju so na materialijach a na cilu, kotryž chcu docpěć z črijom. Při tym su husto też fyziske kmanosće prašane (poměr mjez mocu a masu).

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Je rjenje přeco wšelakore wěcy činić, potajkim je wotměnjace. Na čož dyrbjach so zwučić, běchu chemiske wonje a też zo su mašiny wězo dosć wótře a zo dyrbju přeco skedźbliwa być, zo njebych so sama zraniła. ;-)

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z ortopedijowym šewcom stać?

Wušiknosć při dźěle z rukomaj, a też dosć fantazije sej předstajić móc, kak ma wuslědk na kóncu wupadać a też wóčko za měru. Ale to so wězo też wšo kubła a polěpši we wukubłanju.
We šuli ma so też łaćonšćina wuknyć, wšako je to rěč mediciny, to rěka, zo je wěsta inteligenca pomocliwa abo cyle jednorje dosć discipliny wšo wuknyć.

Kak posudźuješ přichod tutoho powołanja?

Přichod budźe dobry ale wězo też napinacy. Ludźo bywaja přeco starši a chorosće a też cyle jednorje falowacy pohib přeco bóle přiběraja. To rěka, zo je tute dźěło přeco ważniše. Tohorunja ma so rjec, zo bywaja chorobne kasy kaž też ludźo sami přeco skupiši a nochcedźa za strowotu wjele płaćić, štož rěka, zo mamy my přeco wjace dźěła, bjez toho zo bychmy wjace za to zasłužili. Ale snano so tutón trend zaso změni a wšitcy pytnu, zo nimaja na kóšty strowoty lutować.

ORTOPEDIJOWY ŠEWC

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanja w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniski šik - dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć - orientacija serwisa a orientacija na kupcu - dobre wukony w technice/ručnym dźěle, w matematice, w biologiji, w sporće/fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- na zakładźe lěkarskeho postajenja maja so indiwiduelnje črije zhotowić - zhotowjenje a přiměrjenje wšelakich pomocnych srědkow (ortezy, protezy, póduše...) - dźěło z kupcom: wotměrjenje nohi, wobkedźbowanje choda, zhotowjenje wotćišća - zhotowjenje črija: wobkedźbowanje biomechaniskeho skutkowanja, so hodźaca forma, estetiske aspekty - poradźowanje kupca - prezentowanje a předawanje produktow a posłužbow - wobšěrny kruh kupcow a pacientow (wšitke staroby, zbrašenja, chorosće, sportowcy)
Hdźe so dźěła?	- zawody ortopedisko-šewcowskeho rjemjesła - sanitarne domy z wotrjadom za ortopedisko-črijowu techniku - chorownje a rehabilitaciske zarjadnišća - dźěłowe městno: dźěłarnje a dźěłanske hale, předawanske a měrjenske rumnosće
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 450€ - 2. lěto: 540€ - 3. lěto: 700€ - 4. lěto: 820€
Kotre možnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: ortopedijowy šewc – mišter; šewc – mišter; ortopedijowy technikarski mišter; ... - technikarske dalekubłanje: technikar – črijowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: ortopediska- a rehatechnika; biomechanika; tekstilowa a drastowa technika

powołanska šula:
powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach:
za Saksku je w Durinskej: Statny powołanskošulski centrum „Hugo Mairich“ w Gotha → www.bszhm.de

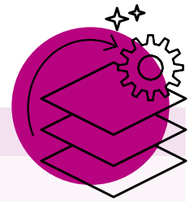
ŠWALČA/KRAWC

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija ruka-wóčko (přirězanje płata, wobchad z předźenom a małymi jehličkami) - kreatiwita a zmysł za estetiku (naćisk a zhotowjenje drastow) - orientacija na kupcu - rjemjesłowa kmanosć (wokoło šijawy) - swědomitosć a zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja (wobchad z płatami) - dobre wukony w ručnym dźěle, we wumětskim kubłanju a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje wšelakich kruchow drasty po swójskich abo předpodatych naćiskach - poradźowanje kupcow při wuzwolenju płatow, přitřihow, barbow ... - naćiski a přitřihanske mustry zhotowjeja zwjetša na kompjuteru - přitřihanje płatow po šablonach - šiće z pomocu šijawy, wěste wěcy dyrbja so z ruku šić - přiměrjenje drastow na kupca - nimo zhotowjenja nowych drastow maja so drasty zwuporjedźeć, změnić, modernizować...
Hdźe so dźěła?	- w ateljejach šwalčow/krawcow, dźěłarnjach, při awtomatach za žehlenje z paru *(Dampfbügelautomaten)* - w šwalčernjach - w kostimowym wotdźělu w dźiwadle - w filmowych studijach abo pola telewizijnych scelakow - w drastowych wobchodach, kotrež přiměrjenje drasty poskića
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- tučasnje njepředleža informacije k zasłužbje
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: šwalča/krawc mišter; industrijowy mišter – tekstilne hospodarstwo - technikarske dalekubłanje: technikar – drastowa technika z wšelakimi ćežišćemi - studijny předmjet: modowy design; tekstilna-, drastowa technika; jewišćowy-, kostimowy wobraz - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedźenje zawoda; zawodny hospodar – tekstilije
podobne wukubłanja:	- tekstilny a modowy šijer (wukubłanje traje 2 lěće) - tekstilny a modowy krawc (wukubłanje traje 3 lěta) → wobě stej dualnej wukubłani w industriji

powołanska šula:
powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Powołanskošulski centrum za posłužby a wuhotowanje w Plauenje → www.bsz-dlg.de

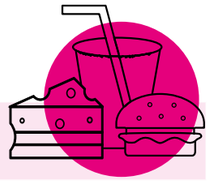
ZŁOTNIKAR Z ĆEŽIŠĆOM DEBJENKI

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wuhotowanje debjenkow) - swědomitosć (rjedźenje a polěrowanje debjenkow) - wobkedźbowanska dokładnosć - rysowanske kmanosće (zhotowjenje naćiskow) - kreatiwita a zmysł za estetiku - dobre wukony w technice/ručnym dźěle a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje naćiskow wšelakich debjenkow - dźěła so po přećach kupcow, po swójskich idejach abo po předłohach - wobdźěłaja so złoto a druhe drohometale - wobkromowanje drohokamjenjow, zhotowjenje zamčkow *(Verschluss)* - wužiwaja so file, kléšće a cynjenska pistola *(Lötpistole)* - zwuporjedźenje a předźěłanje debjenkow - w industrijach, hdźež so debjenki wot mašinow zhotowjeja, maja so tute mašiny zastajić a dohladować
Hdźe so dźěła?	- w dźěłarnjach a fabrikowych halach - w rjemjesłowych złotnikarskich dźěłarnjach - pola debjenkarja - w debjenki zhotowjenskej industriji
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1037€ (w industriji) - 2. lěto: 1102€ (w industriji) - 3. lěto: 1199€ (w industriji) - 4. lěto: 1264€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: złotnikarski a slěbornikarski mišter; industrijowy mišter – metal - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: tworjace wumětstwo; design debjenkow
dalše směry:	złotnikar: - juwele - rjećazy - dźěłarnja a předawanje

powołanska šula:
powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Statny powołanskošulski centrum Arnstadt-Ilmenau (Durinska) → www.sbbs-arnstadt.de

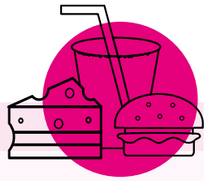
FACHOWY PŘEDAWAR – ŽIWIDŁOWE RJEMJESŁO (RĚZNISTWO)

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w žiwidłowym rjemjesle a wikowanju
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- orientacija na kupcu (wotmołwy na indiwiduelne prašenja) - wušiknosć (nakraće mjasa, kołbasy atd.) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (hygieniske dźěło, wotličenje dochodow) - dobre wukony w matematice a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- předawanje kołbasy a mjasowych produktow - poradźowanje a informowanje kupcow wo dodawkach w produktach - dekorowanje předawanskeho wukłada, estetiske prezentowanje mjasowych produktow - staraja so wo čistotu a porjad w předawarni - zhotowjeja solotwje a přikuski za předań
Hdźe so dźěła?	- w předawanskich, chłódźenskich a składowanskich rumnosćach - w rěznistwach - w drobnych wikowanišćach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 645€ – 805€ (wikowarstwo), 500€ – 765€ (rjemjesło) - 2. lěto: 710€ – 905€ (wikowarstwo), 600€ – 885€ (rjemjesło) - 3. lěto: 830€ – 1045€ (wikowarstwo), 750€ – 1085€ (rjemjesło)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar (fachowa šula) – wikowarstwo; fachowy hospodar – předawanje w drobnym wikowanju; fachowy hospodar – wikowanje; ... - studijny předmjet: wikowanske zawodne hospodarstwo, zawodne hospodarstwo
dalše směry fachoweho předawarja – žiwidłowe rjemjesło	- pjekarnja - konditornja

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum za zežiwjenje, hóstne přemysło, strowotu w Kamjenicy → cms.sachsen.schule/bszcegg/unser-bsz

MLOKOWY TECHNOLOGA

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w mloko předźěłacych zawodach
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite dźěło (dodźerženje receptow a temperatury) - zamóžnosć rozsudy tworić a spěšnje reagować móc (spěšne zapřimnjenje, hdyž maja produkciske připrawy defekt) - wědomje zamołwitosće (dodźerženje předpisow hladajo na žiwidła) - techniske zrozumjenje (hladanje mašinow a připrawow) - dobre wukony w matematice, w chemiji a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- ze syreho mloka zhotowjenje mlokowych produktow kaž mloko k piću, jogurt, butra, twarožk atd. - kontrola kwality a mnóstwa dodawaneho syreho mloka, składowanje tutoho - přihotowanje a dohladowanje dźěłowych procesow, kaž tež produkciskich a chłódźenskich mašinow a připrawow - za čas produkciskich procesow běžne dohladowanje kwality mloka a jeho mjezy- a kónčnych produktow - zamołwitosć za mašinelne a hygieniske zapakowanje hotowych tworow - hladanje, rjedźenje a po potrjebje tež přetwarjenje produkciskich mašinow a připrawow - krute dodźerženje hygieniskich předpisow
Hdźe so dźěła?	- w produkciskich halach, w laborach - w mlokarnjach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 535€ – 959€ - 2. lěto: 574€ – 1095€ - 3. lěto: 630€ – 1234€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mlokarski mišter; industrijowy mišter – žiwidła; mloko-hospodarski laborowy mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – mlokowe hospodarstwo; technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi ćežišćemi - studijny předmjet: žiwidłowa technologija; hospodarske inženjerstwo; zežiwjenske wědomosće; ...

powołanska šula:
Centrum za kubłanje wyšeho stopnja „Georg Mendheim“ w Oranienburgu → www.gmosz.de

KUCHAR

Lorenz Schön
wukubłanje:
lěto 1 wot 3

Čehodla sy so za powołanje kucharja rozsudźił?

Ja sym doma hižo wjele warił, hdyž sym hišće do šule chodźił. To bě mi přeco wulke wjeselo a tak sym sebi myslił najlěpje by było, hdyž nawuknu powołanje, kotrež mi wjeselo čini. Potom sym tu (we Wjelbiku) šulerski praktikum absolwował a to je mje w mojim rozsudźe wobkručiło.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Tu w Budyšinje.

Hdźe daš so wukubłać?

We Wjelbiku w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Póndźelu mam přeco swobodne, dokelž je Wjelbik na tym dnju zawrjeny. Wutoru a srjedu sym dźěłać. Štwórtk a pjatk je šula a kónc tydźenja sym zaso dźěłać.

Što su twoje nadawki?

Hač dotal činju zymnu kuchnju, potajkim wšitko, štož su zymne jědźe a desserty. Zeleninu krać a bělić słuša tež k tomu, potajkim te cyłe přihotowanske dźěła. Po dźěle so potom wšitko porjadnje wurjedźi.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Hdyž přińdu na dźěło so najprjedy předrasću a sebi ruce wumyju. Potom hladam, što mam wšitko činić (pisam sej wječor do toho lisćinu). A potom započinam wšitko wotdźěłać, štož na planje steji. Wšitko spřihotować, štož trjebam, hdyž přińdu hosćo, tak zo móže potom wšitko spěšnje hić. Hdyž přińdźe nowa skazanka do kuchnje, so najprjedy přečita, što je so skazało. Potom jědź přihotujemy. Hdyž je so na přikład Crème brûlée skazała, flamběruje so tuta, potom so lód doda a taler dekoruje. Wječor sej potom napisamy, što smy přetrjebali, tak zo móžemy to za přichodny dźeń wobstarać a přihotować. A potom so hišće wšitko porjadnje wurjedźi.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so wšitko lubi, štož na dźěle činju, potajkim te praktiske w zawodźe. Stej tež jedyn, dwě wěcy, kiž tak rady nječinju, ale to přewidźu. Druhdy so mi dźěłowe časy na kóncu tydźenja tak njelubja, na přikład sobotu hač do 22:00 hodź., to njemóžu wjac swjećić hić, dokelž dyrbju na druhi dźeń zaso zahe stawać. We tydźenju pak su dźěłowe časy cyle ok, dokelž móžu dołho spać.

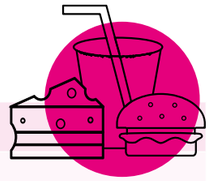
Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z kucharjom stać?

Dyrbiš na kóždy pad spušćomny być a njesměš žadyn problem z tym měć, hdyž je stres a je wjele hosći tu. Dyrbiš wudźeržeć móc dołho stać. Dyrbiš so na to zwučić, zo priwatne žiwjenje kusk do pozadka stajiš, dokelž nimaš wjac telko časa, kaž za čas šule. Respektiwnje njesměš žadyn problem z tym měć, zo maš jenož na wěstych dnjach a k wěstym časam čas za přećelow. Po mojim měnjenju tež nješkodźi so w swobodnym času ze swojim powołanjom rozestajeć, zo by přeco dale a wjac k tomu wuknył.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Te powołanje budźe přeco dawać, dokelž chcedźa ludźo přeco jěść. Tak wjele tute powołanje tež wjac njewuknu. Myslu sebi, zo budźe mjenje hosćencow, za to pak budźe kwalita kuchnje w hosćencach jara wysoka. Tučasnje je wjele mužow w tutym powołanju. W powołanskej šuli mamy jenož jednu holcu.

KUCHAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w gastronomiji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- organizatoriske kmanosće a kmanosć, w teamje dźěłać (koordinacija dźěłowych wotběhow w kuchni) - kreatiwita (přihotowanje a garněrowanje jědźow) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dodźerženje hygieniskich předpisow) - wušiknosć a dobra ćělna konstitucija (rozkuskowanje mjasa, při dźěle stać) - dobre wukony w matematice a chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wukonjenje wšitkich dźěłow, kiž su za přihot jědźow trěbne - nakupowanje zežividłow a trěbnych přidawkow a fachowe předźěłanje resp. składowanje tutych - organizowanje dźěłowych wotběhow w kuchni - w małych kuchnjach zamołwitosć za wšitke jědźe, we wulkich kuchnjach zwjetša zamołwitosć za jedyn wěsty dźěl jědźe (solotej, mjaso) - spřihotowanje solotwje, warjenje pojědźe - garněrowanje pojědźe na talerju - kalkulowanje płaćizny za pojědźe a poradźowanje hosći
Hdźe so dźěła?	- w kuchnjach, w składach a w chłódźernjach, w rumnosćach hosćenca, w běrowje - w hosćencach, hotelach, kantinach, chorownjach, w hladanskich domach, pola cateringowych firmow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ – 775€ - 2. lěto: 675€ – 880€ - 3. lěto: 775€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: kuchinski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: gastronom, zawodny hospodar z wšelakimi ćežišćemi - druhe dalekubłanje: dietowy kuchar; wukubłar - studijny předmjet: žiwidłowa technika; ežiwjenske wědomosće, ekotrofologija; management hotelow

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za ežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html
Powołanskošulski centrum „Konrad Zuse“ we Wojerjecach → www.bsz-konrad-zuse.de

PIWARC A SŁODAR

Justin Ritscher

wukubłanje: wotzamknył w juliju 2016

Čehodla sy so za powołanje piwarca a słodarja rozsudźił?

Kóždy pije rady piwo. Potom sym w telewiziji dokumentaciju wo tym widźał a sym so za praktikum powabił, mjez 9. a 10. lětnikom (lěćne prózdniny), zo bych widźał hač te powołanje něšto za mnje je. To je so mi lubiło a tak sym so za wukubłanje rozsudźił. K tomu přińdźe, zo je powołanje jara mnohostronske, dokelž je telko družinow piwa.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Ja sym zbožo měł, zo je jedna powołanska šula w Drježdźanach, hewak bych do Berlina dyrbjał.W Němskej je jenož mało powołanskich šulow za piwarcow a słodarjow.

Hdźe daš so wukubłać?

Pola „Radeberger Exportbierbrauerei“ w Radebergu. Wot toho běch 3 tydźenje w Heidenau w słodarni, zo bych tu druhu powołansku skupinu zeznał. Wjele piwarnjow nima swójsku słodarnju.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Tři tydźenje šule w bloku, wob lěto su to 4 bloki. Mjez tym 8–9 tydźenjow we wukubłanskim zawodźe.

Što su twoje nadawki?

Dohladowanje produkciskich procesow, dokelž so wjele přez kompjuter awtomatisce wodźi. Rjedźenje je A a O, dokelž maja so hygieniske předpisy dodźeržeć a njesmědźa žane bakterije do piwa přińć. Při pjelnjenju dohladuju jednotliwe mašiny a reparuju možne škody. Za to trjebam šěroku wědu, dokelž je telko wšelakich programow, z kotrymiž so produkciske připrawy wjedu. Mjez druhim kładu etikety do mašiny, wuběram defektne kašćiki a bleški *(Leergut)*.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

To je wotwisne wot wotrjada a dźěłoweho wobłuka. Na přikład w droždźenskej pincy. Najprjedy přewjedźe so změna. Potom pruwuju temperaturu a ćišć w droždźenskich tankach a zapisam je do diagrama, zo bych widźał, kak daloko młode piwo je. Hdyž je tajki tank połny, kontroluju po dwěmaj, tročh dnjach hódnoty kislika, temperatury a mnóstwo diacetyla. Hdyž je młode piwo hotowe, da so dale do składowanskeje pincy. Hdyž su droždźenske tanki prózdne maja so wurjedźić, kaž też špundowanje a roły, přez kotrež piwo běži.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mam přeco z piwom činić. To je też te negatiwne, dokelž dyrbiš nawuknyć so wróćo dźeržeć, zo njeby wotwisny był. Rjenje je też, zo je powołanje tak mnohostronske. Kóždy měsac dóstanješ twój deputat, też hižo jako wučomnik, ale dyrbiš wězo hižo 16 być. Rjedźenje dźe ći druhdy na čuwy, ale činiš to tola, dokelž ma piwo też tebi słodźeć. Njejsy skoro ženje sam ale přeco hromadźe z kolegami.

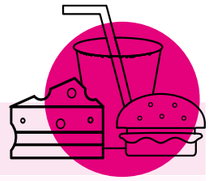
Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z piwarcom a słodarjom stać?

Trjebaš techniske zrozumjenje. Też rjemjeslniske kmanosće su prašane. Njesměš žane specielne alergije měć, kaž na přikład přećiwo słodej abo rjedźenskim srědkam. Dyrbiš dobry w matematice a w přirodnych předmjetach być, dokelž maš wjele z fyziku a chemiju činić. Strach před wysokosću njesměš měć, dokelž dyrbiš druhdy na tankach rjedźić abo něšto reparować. Zdźěla je jara wótře dla tych mašinow, potom so też druhdy raz rjeji. To dyrbiš znjesć móc.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na žony w tutym powołanju?

Powołanje njebudźe ženje wotemrěć, dokelž budźe so piwo přeco pić. Za žony móže w přichodźe lóšo być, dokelž so přeco wjac nadawkow wot mašinow spjelnja. Na wukubłanske lěto stej někak 1–2 holcy zastupjenej.

PIWARC A SŁODAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a wikowanju a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wobkedźbowanska dokładnosć a skedźbnosć - rjemjeslniski šik a techniske zrozumjenje - swědomitosć a wědomje zamołwitosće - dobre wukony w matematice, chemiji a biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - w industriji přewažnje wysokošulska zrałosć - w rjemjeslniskich zawodach wysokošulska zrałosć abo srjedźne zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje słoda *(Malz)* a potom warjenje piwa - piwo filtrować a do blešow, sudow abo tyzkow *(Dosen)* pjelnić - nimo wšelakich družinow piwa zhotowjeja so z piwom měšane a bjezalkoholiske napoje - posłužowanje a dohladowanje mašinow, kaž też rjedźenje a hladanje tutych - we wobłuku gastronomije: poradźowanje kupcow wo produktach a točenskich připrawach - instalowanje a přepodaće točenskich připrawow
Hdźe so dźěła?	- w piwarnjach a słodarnjach - w běrowje, w halach, w pincach a druhich rumnosćach, hdźež so wšelake dźěłowe kroki přewjedu
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto 782€ – 902€ - 2. lěto 879€ – 1059€ - 3. lěto 962€ – 1235€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: piwarcowy a słodarski mišter; piwarcowy mišter w zawodach; industrijowy mišter – brěčka a napoje; … - dalše dalekubłanje: piwowarny a napojowy technologa; wukubłar - technikarske dalekubłanje: technikar – žividłowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: piwowarna- a napojowa technologija; žividłowa technologija; ežiwjenske wědomosće, ekotrofologija; …

powołanska šula:
powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
powołanskošulski centrum za agrarne wědomosće a ežiwjenje w Drježdźanach
→ www.bsz-ae-dd.de/kontakte/hauptsitz-canalettostrasse.html

PIEKARKA/KONDITORKA

Diana Zahrodnikec

wukubłanje: zakóńčiła w awgusće 2017

dale-kubłanje: tučasnje na pjekarsku mišterku

foto: Rafaela Zahrodnikowa

Čehodla sy so za powołanje konditorki resp. pjekarki rozsudźiła?

Mamy doma pjekarnju a tak njeběše za mnje ženje žana druha opcija a bě mój són, zo stanu so pozdźišo z konditorku. Konditorka tohodla, dokelž je dźěło hišće kusk hinaše a koncentruje so bóle na filigrane dźěła. Mój zaměr je, zo mózu z mojimi kreacijemi nimo standardizowaneho sortimenta też specielne přeća kupcow spjelnić. Tradicionelne pjekarstwo pak chcu zdźeržeć a jako mišterka pozdźišo pjekarnju mojeju staršeju přewzać.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Běch na powołanskošulskim centrje w Drježdźanach. Mišterske dalekubłanje absolwuju też w Drježdźanach na akademiji za němske pjekarske rjemjesło.

Hdže sy so wukubłać dała?

Pola pjekarja w Drježdźanach. Kontakt nawjazach přez zjednoćenstwo za Budyskich pjekarjow.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

W 1. a 2. wukubłanskim lěće mějach dwójce wob tydźeń šulu a tři dny běch na dźěle. W 3. lěće mějach jenož hišće jedyn dźeń šulu a zbytne běch na dźěle. Hdys a hdys dźěłach też na sobotach. Moje zbožo bě, zo poskićeše mój zawod bydlenje a tak mějach tam moju stwičku. Běchmy tam 4 wučomnicy.

Što su twoje nadawki?

Zawod běše dźěleny do pjekarnje a konditornje a tohodla koncentrowachu so moje nadawki jenož na konditorstwo. Tak nawuknych, kak zhotowiš swjedźenske torty, praliny, petit fours, modelěrowanje figurow a dekoracije z marcipana a šokolody a hišće wjele druhich słódkosćow. Wězo mamy też hygieniske předpisy a tak słuša też rjedźenje k nadawkam.

Kak wupada twój wšědny dźěłowy dźeń?

Dźěłowy dźeń započinaše so rano 03:30 hodź. a kónc tydźenja w nocy 01:00 hodź. Najprjedy přihotowachmy, zhotowjachmy a rozdźělichmy produkty na filiale. Po tym wěnowachmy so dnjowym nadawkam. Póndźelu a štwórtk zhotowichmy přewažnje kremowe a smjetanowe torty, kotrež wutoru a pjatk dozhotowichmy, srjedu stejachu najhusćišo praliny na planje a sobotu běchu potom wosebje kwasne a druhe swjedźenske torty na rjedźe. Wšědnje po dźěle měješe so potom wězo wšitko wurjedźić.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na kóždy pad lubi so mi ta mnohostronskosć toho dźěła. Maš tu móžnosć wšitko zhotowić, wšojedne hač su to tak mjenowane 3D-torty, kaž torta w formje traktora atd., abo wobrazy ze šokolody. Mózu z wšěmi móžnymi słodami a sezonalnymi produktami dźěłać a eksperimentować a cyle jednorje kreatiwnje dźěłać a so sama zwoprawdźić. Te zahe stawanje je wěc zwučenosće, po někak 3 měsacach sym swój rytmus namakała.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z pjekarku resp. konditorku stać?

Trjebaš wosebje lóšt k ručnemu dźěłu. Kreatiwna hłójčka je prašana za zwoprawdźenje specielnych přećow. Na kóždy pad dyrbiš w teamje dźěłać móc.

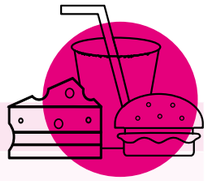
Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow?

Definitiwnje pobrachuja dźěłowe mocy na polu pjekarstwa a konditorstwa abo jako předawarjo. Dla toho je za nas ważne, bóle za powołanje wabić a šulerjam a zajimowanym pokazać, kak mnohostronske dźěło je. Myslu sebi, zo je trósku wjac hólcow w powołanju zastupjenych, ale to je zdobom atraktiwne dźěło za holcy! Mam tón zaćišć, zo sebi ludźo rjemjesło a regionalne produkty zaso bóle waža a přez to so nadźijam, zo budźe też pjekarstwo dale wobstać.

Kak wotběži twoje dalekubłanje na mišterku?

Maš tu móžnosć połno- abo dźělnočasoweho dalekubłanja. Ja sym so za prěnju wariantu rozsudźiła, kotraž traje poł lěta (wot januara do junija). Wot 07:30 – 16:00 hodź. mam šulu, tam mam teoriju kaž też praktiske wukubłanje. Kóšty za dalekubłanje móže zawod přewzać a jeli to njeńčini, potom su wšelake spěchowanske srědki, na př. wot Sakskeje banki za natwar (SAB – postupowanski BAföG). Po wuspěšnym zakóńčenju mišterskeho dalekubłanja dóstanješ wot kraja Sakskeje 1000 € premiju. Fokus dalekubłanja leži na wjedźenju zawoda, t.r. kak wjedźeš knihi, kak wukubłaš, kak jako šefina wustupuješ, kak kalkuluješ atd. Wotzamknjenje zmóžni ći, so zesamostatnić a wučomnikow wukubłać.

PJEKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a zmysł za estetiku (dekorowanje pječwow) - wědomje zamołwitosće (dodźerženje předpisow při wobchadźe ze žiwidłami) - dobra čělna konstitucija (při nošenju ćežkich blachow) - dobre wukony w matematice a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- měšenje wšelakich družinow česta a z toho pječenje chlěba, całtow, tortow, pječwow za swjedźenje atd. - waženje wobstatkow na př. mloko, muka, jeja, droždźe, cokor a korjeniny po recepće - dohladowanje często tworjaceho procesa - zdźěła napinace ručne dźěło - kreatiwita je prašana, při dekorowanju a při wumyslenju nowych receptow - zdźěła dźěło při wysokich temperaturach (horcota wokoło pjecy)
Hdže so dźěła?	- w pjekarni (w mjeńšich zawodach abo we wulkich halach) - w předawanskich rumnosćach - pola rjemjeslniskich pjekarnjow - pola industrielnych wulkopjekarnjow - w specielnych pjekarnjach, na př. dietowe pjekarnje - w gastronomiji a w cateringu
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 565€ (w rjemjesle), 788€ – 828€ (w industriji) - 2. lěto: 670€ (w rjemjesle), 870€ – 976€ (w industriji) - 3. lěto: 800€ (w rjemjesle), 993€ – 1103€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: pjekarski mišter; konditorski mišter; industrijowy mišter – žiwidła; ... - studijny předmjet: žiwidłowa technologija; zežiwjenska wědomosć, ekotrofologija *(Ökotrophologie)* - technikarske dalekubłanje: technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: předawanski nawoda w žiwidłowym rjemjesle; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin (z wotnožku w Rakecach) → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de

Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje w Drježdźanach → www.bsz-ae-dd.de

RĚZNIK

Fabian Kocor
wukubłanje: zakóńčił 2017

foto: Fabian Kocor

Čehodla sy so za powołanje rěznika rozsudźił?

Sym šulerski praktikum činił pola Wałdźic rěznistwa a to je so mi lubiło, tak zo rozsudźich so za prózdninske dźěło tam. A potom sym započał z rěznikami sobu chodźić na rězanje a to je so mi jara lubiło. Snano přińdźe tuta zahoritosć też wot toho, zo je mój dźěd chcył so z rěznikom stać, ale to jemu njebě možno.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

W Budyšinje na šulu za zežiwjenje a domjacnosć.

Hdźe sy so wukubłać dał?

W plahowarni rancow w Njebjelčicach, hdźež je też rěznistwo.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźělił?

Sym wob tydźeń 3 dny dźěłał a 2 dnjej běch w šuli.

Što su twoje nadawki?

Započinaš z pomhanjom při rězanju, to rěka swinje doprědka čěrić, swinje wotmyć, graty kaž nože dodawać a potom započinaš swinje sobu rozdźěłać. Potom nawuknješ kołbasy wotwjazać a wotpójšeć, dźěłaš mjez druhim při rozwjerćaku *(Fleischwolf)*. Při tym nawuknješ, kak to wšo funguje, kotre mjaso bjerješ za čo, kotre za warjenje, kotre za pječenje atd. Mjenje abo bóle nawuknješ też wjele, štož kuchar wuknje. Potom nawuknješ, kak so kołbasa dźěła, kotre so warja, kotre so kurja, kotre družiny kurjenja su atd. A wšitko porjadnje wurjedźić je jara važne. A wězo wuknješ, kak so skót zarěza a rozdźěła resp. předźěła.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Póndźelu a štwórtk so rěza. Připódla so kołbasa čini. Wutoru so mjaso rozdźěła a připódla so dale kołbasa čini. A srjedu te samsne. Rano so husto sykane mjaso dźěła a kołbaski *(Knacker)*. Srjedu je předawarnja w Njebjelčicach wotewrjena, to rěka za nas předawarnju přihotować, mjaso a kołbasu zarumować, ruladу krać, rězki klepać atd. Štwórtk so zaso rěza, potom dźěłamy mjez druhim salami. Pjatk so potom wšo rjedźi. Kisty a mjaso, kotrež w chłódźerni wisa, so wurumuja a potom so porjadnje rjedźi, z mydłom a chemiskimi srědkami, tak zo je na kóncu wšitko hygienisce čiste.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Te rězanje, rozebranje a předźěłanje mjasa so mi lubi. Te rjedźenje so mi tak njelubi, ale to dyrbi em być. Derje je też, zo njedyrbju w změnach dźěłać, ale mam krute dźěłowe časy, tak zo móžu popołdnju też doma hišće něšto nadźěłać.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z rěznikom stać?

Kruty dyrbiš być, krej dyrbiš widźeć móc a też porjadnje přimać dyrbiš móc, dokelž dyrbiš husto něšto ćežke nosyć kaž na přikład howjadowe běrtlki (~ 120 kg). Wězo dyrbiš też rady mjaso jěsć, dokelž dyrbiš wšitko, štož nadźěłaš, też woptać. Prawy słód njeda so husto po wěstych mnóstwach ale z wóčkom *(Augenmaß)*. Važne je też, zo móžeš kritiku znjesć, dokelž je druhdy hruby wobchadny ton. Wjeselo na rjemjesle je važne, dokelž sy cyły dźeń na nohomaj. Matematiske znajomosće njejsu na škodu, dokelž dyrbiš mjez druhim wahu wotwažić/trochować móc.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Přez to, zo je to ćělne ćežke dźěło, přewahuje podźěl mužow w tutym powołanju. Žonow maš mało w rěznistwje. Po mojim zdaću bě to hižo přeco muske powołanje a myslu sej, zo to też tak wostanje. Jěsć chce kóždy, přez to budźe też rěznistwo dale wobstać, a kóžde rěznistwo wjeseli so přez dorost. Ja žanoho rěznika njeznaju, kotryž by jednoho młodostneho, kotryž so za wukubłanje požada wotpokazał. Nimo toho pak dyrbiš so za tute powołanje horić. Wulke fenki z tym zasłužić njemóžeš. Dla toho radźu k tomu, praktikum činić a sej to wobhladać.

RĚZNIK

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć (we wobchadźe z mjasom a kołbasu, kotrejž so spěšnje skazytej) - rjemjeslniski šik (rozkuskowanje mjasa z wótrymi nožemi) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (při rozkraću mjasa) - wědomje zamołwitosće (dodźerženje hygieniskich předpisow) - dobre wukony w matematice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zarězanje zwěrjatow a přihotowanje za dalše předźěłanje - posudźowanje kwality mjasa - rozkuskowanje mjasa, přihotowanje za předań, předźěłanje mjasa na mjasowe a kołbasowe twory - warjenje abo kurjenje mjasa po wěstych receptach - zhotowjenje hotowych jědźow a konserwow - přihotuja pječenje, rězki, sykane mjaso, solotwje, kołbasu a dalše za předań - poradźuja kupcow - přihotuja zymne a ćopłe jědźe jako přikusk abo za hosćiny
Hdźe so dźěła?	- w rumnosćach za kurjenje mjasa a kołbasy, w rumnosćach za rozkuskowanje mjasa, w chłódźenskich a składowanskich rumnosćach - w rězniskich zawodach a w mjasowej a kołbasowej industriji - w drobnych wikowanišćach a we wulkowikowanišćach za mjaso - w zawodach, kotrež rězaja a mjaso rozkuskuja
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 500€ – 765€ (w rjemjesle), 713€ (w industriji) - 2. lěto: 600€ – 885€ (w rjemjesle), 801€ (w industriji) - 3. lěto: 750€ – 1085€ (w rjemjesle), 852€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: rězniski mišter; industrijowy mišter – žividła - studijny předmjet: žividłowa technologija, zežiwjenska wědomosć, ekotrofologija; ... - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedźenje zawoda; předawanski nawoda w žividłowym rjemjesle - technikarske dalekubłanje: technikar - žividłowa technika z wšelakimi ćežišćemi

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum Delitzsch „Dr. Herrmann Schulze-Delitzsch“→ www.bsz-dz.de

Čehodla sy so za tute powołanje rozsudźił?

Dokelž je ratarstwo najwažniše powołanje swěta. Hižo jako dźěćo wabješe mje ta technika. Sym z ratarstwom wotrostł a tak za mnje ničo druheho dawało njeje. Dokelž pak nochcych ze skotom dźěłać rozsudźich so přećiwo wukubłanju ratarja ale za wukubłanje na fachowca za agrarny serwis. Wo tutym powołanju zhonich hakle jako wopytachmy w 9tym lětniku BIZ a wupjelnichmy wotpowědny test.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

BSZ we Wurzenje.

Hdźe sy so wukubłać dał?

Pola Agro-Service Großenhain GmbH. To bě tehdy jedyn z mało zawodow w Sakskej, kotryž je tute wukubłanje poskićił.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźělił?

To běše přeco rozdźělne, ale zwjetša běchu to někak 5 tydźenjow dźěła a potom 2 tydźenjej šule. Přidatnje mějach 3 króć wob lěto tydźenski kurs *(Lehrgang)*, na přikład za rostlino-škit abo wobdźěłanje pódy. W Großenhainje mějach swójske bydlenje a we Wurzenje běch potom w pensiji, dokelž šula žadyn internat nima.

Što su twoje nadawki?

Poskićeja so wšelake posłužby za ratarjow. K tomu słuša poradźowanje, nastupajo plahowanja a škita rostlinow a kumštnych hnojiwow. Dalše nadawki su posłužowanje a hladanje ratarskich mašinow a gratow. Samo na sebi su nadawki wotwisne wot počasa a wot wjedra. Wosebje w zymje wěnuješ so zamkarskim nadawkam, kaž na přikład wuměna wolija a dźělow, kotrež so spěšnje wottrjebaja. W naléću přewzach też wikowanske nadawki, kaž składowanje a wudawanje žita a kumštnych hnojiwow.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano sedmich so dźeń započina a potom doręčimy sej nadawki, kotrež smy wot ratarjow dóstali. Potom přihotuja so mašiny a graty. Pola nas bě to tak, zo měješe kóždy sobudźěłaćer wobłuk za kotryž bě zamołwity a wotpowědujo tomu wobdźěłachmy naše nadawki zwjetša samostatnje. Dalši wotběh doręčachmy sebi z ratarjom wosobinsce. Po wotdźěłanju nadawka dokumentuješ přeběh toho a wotedaš jón pola šefa.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi lubi so dźěło pod hołym njebjom a wodźenje wulkich ratarskich mašinow, kaž też wobchad z ratarjemi a zamołwity wobchad z přirodu. Přez to, zo je dźěło wotwisne wot wjedra a počasa je wone jara wotměnjace. Běrowowe dźěła so mi tak njelubja, to sym radšo wonka po puću. Ale też tute činja powołanje tak mnohostronske.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z fachowcom za agrarny serwis stać?

Trjebaš wědomje zamołwitosće a dyrbiš swědomiće z přirodu wobchadźeć. Znajomosće w fyzice, chemiji a w matematice. Wutrajnosć při dlěšich dźěłowych nadawkach. Techniske kmanosće nješkodźa. Też čělnje dyrbiš fit być, dokelž dyrbiš při reparaturach wjele ćežkich wěcow zběhać a też raz pod ratarsku mašinu zalězć.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Holcy su na kóždy pad zastupjene, też hdyž njejsu to přewjele. Ratarstwo samo na sebi ma na kóždy pad přichod, dokelž budu žividła přeco trěbne.

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wědomje zamołwitosće (we wobchadźe ze skotom) - dobra konstitucija ćěła (ćežke dźěle mašinow wuměnić) - techniske zrozumjenje (hladanje a reparatura ratarskich mašinow) - dobre wukony w biologiji, w matematice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- ratarske posłužby w techniskim wobłuku rostlinoweje produkcije - wobdźěłanje pódy, wusywanje symjenjow za žito, kukuricu atd. a žnjeće tutych - hnojenje pódy z chemiskim abo biologiskim hnojiwom - wodźenje a hladanje ratarskich mašinow, kaž na př. syčomłóćawow - po žnjach maja so rostlinske produkty składować a konserwować - poradźowanje kupcow a zwičnjenje ratarskich posłužbow
Hdźe so dźěła?	- na polu, na łuce, w składźe, w dźěłarnjach zawoda - w ratarskich zawodach - pola zawodow, kotrež poskićeja agrarne posłužby
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mišter za agrarny serwis; ratarski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – agrarna technika; technikar – wobswět/krajina; - dalše dalekubłanje: hospodar – ratarstwo; fachowy agrarny hospodar z wšelakimi ćežišćemi; wukubłar - studijny předmjet: agrarne wědomosće; agrarny management; krajinowa ekologija, přirodoškit - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – agrarny zawod

powołanska šula:
powołanskošulski centrum Wurzen → schuldatenbank.sachsen.de/index.php?id=421&k_eid=1687

Diana Mejnowa

wukubłanje: zakóńčiła 2005

foto: Marija-Tereza Krawžic

Čehodla sy so za powołanje floristki rozsudźiła?

Sym hižo jako dźěćo z wowku rady w zahrodce dźěłała abo sym na łuce sedźała, kwětki šćipała a je susodam dariła. Tak rozsudźich so za praktikum w zahrodnistwje a pola floristki. Tam pytnych, zo leži mi te kreatiwne dźěło floristki lěpje. A tak bě za mnje jasne, zo chcu też w mojim powołanju kreatiwnje z kwětkami dźěłać.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

W Drježdźanach. To je šula za zahrodnikow a za floristow. Tam poskića so wšelake wobłuki zahrodnistwa.

Hdźe sy so wukubłać dała?

Pola jedneje floristki w Drježdźanach. Za čas mojeho wukubłanja njeběchu we Łužicy žane swobodne wukubłanske městna a šula bě też w Drježdźanach, tak rozsudźich so też tam wuknyć.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To bě do blokow rozdźělene. W 4-tydźenskich wotstawkach mějachmy přeco jedyn tydźeń šulu. Wobjednawachmy přeco jedyn wuknjenski wobłuk z normalnymi předmjetami kaž němčinu a sport ale też z praktiskimi nadawkami kaž na přikład wjazanje jednoho kwěćela we wěstym stilu. Za tute trjebachmy trójku wjace zwisowaceho časa a tohodla mějachmy přeco jedyn cyły tydźeń šulu.

Što su twoje nadawki?

Wězo dyrbiš najprjedy raz nawuknyć, kak te rostliny rěkaja a do kotrych rostlinskich swójbow słušeja. Potom nawuknješ wšelake stile za wjazanje kwětkow. Też wobličenje a kalkulowanje kwětkow, horncow a tak dale słuša k tomu. Ważne je też fachowe poradźowanje kupcow, wosebje też při hladanju a hnojenju kwětkow. W kwětkarni dyrbiš kwětki přitřihać, jim wodu kidać, wazy čiste dźeržeć, překćěte kwětki přehladać a wusortěrować. Potom nawuknješ też, kak kasu wotličiš a skazanki wobdźěłaš. Też rjedźenje wobchoda słuša k tomu, zo je wšo porjadne a čiste, hdyž kupcy přińdu.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano přińdu a wočinju wobchod, potom přehladam wazy, hač su kwětki hišće w porjadku. Potom so kasa zaliči a potom přińdu hižo prěni kupcy a wotewzaja swoje skazanki resp. skazaja kwětki. Přez dźeń so też kwětki w horncach přehladaja, hač dyrbja so kidać, hnojić a hač su strowe. Potom zhotowju dekoracije a pisam poskitki za skazanki a požčonki. Wječor potom wšitko zaso zrumuju a wurjedźu, hladam kotre kwětki dyrbja so nowe skazać, tak zo je wšitko za nowy dźeń spřihotowane.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so mnohostronskosć lubi. Kóždy kupc, kiž přińdźe a trjeba kwětki, přińdźe z hinašeje přičiny. Tak mózu z cyle wšelakimi kwětkami přeco zaso něšto noweho stworić. Ja te powołanje jara rady wukonjam, dla toho mózu so też z niskej zasłužbu aranžować.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z floristom stać?

Na kóždy pad zajim a lubosć za kwětki a za kreatiwne dźěło. Dyrbiš z wjele wšelakimi ludźimi wob dźeń wobchadźeć móc, hač su to kupcy abo dodawarjo kwětkow. Ličenje a kalkulowanje wosebje we hłowje je wulki a ważny tema. Też zwólniwosć k dalekubłanju je ważna, dokelž su přeco zaso nowe trendy, štož nastupa barby atd.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Mužow w powołanju mamy ale jenož jara mało a postup toho podźěla też njeje wotwidźeć. Florisća maja wulku konkurencu přez onlineshopy a tunje poskitki. Też dźěłowe časy su poměrnje njeatraktiwne, dokelž dyrbiš husto też na sobotach dźěłać. Tohodla sebi myslu, zo budźe w přichodźe jenož mało floristiskich wobchodow wobstać.

FLORIST

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wikowanju
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhotowjenje kwěćelow) - kreatiwnosć a zmysł za rjanosć a estetiku (zhotowjenje dekoracije z kwětkow) - kmanosć, sej něšto rumnostnje předstajić - orientacija na kupcu, přećelne wustupowanje, pomocliwosć - překupske zmyslenje (při skazanju tworow) - dobre wukony w matematice, w biologiji a we wumělskim kubłanju
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wjazanje kwěćelow za wšelake swjedźenje abo přileżnosće po přećach kupcow abo swójskich předstawach - zhotowjenje wěncow a pychi na row - dekorowanje wukładnych woknow a wobchoda - poradźowanje kupcow při wuběranju čerstwych rězanych kwětkow a kwětkow w horncach - planowanje potrjeby tworow, wobstaranje poskitkow a wobličenje płaćizny - zwičnjenje swojich tworow we wobchodźe a/abo w interneće resp. kooperacija z wulkowikowaniščemi a onlineshopami
Hdźe so dźěła?	- w předawanskich rumnosćach, w składowaniščach, w běrowje, pola kupca doma, zdźěla też pod hołym njebjom - we wobchodach za kwětki - w zahrodnistwach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 375€ – 609€ - 2. lěto: 415€ – 650€ - 3. lěto: 475€ – 712€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: floristiski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – zahrodnistwo - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – wikowanje - studijny předmjet: biologija; zahrodnistwo, krajinotwar

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zeživjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum Wurzen → www.bsz-wurzen.de/index.php/de
Powołanskošulski centrum za zeživjenje, hóstne přemysło, strowotu w Kamjenicy → cms.sachsen.schule/bszcegg/unser-bsz

Krystof Pjetaš
wukubłanje: zakóńčił 2017

foto: Anton Pjetaš

Čehodla sy so za powołanje ratarja rozsudźił?

Dokelž dźěłaštaj moja wowka a mój dźěd hižo w ratarstwje. Dźěło wonka je mje přeco hižo bóle wabiło, hač w běrowje sedźeć. Ja rady z techniku wobchadźam, to so mi lubi. W šulskim času mějachmy dwaj praktikumaj a wobaj razaj rozsudźich so za ratarski zawod. Tam pytnych, zo mi te dźěło leži.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

W Drježdźanach. Na BSZ za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje.

Hdźe sy so wukubłał?

Hłownje w Chróśćicach w ratarskim zawodźe Jana Wjesele. W zymskim času běch w hródźi w Krěpjecach, dokelž we hłownym zawodźe žadyn skót njemějachu.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźělił?

Běch 6 njedźelow w zawodźe a potom 2–3 njedźele w šuli. Dwaj razaj wob lěto mějachmy tydźenski kurs, tam wuknjechmy na přikład, kak so ze syčomłóćawu wobchadźa.

Što su twoje nadawki?

Rolu dźěłać, na polu kamjenje zběrać, syć, hnojić a žnjeć. Traktor hladać. W zymje na kromach polow štomy wurězować. Nimo toho sym w zymje w hródźi był. Tam běchu nadawki kruwy dejić, hnój kidać, so wo ćelata starać, skót picować a hródź rjedźić, wšako płaća tam też wěste hygieniske předpisy.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Dźěło je wotwisne wot wjedra a počasa. Wot měrca do nowembra so hłownje na polu dźěła. Rano sedmich přijědu na dźěło, tam so z kolegami wuměnimy a šef rozdźěli dźěło. Potom startujemy do našeje gratownje, hdźež naše mašiny steja. Přepruwujemy naše traktory na možne škody, natankujemy je a wotjědźemy na polo. Tam spjelnimy nadawk šefa ze, za nadawk wotpowědnym, gratom.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, zo možu wonka dźěłać a z techniku wobchadźeć. Za čas žnjow je dźěło jara napinace, dokelž dźěłamy zdźěla wot rana hač do nocy a to kóždy dźeń, też kónc tydźenja. Tute 4 tydźenje na lěto su wobćežne ale dawaja też wjeselo. W hródźi dźěłaše so w změnach *(Schichten)*, to njebě tak moje ale słušeše k wukubłanju.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z ratarjom stać?

Zo rady wonka dźěłaš, też hdyž njeje wjedro te najlěpše. Njesměš problem měć z dźěłowymi časami, dokelž so dźěło też kónc tydźenja wotměje. Zdźěla je ćežke ćělne dźěło a njesměš so toho bojeć. W najlěpšim padže maš hižo do wukubłanja jězbnu dowolnosć za traktor. Ważne je też, zo možeš derje ze skotom wobchadźeć a so jeho njebojiš.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Ja bych prajił, podźěl žonow je snadnje stupał, myslu pak sej, zo wostanje to dale přewažnje muske powołanje. Kritisce widźu, zo so přeco wjac dźěłow wot awtomatizowanych mašinow přewozmje a z tym so dźěłowe městna wottwarja. Ratarstwo pak budže dale wobstać, dokelž chcedźa ludźo přeco něšto na talerju měć.

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate powołanske wukubłanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wědomje zamołwitosće (wobchad ze skotom) - dobra ćělna konstitucija (nošenje ćežkich měchow) - techniske kmanosće (reparatura ratarskich mašinow) - dobre wukony w biologiji, w chemiji a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- rostlinska produkcija a plahowanje skotu - předźěłanje a zwićnjenje samo plahowanych produktow - wobdźěłanje polow, wusywanje symjenja, hnojenje, hladanje rostlinow a žně - dźěło z ratarskimi mašinami a nastrojemi, hladanje a reparowanje tutych - knihiwjednistwo a dokumentowanje wšitkich dźěłow
Hdźe so dźěła?	- w domjacym ratarskim zawodźe abo w ratarskich wulkozawodach - přewažnje dźěło pod hołym njebjom, w hródźach resp. chlěwach abo předań na wikach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: ratarski mišter; agrarnoserwisowy mišter; skótnohospodarski mišter z wšelakimi ćežišćemi - dalše dalekubłanja: fachowy agrarny hospodar z wšelakimi ćežišćemi; hladar přirody a krajiny; panochtar; ... - technikarske dalekubłanje: technikar – agrarna technika; technikar – wobswět/krajina - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – agrarny zawod - studijny předmjet: agrarna biologija; konjerstwo; agrarne wědomosće; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Wurzen → www.bsz-wurzen.de/index.php/de
Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

RYBAR

Syman Brězan
wukubłanje: zakóńčił 2015
dalekubłanje: tučasnje mišterske dalekubłanje

foto: Marija-Tereza Krawžic

Čehodla sy so za powołanje rybarja rozsudźił?

Sprěnja dokelž bě to mój hobby a zdruha dokelž mózu cyły čas wonka dźěłać. Hinaše pomjenowanje za rybarja je ratar pod wodu. To so mi lubi a dźěło je też jara wotměnjace, dokelž stara so rybar też za to, zo je wokoło hata wšitko w porjadku. Přez šulerski praktikum buch w mojim rozsudźe wobkručeny.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

To bě rybarska šula w Rakecach. W Němskej dawaja jenož 3 powołanske šule za rybarjow.

Hdźe sy wukubłać dał?

We Wysokej pola Kamjenca. Na tamniši zawod skedźbnichu mje wosobinske kontakty.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To bě do blokow rozdźělene. Běch někak dwaj tydźenjej w šuli a potom někak měsac w zawodźe. W šulskich prózdninach sy potom normalnje dźěłać. Zo by so móhł na pruwowanju wobdźělić, dyrbiš so na wšelakich kursach wobdźělić kaž na přikład rězanje rybow.

Što su twoje nadawki?

Wězo ryby picować, to pak je najmjeńši podźěl. Hłowny nadawk pak su hladanske dźěła we a wokoło hata. To rěka rohodź wotstronić, puće zrunać, dźěło w lěsu, potajkim drjewo rumować (na př. po wulkim wichoru) a so wo to starać, zo puće njezarostu. Ryby wułójić a je po wulkosći a družinje rjadować.

Wułójenske jamy *(Abfischgrube)* čiste dźeržeć, dokelž nahromadźi so tam w běhu lět błóto. Dalši ważny nadawk je wuporjedźenje łójenskich syćow. Zarězanje a předźěłanje rybow je dalši nadawk. Wjele rybarstwow ma małe wobchody, hdźež swoje twory předawaja a tam maja so ryby transportować. Najwjace pak předawa so na wulke firmy. Dalši nadawk rybarja je škit hatow před njepřećelemi rybow *(Fressfeinde)*.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano přińdźeš do zawoda a potom rozdźěla so nadawki za dźeń. Tute su wotwisne wot sezony. W zymje sy husto w lěsu. W naléču so zymske haty (te su hłubše) wułója a ryby rozdźěla so na haty, hdźež wotrostu. W léču so ryby picuja, a rohodź při haće ma so wotstronić. W nazymje so léćne haty wułója a ryby so předawaja abo so na zymske haty rozdźěla.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Je jenož mało dźěłow, kotrež so mi njelubja, kaž na přikład reparatura a hladanje pućow. Hdyž so w léće „hat sypnje“, to rěka, zo je přemało kislika w haće, móže so stanyć, zo ryby slaknu a potom dyrbiš je wułójić. To je jara zrudne za rybarja. Ale rybarstwo je tak wotměnjace a mnohostronske, zo so wone mi cyle jednorje lubi. Najrjeńše dźěło za mnje je wułójenje hatow w nazymje, dokelž widźiš hakle tam płody twojeho dźěła.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z rybarjom stać?

Najważniši je zajim. Dyrbiš lóšt měć, wonka w přirodźe dźěłać, wšojedne kajke je runje wjedro. Njesměš strach měć, so raz womazać, wšako sy wjele wonka, husto we a při haće abo w lěsu. Też ćežke dźěło słuša k tomu. Trjebaš na kóždy pad wěstu lubosć k přirodźe. Přećelne wustupowanje napřeco kupcam je też ważne.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Holcy we wukubłanju su zastupjene a też prašane, ale hłownje je wjac mužow zastupjenych. Wosebje při zwičnjenju rybow pak maja holcy husto lěpše mysličky. Powołanje wuwije so přeco dale a hladajo do přichoda ma so też po nowych pućach kročić. Zakłady ryby łójenja wostanu, ale nowe ideje su prašane.

RYBAR Z ĆEŽIŠĆOM AKWAKULTURA A NUTŘKOKRAJNE RYBARSTWO

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite a zamołwite dźěło (při picowanju rybow a hladanju hatow) - kedźbnosć a dokładnosć (při wobkedźbowanju zadźerženja rybow) - wušiknosć a techniske zrozumjenje (za hladanje gratow a nastrojow) - dobre wukony w biologiji, w chemiji a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- plahowanje rybow w słódkich wodźiznach (na př. pstruhi, karpy a liny) - sadźenje młodych rybkow k dalšemu plahowanju a zrawjenju do za to přihotowanych basenkow a hatow - kontrolowanje a dohladowanje kwality wody, zo by so přirodny žiwjenski rum dale hladał a zdźeržał - picowanje rybow a prócowanje wo to, zo wostanu strowe - připrawy a basenki maja so čiste dźeržeć, hygieniske předpisy wobkedźbować - hladanje trěbnych gratow a nastrojow za łójenje rybow - předźěłanje a přihotowanje rybow za předawanje
Hdźe so dźěła?	- pod hołym njebjom při hatach a rěkach - w zawodach, kiž ryby plahuja - w ratarskich a lěsniskich zawodach z hatnistwom
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: rybarski mišter z wšelakimi ćežišćemi - technikarske dalekubłanje: technikar – agrarna technika; technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – agrarny zawod - studijny předmjet: agrarne wědomosće; agrarny management; rybarstwo, akwakultura; ...

powołanska šula:
Powołanskošulski centrum za žiwjenje a domjacnosć Budyšin → z wotnožku w Rakecach
→ cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

KONJER – HLADANJE KONI A SERWIS

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- lubosć k zwěrjatam - zamołwite a wobhladniwe dźěło (wobchad z konjemi) - skrućene ćěło a wušiknosć (při trenowanju koni) - dokładne wobkedźbowanje a stajna skedźbnosć (konje wobkedźbować a zranjenja abo chorosće sčasom spóznać) - organizatoriske kmanosće (planowanje konjacych transportow) - orientacija na kupcu a přećelne wustupowanje - dobre wukony w biologiji a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- družinospecifiske hladanje a zastaranje koni - posudźowanje, zdźerženje a spěchowanje strowoty koni - picowanje a hladanje - konjenc čisty dźeržeć a so wo to starać, zo su konje prawidłownje na pastwje - konje gratować a sedłać - zamołwitosć za to, zo so zwěrjata dosć pohibuja - poradźowanje kupcow we wšěch prašenjach dokoławokoło hladanja konjow
Hdźe so dźěła?	- w konjencu, w jěchanskej hali, pod hołym njebjom (na jěchanskim polu a na pastwje) - na jěchanskich dworach - w jěchanskich šulach - pola jěchanskich towarstwow - w pensijach za konje
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: konjerski mišter – hladanje koni a serwis - technikarske dalekubłanje: technikar – agrarna technika - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – agrarne předewzaće - studijny předmjet: konjace hospodarstwo; agrarne wědomosće; skótna medicina; ...
dalše směry jako dualne wukubłanje:	konjer: - klasiske jěchanske wukubłanje - konjace wubědźowanje - plahowanje koni - specielne jěchanje

powołanska šula:
Powołanskošulski centrum za agrarne wědomosće a zežiwjenje Drježdźany → www.bsz-ae-dd.de

KOSMETIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a wikowanju, kaž tež w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (manikira a pedikira) - kreatiwita a zmysł za estetiku (při šminkowanju) - kmanosć dokładneho wobkedźbowanja - přećelne wustupowanje a serwis - orientacija na kupcu (poradźowanje wotpowědnje typej) - dobre wukony w biologiji a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- poradźowanje kupcow w prašenjach rjanosće a strowoty - analyza kože, wućišćenje a hladanje tuteje - nałoženje mjezwočowych peelingow, wutłóčenje jětřeškow a wotstronjenje mylacych włóskow - masěrowanje mjezwoča, po přeću też namazanje wosebiteje kremy jako mjezwočowu masku - hladanje kože a nochćow na rukach a na nohach - pola dekoratiwneje kosmetiki nałožuje so make-up, formuja a barbja so brjowki a mikawčki, lakěruja so nochće - předawanje kosmetiskich produktow
Hdźe so dźěła?	- w kosmetiskich salonach - we wellnessowych hotelach - w sawnach a kupjelach - w praksach kóžnych lěkarjow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 645€ – 805€ (we wikowanju), 430€ (rjemjesło) - 2. lěto: 710€ – 905€ (we wikowanju), 550€ (rjemjesło) - 3. lěto: 830€ – 1045€ (we wikowanju), 675€ (rjemjesło)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: kosmetiski mišter - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – kosmetika a wellness - studijny předmjet: tworjenje maskow; technologija kosmetiki a płokanskich srědkow; wučerstwo za powołansku šulu
přispomnjenje:	- wukubłanje na kosmetikarja eksistuje też jako šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach a traje zwjetša 2 lěće

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanska šula za kosmetiku priwatneje šule IBB gGmbH w Drježdźanach
→ www.ibb-beruflicheschulen.de/berufe/kosmetiker-ausbildung-dresden.html
Šula za kosmetiku Kamjenica → www.schule-fuer-kosmetik-chemnitz.de
KOMPAKT-šula z přichodom w Šwikawje → kompakt-kosmetik.de/ausbildungsinhalte.html

Antonia Šěnec
wukubłanje: lěto 3 wot 3

foto: Lea Michaelis

Čehodla sy so za powołanje frizerki rozsudźiła?

Sym přeco hižo rady w mojim swobodnym času druhim włosy horje tykała a frizěrowała. Sym chcyła kreatiwne powołanje wukonjeć, w kotrymž dóstanješ dźakownosć a w kotrymž móžeš z twojim talentom ludźi zwjeselić a porjeńšić.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Wopytam powołansku šulu za frizerow w Berlinje, kotraž so mjenuje „Oberstufenzentrum Körperpflege“.

Hdźe daš so wukubłać?

Wukubłanje zdokonjam w Berlinje pola Goerner & Company. Sym we wukubłanju mój salon změniła a sym jara spokojom w mojim nětčišim salonje. Sym so za Berlin rozsudźiła, dokelž maš tu za powołanje wjele lěpše wuměnjenja a lěpše šansy, hač na př. na wjesce. Tohorunja sym fascinowana wot města była. Salon słuša k wyšej klasy salonow w Berlinje. Tež hdyž smy małki team, je salon tohodla poměrnje wulki. W branši frizerow je salon tež poměrnje znaty.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Sym najwjetši čas wukubłanja w zawodźe. Mam jenož jedyn šulski dźeń w tydźenju. Šula a zawod staj wobaj w Berlinje, tak zo docpěju wšitko relatiwnje spěšnje. Šulski dźeń liči so jako cyle normalny dźěłowy dźeń, kotryž so też z wosom hodźinami liči. Móže so pak też stać, hdyž tebje w salonje trjebaja, hačrunjež maš šulu, zo dyrbiš potom do salona dźěłać. Njestanje so pak jara husto.

Što su twoje nadawki?

Hdyž rozsudźiš so za wukubłanje frizera, dyrbiš z tym ličić, zo dyrbiš jara wjele rjedźić. Tak sym hłownje zamołwita, zo je w salonje přeco hruba čistota. Nimo toho mam pak wjele nadawkow frizera, na př. třihanje włosow, fejnowanje, myće włosow, horje tykanje (wosebje pola njewjestow), kosmetika a šminkowanje a poprawom też barbjenje włosow. Tohorunja sym zamołwita za wěste skazanja produktow – poprawom wšitke wěcy, kiž frizeram ważny čas rubja.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Normalny dźěłowy dźeń započina so z tym, zo wšitcy hromadźe salon přihotuja. Cyły dźeń maš potom kupcow, kiž maja najwšelakoriše prěća. Mjeztym dyrbi so přeco na čistotu salona dźiwać. Najhusćišo přińdźe jedyn kupc po druhim. Přestawka měri so po tym, kak maš najlěpje čas mjez twojimi nadawkami. Maš pak přeco zaso čas, krótku přestawku činić, na př. hdyž je barba na włosach. Na kóncu dnja so potom zaso wšitko zrumuje a wurjedźi. Dźělam přeco wot 10 do 19 hodź. a sobotu wot 9 do 16 hodź. Pónděłu ma najwjetši dźěł frizerow swobodnje.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so na powołanju jara lubi, zo móžeš přeco jara kreatiwnje dźěłać a zo dóstanješ dźakownosć ludźi wróćo. Je přeco zaso rjenje widźeć, zo mnozy twojich kupcow so z wjetšim posměwkom rozžohnuja, hač su tebje postrowili.

Docyła njelubi so mi zwjeršnosć w powołanju. Wulku rólu hraje pak při tym klasa salona. Přez to, zo dźěłamy za wjele eventow a zo mamy kupcow z wyšeje klasy, mam wšědny dźeń z tym kontakt. Wjele ludźi widźi tebje też nažel jako mjenjehódnu wosobu, kotraž njeje wjace docpěła, hac „jenož“ frizer.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z frizerku stać?

Na kóždy pad wjele kreatiwity a wotewrjenosć. Nimo toho njesměš problem z tym měć, zo dyrbiš sebi jara wjele modelow za zwučowanje organizować, też za pruwowanja. Čělnje je też jara napinace powołanje, dokelž najwjetši dźěl dnja wotměje so stejo. Tohorunja dyrbiš derje z kritiku wobchadźeć móc.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Přichod frizerow budźe přeco wěsty, dokelž włosy budu też w přichodźe rosć. Problem jenož je, zo so přeco husćišo bóle na kwantitu hlada hač na kwalitu, to rěka na př. frizura mužow třiha so bóle a bóle chětře w 10 mjeńšinach z mašinu hač porjadnje z nožicami a česakom, štož dlěje traje. Jenož njeje frizura z mašinu rjemjesło. Tute so bóle a bóle w powołanju zhubi. Přez to, zo też šulske zakónčenje za powołanje njetrjebaš, móže to takrjec kóždy wukonjeć. Problem z niskimi žadanjemi je, zo budźe přeco ćešo, dobrych frizerow namakać. Njemóže so pak prawje prajić, hač je to bóle powołanje za muži abo žony. Mózu jenož wo frizerach w Berlinje rěčeć a tu je wjele frizerkow ale tohorunja telko frizerow.

FRIZER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć (třihanje włosow a konturow) - orientacija na kupcu a serwisu (poradźowanje kupcow při wupytanju so hodźaceje frizury) - dobra koordinacija wóčko-ruka - kreatiwita zmysł za estetiku (horje tyknjenje włosow) - přećelne wustupowanje - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w chemiji a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- poradźowanje kupcow nastupajo so hodźaceje frizury - włosy myć, třihać, frizěrować, barbić abo do kudźelow kłasć - frizury z kumštnymi włosami, kotrež frizer zdźěła sam zhotuje wudospołnić - pola muži nimo włosow też wusy *(Schnurrbart)* abo brodu třihać, truhać a formować - předawanje kosmetiskich produktow za włosy a kožu a poradźowanje kupcow, też nastupajo hladanja a nošenja perikow
Hdźe so dźěła?	- w frizerskim salonje, we wellnessowych hotelach - při filmowych produkcijach a dźiwadłowych předstajenjach - pola kupcow priwatnje doma
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 325€ – 510€ - 2. lěto: 380€ – 620€ - 3. lěto: 420€ – 745€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: frizerski mišter - druhe dalekubłanje: asistent mištra – kosmetika w frizerskim rjemjesle, wukubłar - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – kosmetika a wellness; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: tworjenje maskow; wučerstwo na powołanskich šulach

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za ežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum za posłužby a wuhotowanje w Drježdźanach → www.bsz-dlg.de
Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de

Felix Sielaff
wukubłanje:
lěto 1 wot 3

foto: Marija-Tereza Krawžic

Čehodla sy so za powołanje pinčnika rozsudźił?

Sym někotre dny praktikuma činił a potom bě tu wukubłanske městno swobodne a tak sym so rozsudźił so z pinčnikom stać.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Strowota a zeživjenje w Budyšinje.

Hdźe daš so wukubłać?

We Wjelbiku w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Mam woboje w jednym tydźenju. Štwórtk a pjatk mam šulu a zbytk tydźenja sym dźěłać.

Što su twoje nadawki?

Zwjetša steju za tejku. Potom serwěruju napoje a jědźe. Husto poléruju grat a kryju blida. Mazane šaty *(Wäsche)* donjesu k płokanju a druhdy žehlu přikrywy za blida.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Husto sym tu prěni. Potom zaswěću swěcu a přihotuju hosćenc. Hdyž přińdu prěni hosćo jich pohosću. Napisam sej skazanki, serwěruju a wotrumuju blido. Mjeztym je přestawka. Wječor zrumuju přestrjenc a kwětki, kotrež steja wonka před zachodom.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Je napinace, cyły dźeń wjele stać a běhać. Na dźěłowe časy dyrbiš so zwučić, dokelž sy cyły tydźeń dźěłać. Mi so lubi, zo mam tu móžnosć wšědnje nowych ludźi zetkać a zeznać. Nimo toho dóstanu dohlad do serwisa a runočasnje tež do kuchnje.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z pinčnikom stać?

Na kóždy pad dyrbiš w teamje dźěłać móc. Derje je tež, hdyž sy komunikatiwny. Lěpšina je, hdyž maš realnošulske zakónčenje. Nješkodźi, hdyž sy sportowski a móžeš kusk jendźelsce, dokelž maš hdys a hdys tež jendźelskorěčnych hosći.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Powołanje budźe wobstać, ludźo so přeco pytaja. Tež hdyž skutkuja dźěłowe časy zdźěla wottrašace. Runje po šulskim času z rjadowanymi časami je čežko, so na tute nowe časy zwučić. Swobodny čas stupi husto do pozadka, potajkim čas za přećelow a swójbu. Za tych maš husto jenož na swobodnych dnjach čas. Kónc tydźenja dyrbiš husto dźěłać a po swjatoku (22:00 hodź.) nimaš husto wjac lóšt, hišće něšto činić a ći tamni nimaja wjac čas.

PINČNIK

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w hóstnym přemysle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- přećelne wustupowanje a wjeselo na dźěle z ludźimi (přeća hosći rady spjelnić) - dobry pomjatk a dobre ličenske kmanosće (přiwzaće skazankow) - překupske myslenje a organizatoriske kmanosće (kalkulowanje wudawkow za wuhotowanje swjedźenjow) - dobra ćělna konstitucija (při dźěle so wjele běha a steji) - dobre wukony w matematice, němčinje/serbšćinje a w jendźelšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske abo hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- kryće a dekorowanje blidow - powitanje hosći - doporučenje jědźe a pića - přiwzaće skazankow - posłužowanje hosći - wustajenje zličbowanki a kasěrowanje - přihotowanje wjetšich swjedźenjow a dohladowanje wotběha tutych
Hdźe so dźěła?	- w rumnosćach hosćencow a hotelow, na zarjadowanjach pod hołym njebjom - w hosćencach - w hotelach a w pensijach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ – 775€ - 2. lěto: 675€ – 880€ - 3. lěto: 775€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: hosćencowy mišter; barowy mišter; hotelowy mišter - překupske dalekubłanje: gastronom; zawodny hospodar z wšelakimi ćežišćemi; wjednik zawoda – hotel/hosćenc; ... - studijny předmjet: hotelowy management; zeživjenske wědomosće

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za zeživjenje a domjacnosć → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de
Powołanskošulski centrum za hóstne přemysło Drježdźany „Ernst Lößnitzer“ → www.bsz-gast-dd.de

POLICAJSKI ZASTOJNIK (SRJEDŹNA SŁUŽBA)

Franc Hoyer
wukubłanje:
lěto 1 wot 2

Čehodla sy so za powołanje policajskeho zastojnika rozsudźił?

Dokelž namakaš w tutym powołanju wjele wotměny mjez teoriju a praksu. Nimo toho je to powołanje z kotrymž móžeš druhim pomhać, też hdyž so to husto jako pomoc njewidźi abo njepřiwozmje.

Kotru policajsku fachowu šulu wopytaš?

Tučasnje sym na policajskej fachowej šuli w Schneebergu, hdźež absolwuju moju 22-měsačnu teoretisku fazu. Wona zakónči so z pisomnym pruwowanjom.

Hdźe daš so wukubłać?

Tučasnje sym w teoretiskej fazy. Hdźe potom mój praktikum budźe, hišće njeje jasne.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Přez to, zo běch před wukubłanjom jako stražny policist *(Wachpolizist)* w Zhorjelskej policajskej direkciji zaměstnjeny, je moje wukubłanje porno normalnemu wukubłanju kusk hinak natwarjene. Mam nětko najprjedy raz 22-měsačnu teoretisku fazu w šuli. Po pisomnym pruwowanju mam dwaj měsacaj praktikum na rewěrje, kiž so mi přidźěli. W tutym praktikumowym času mam hišće ertne pruwowanje złožić.

Što su twoje nadawki?

Tučasnje jenož wuknyć.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Tajki dokładny dźěłowy wotběh pola tutoho powołanja njeeksistuje, wšako ženje njewěš, što so w twojej službje stanje. Też dźěłowe přestawki njejsu zaručene. To rěka, zo móžeš cyle měrnu službu měć, w kotrejž so tak wjele njestawa abo móžeš wot nadawka k nadawkej honić.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na powołanju so mi lubi, zo maš stajnje wotměnu na dźěle a zo so w tutym powołanju přeco zaso něšto namaka, štož z nowa wužada a štož sebi wšě twoje nawuknjene kmanosće žada. Štož so mi njelubi je, zo so často zabudźe, zo su zastojnicy też jenož ludźo.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z policajskim zastojnikom stać?

Sport njeby směł być jenož hobby, ale dyrbiš skoro hižo rozpaleny za njón być. To njepomha jenož we wukubłanju ale wosebje potom pozdźišo při dźěle. Tam sy často čělnym strapacam wusadźeny. Dale by dyrbjał měć zajim na tym, so přeco nowym wužadanjam stajić. Njeby směł měć žadyn problem z dźěłanjom w změnach *(Schichten)* a na kóncu tydźenja. Wulka lěpšina hišće je, hdyž zamóžeš so derje do druhich ludźi zamyslić a hdyž maš za to šik, w prawym wokomiku to prawe prajić. Tak wuńdźeš najlěpje njedorozumjenjam a maš lóši přistup k ludźom, kotřiž tebje wobdawaja.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Myslu sej, zo bjez tutoho powołanja w našej dźensnišej towaršnosći njeńdźe. Runje tak posudźuju to z podźělom žonow w tutym powołanju. Wone maja cyle ważnu rolu. Zamóža často k wšelakim situacijam hinak a lěpje přistup namakać hač mužojo.

wašnje wukubłanja:	- přihotowanska służba, kiž rjaduje so po postajenjach jednotliwych zwjazkowych krajow
powołanski typ:	- zastojnske wukubłanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2–2,5 lět
městnosć wukubłanja:	- kubłanske zarjadnišća krajneje policije (na př. policajske šule), policajske zarjady a direkcije
wuměnjenja:	- fleksibilita - swědomite dźěło a wědomje zamołwitosće (dokładne zhotowjenje protokolow přez wuprajenja swědkow…) - kmanosć rozmołwy wjesć (wotmołwy na prašenja ludnosće…) - kmanosć w teamje dźěłać - čělna a psychiska poćežomnosć (strašne situacije při kontrolach abo racijach…) - dobre wukony w němčinje a w sporće
šulske wotzamknjenje:	- srjedźna zrałosć resp. hłownošulske wotzamknjenje w zwisku z wotzamknjenym powołanskim wukubłanjom - požadarjo dyrbja so na wuběranskej procedurje wobdźělić
Što so w tutym powołanju čini?	- přewažnje służba na straži, patruljowa służba, pomoc w nuzowych situacijach - při přeńdźenjach přećiwo porjadej wupisa so pokutny pjenjez - protokolowanje wozjewjenkow, pisanje rozprawow, zawěsćenje městnosće při wobchadnych njezbožach - zběranje dopokazow a wuwoprašowanje swědkow - rjadowanje wobchada, hdyž ampla wupadnje - přewjedźenje wobchadnych kontrolow
Hdźe so dźěła?	- w policajskich awtach, wonka, w priwatnych bydlenjach, w běrowach - w policajskich zarjadach - pola hotowostneje policije - pola policije za wodowy škit
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- měsačna zakładna zasłužba kandidatow za srjedźnu službu wučinja měsačnje mjez 1111 € – 1228 € (krajny zarjad, wotwisne wot zwjazkoweho kraja)
Kotre móžnosće postupa su?	- wukubłanje na zastojnika: policajski zastojnik (wyša służba) - studijny předmjet: wěstotny management; statne a zarjadniske wědomosće; prawnistwo

wuběrk policajskich fachowych šulow:
Policajska fachowa šula Kamjenica, policajska fachowa šula Lipsk a policajska fachowa šula Schneeberg
→ www.polizei.sachsen.de/de/7413.htm

ZASTOJNIK POLA WOHNJOWEJE WOBORY (SRJEDŹNA TECHNISKA SŁUŽBA)

wašnje wukubłanja:	- přihotowanska służba, rjadowana po postajenjach Zwjazka resp. po postajenjach w jednotliwych zwjazkowych krajach
powołanski typ:	- zastojnske wukubłanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 1–2 lěće
městnosć wukubłanja:	- krajne wohnjowoborniske šule resp. centralne kubłaniśćo za wohnjoškit zwjazkoweje wobory - zarjadniske šule zwjazkoweje wobory - powołanske wohnjowe wobory a zwjazkowe wohnjowe wobory
wuměnjenja:	- husto žada so wotzamknjene wukubłanje w připóznatym powołanju, kotrež je spomóžne za tute dalše wukubłanje - swědomitosć a wobhladniwosć (dodźerženje předpisow za wobchad ze strašnymi maćiznami) - kmanosć w teamje dźěłać - zwólniwosć k službje a k zasadźenjam, hdźež je angažowana ćělna a dušina pomoc trěbna - wulka psychiska poćežomnosć a wědomje zamołwitosće - rjemjeslniske a techniske kmanosće - dobre wukony w ručnym dźěle, w sporće a w němčinje
šulske wotzamknjenje:	- hłownošulske zakónčenje (abo lěpje realnošulske zakónčenje) a k tomu tež zakónčenje wotpowědneho powołanskeho wukubłanja, kiž so k tutomu zastojnstwu hodźi
Što so w tutym powołanju čini?	- wukonjenje spěšneje a kwalifikowaneje pomocy w nuzy - wojowanje přećiwo wohnjej, wotstronjenje jědojtych chemikalijow, pomoc při přirodnych katastrofach - wosoby abo zwěrjata, kotrež su w nuzy wuchować a zastarać - wobstražowanje wulkozarjadowanjow z wěstotnymi stražemi - hladanje a reparowanje techniskich připrawow a jězdźidłow wohnjoweje wobory po swojich kmanosćach (zasadźenje po powołanskim wukubłanju)
Hdźe so dźěła?	- w powołanskich wohnjowych woborach - we woborach zwjazkoweje wobory
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- zakładna zasłužba kandidatow, kiž přihotuja so na zastojnikow wobory srjedźneje służby, wučinja měsačnje 1269€ (zwjazkowy zarjad) a mjez 1109€ – 1228€ (krajny zarjad, wotwisne wot zwjazkoweho kraja)
Kotre móžnosće postupa su?	- wukubłanje na zastojnika: zastojnik pola wohnjoweje wobory (wyša techniska služba) - studijny předmjet: wěstotna technika; wěstotny management

powołanska šula:
Šula za wohnjowu woboru a škit před katastrofami kraja Sakskeje → www.lfs.sachsen.de

ZHOTOWJER MASKOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhotowjenje perikow, šminkowanje) - kreatiwita a zmysł za estetiku (naćisk wšelakich maskow) - zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja (wobkedźbowanje hrajerjow za čas předstajenja, zo bychu so móhli maski hišće lěpje připodobnić) - dokładne dźěło - dobre wukony we wumětskim kubłanju, w ručnym dźěle/technice, chemiji a matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- pomhaja ze swojim dźěłom akteram, wumětsku rólu předstajić - dźěło po podatych skicach a modelach - zhotowjenje dźělow włosow, perikow a brodow a hižo wužiwane so znowa wobdźěłaja - zhotowjenje plastiskich wudźěłkow za mjezwočo a druhe dźěle ćěła - šminkowanje a frizěrowanje akterow, staja jim periku a přilěpjenje dalšich plastiskich wudźěłkow
Hdźe so dźěła?	- w rumnosćach, hdźež so šminkuje, w dźěłarnjach, hdźež so maski zhotuja - w dźiwadłach a operowych domach - pola telewizije abo w filmowym studiju
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1018€ (zjawna służba), 697€ (telewizijny scélak – *Rundfunkanstalten*) - 2. lěto: 1068€ (zjawna służba), 761€ (telewizijny scélak) - 3. lěto: 1114€ (zjawna służba), 860€ (telewizijny scélak)
Kotre móžnosće postupa su?	- studijny předmjet: tworjenje maskow *(Maskenbild)*; jewišćowy-, kostimowy wobraz; dźiwadłowe wědomosće

powołanska šula:
Powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Kubłanski centrum wyšeho schodźenka za hladanje ćěła w Berlinje → www.osz-koerperpflege.de

BABA

Wiktorija Žurec

wukubłanje: lěto 2 wot 3

Čehodla sy so za powołanje baby rozsudźiła?

Dokelž je to jedne powołanje, hdźež maš wjele zamołwitosće. Dźěłaš wusko z ludźimi hromadźe a při tym je dobra komunikacija ważna. Wšako je to přeco zaso něšto cyle wosebiteho, hdyž so dźěćo narodźi. Z tym sym wobdźělena na jednym z najrjeńšich dźiwow na swěće.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Karl-Gustav-Carus-akademija w Drježdźanach. Tam mam 22 sobušulerkow z wšelakich městow, z kotrymiž Drježdźany kooperuja.

Hdźe daš so wukubłać?

W chorowni swjateho Józefa w Drježdźanach. Chorownja je za swoju pomoc při porodźe wuznamjenjena. Kóžde lěto so tam něhdźe 1600 dźěći narodźi.

Geburtsklinik zertifiziert von BABY FREUNDLICH Eine Initiative von WHO und UNICEF www.babyfreundlich.org

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Dokelž stej chorownja a šula wobě w Drježdźanach, mam tam bydlenje. Časowy wotstawk mjez šulu a dźěłom w chorowni je cyle rozdźělny, jónu sym 5 tydźenjow w šuli a potom 7 w chorowni a jónu sym 2 tydźenjej w šuli a potom 4 tydźenje w chorowni. Dohromady sym wjace w chorowni hač w šuli, wosebje w třećim wukubłanskim lěće, hdyž sy krótko před pruwowanjemi.

Što su twoje nadawki?

Po času stanu so wšitke nadawki baby też z mojimi nadawkami. Na spočatku mějach nadawki hladarki. Po wěstym času sym njekomplikowane porody přewzać směła a při tym steji mi wukubłana baba přeco z radu poboku.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Dźěłowy dźeń započina so z přepodaćom maćerjow. Při tym zhonimy aktualny staw poroda. Potom du k žonje, so předstaju a w rozmołwje so zeznajemoj a planujemy dalši wotběh. Tutón wotběh je přeco hinaši, dokelž je kóždy porod indiwidualny.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Hladanske dźěła a komunikacija ze žonami so mi lubi. Najrjeńši za mnje je porod samo na sebi, to je přeco zaso mały dźiw. Rjedźenje a dokumentaciske nadawki so mi tak njelubja, ale su też ważny wobstatk dźěła.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z babu/hladarjom při porodźe stać?

Tučasnje trjebaš znajmjeńša realnošulske zakóńčenje. Wězo dyrbja zajimcy derje z ludźimi wobchadźeć a so do nich zamyslić móc. Też motiwować dyrbiš móc. Wotewrjenosć a sebjewědomje stej ważnej w tutym powołanju a dyrbiš zamołwitosć přewzać. Zajimcam dyrbi też jasne być, zo je tute powołanje rjemjeslnistwo.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Baby su dale pytane a budu přeco trěbne. Wone je jedne powołanje, kotrež trjeba wjace dźěłowych mocow, wosebje też w chorownjach. Wot 2020 te wukubłanje jako tajke wjac eksistować njebudźe, ale to budźe jedyn studij. 2019 so tute powołanje potajkim posledni króć jako wukubłanje poskići. Budźe to jedyn dualny studij, ale kak so to dokładnje zwoprawdźi, njeje hišće jasne.

BABA/HLADAR PŘI PORODACH

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a chorownja
wuměnjenja:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dokumentowanje wotběha poroda) - rozsudy tworić móc (w nuznych padach za čas poroda) - přećelnosć a zamóžnosć so do druheho zamyslić (wobchad z maćerjemi) - psychiska stabilita (porod choreho abo mortweho dźěsća) - dobre wukony w němčinje, w biologiji, w matematice a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakóńčenje - powołanske šule wuzwola požadarjow po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- samodruhe žony poradźować - poskitk kursow, kotrež přihotuja na porod - profylaktiske přepytowanja přewjesć - poradźowanje žonow, pola kotrychž je samodruhosć z rizikom zwjazana - porody přewodźeć, lěkarjam asistěrować - po porodźe so wo mać a nowonarodźene dźěćo starać (hač do 8 tydźenjow po porodźe wopyty pola maćerjow doma) - pokiwy k hladanju a ježiwjenju ćěšenkow dawać
Hdźe so dźěła?	- na porodowej staciji w chorownjach - w běrowach, w priwatnych bydlenjach, gymnastiskich rumnosćach - w chorownjach, w porodowych domach, w praksach babow - jako samostatna baba/samostatny hladar při porodźe
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1141 € - 2. lěto: 1202 € - 3. lěto: 1303 €
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje, fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: babina wěda *(Hebammenkunde)*; mediciniska asistenca; strowotny management, strowotna ekonomija; …

wuběrk powołanskich šulow:
Mediciniska powołansko-fachowa šula kliniki Kamjenica gGmbH (1x za 3 lěta jedna rjadownja) → www.klinikumchemnitz.de
Powołansko-fachowa šula za baby a hladarjow při porodźe w Drježdźanach → www.uniklinikum-dresden.de/de
Powołansko-fachowa šula za baby a hladarjow při porodźe w Lipsku → www.gbsleipzig.de

FARMACEUTISKO-PŘEKUPSKI PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula, fachowa chorownja resp. ergo-terapeutiska praksa, starownja
wuměnjenja:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (pacientow motiwować a nawjedować) - začuwawosć a kmanosć w nawjazanju kontaktow (přeća a potrjeby pacientow spóznać) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wšelake techniki lěkowanja) - psychiska stabilita a kmanosć, dołhe fazy lěkowanja přetrać - dobre wukony w biologiji, ručnym dźěle/technice a němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- poradźowanje a lěkowanje ludźi, kiž su přez chorosć, njezbožo, zbrašenje abo přez zastatk we wuwiću w swojej samostatnosći wobmjezowani - zwučowanje wšědnych činitosćow abo motoriskich kmanosćow z pacientami (so wumyć, jěsć atd.) po indiwiduelnje zestajenym planje - trenuja hrubu a drobnu motoriku - dawaja pokiwy k zarjadowanju abo přerjadowanju dźěłoweho městna, k dźěle w domjacnosći, k planowanju wotběha wšědneho dnja - zwučuja z pacientami wobchad z pomocnymi srědkami a protezami - pomhaja pacientam powšitkownje při tym, zo móža samostatne žiwjenje wjesć
Hdźe so dźěła?	- w chorownjach - w ergoterapeutiskich praksach - w socialnych zarjadnišćach a domach - w pedagogiskich zarjadnišćach kaž su to na př. spěchowanske šule - w strowotniskich centrach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- wukubłanje na zjawnych šulach je zwjetša darmotne, žada pak so popłatk za přijimanje a za pruwowanja - je-li zarjadnišćo w nošerstwje, kotrež płaći mzdu po tarifje, su móžne zasłužby za čas wukubłanja: - 1. lěto: 1015€; 2. lěto: 1075€; 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje; fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: ergoterapija; mediciniska asistenca; kubłanska wědomosć; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołansko-fachowa šula za ergoterapiju IB mediciniskeje akademije Budyšin
→ www.med-akademie.de/schulen/ergotherapeut-bautzen/startseite.html

Kubłanišćo za mediciniske a socialne powołanja gGmbH Biskopicy powołansko-fachowa šula za ergoterapiju
→ www.bms-hoyerswerda.de/info.html

Powołansko-fachowa šula za ergoterapiju w Drježdźanach → www.heimerer.de

FARMACEUTISKO-PŘEKUPSKI PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wukubłanskim wobłuku swobodne powołanja
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite dźěło a wědomje zamołwitosće (při składowanju lěkow a chemikalijow) - wušiknosć a dokładne dźěło (při wotwaženju a popisanju produktow a tworow) - dodźerženje předpismow hladajo na prawe składowanje tworow - na kupcow wusměrjene přećelne a pomocliwe wustupowanje - dobre wukony w matematice, w chemiji, w fyzice a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- so wo stajnje k dispoziciji stejacy wobstatk lěkow w apotekach a drogerijach starać - falowace medikamenty skazać - lěki a farmaceutiske produkty, kiž su za swobodnu předań, po předpisach składować - wšelake činitosće w běrowje wukonjeć - skazanki a dodawane twory w kompjuteru dokumentować - kupcow při předawanju swobodnje poskićenych kosmetiskich produktow poradźować - so wo marketing a zhotowjenje wabjenskich srědkow sobu starać
Hdźe so dźěła?	- w běrowje, w předawanskich rumnosćach, w składowaniščach - w apotekach - w farmaceutiskich wulkowikowaniščach - w drogerijach - w farmaceutiskej industriji
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 708€ (lěkarnistwo); 1018€ (zjawna służba) - 2. lěto: 760€ (lěkarnistwo); 1068€ (zjawna służba) - 3. lěto: 813€ (lěkarnistwo); 1114€ (zjawna służba)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – wikowanje; zawodny hospodar – wikowanje - studijny předmjet: farmacija; farmatechnika; zawodne hospodarstwo; ... - dalše dalekubłanje: farmareferent; wukubłar

powołanska šula:

Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdźanach
→ powabić měł so pola kubłaceho apotekarja
→ www.bsz-gesundheit.de/index.php/pages/pharmazeutisch-kaufmaennischer-angestellter

FYZIOTERAPEUTKA

Sofija Bekerec

wukubłanje: zakóńčiła 2014

dalekubłanje: na polu fyzioterapije so stajnje dale kubłaš a tak nowe techniki nawuknješ, kaž n. př. manuelnu terapiju

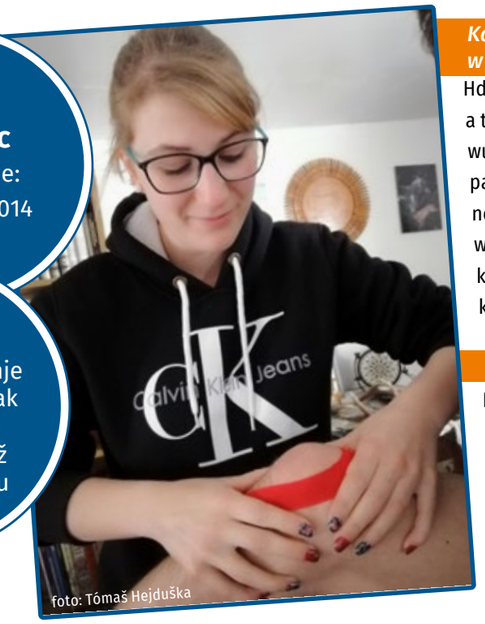

foto: Tómaš Hejduška

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Hdyž přińdu rano na dźěło, pohladam do mojeje špalty a tam widźu, kotrych pacientow na tym dnju změju. Potom wupytam chorobne akty a tam widźu, hač je to hižo znaty pacient, pola kotrehož wěm, što mam činić abo hač je to nowy pacient, pola kotrehož dyrbju najprjedy raz zwěsćić, wotkel swoje ćělne problemy ma. Potom započina so lěkowanje *(Behandlung)*. Mjez tym podawamy też sportowe kursy abo wopytamy pacientow doma.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na mojim powołanju lubi so mi wotměna w mojich nadawkach, kaž też wobchad a zeznaće nowych wosobow. Wosebje pak, zo mózu swojich pacientow wot jich problemow a bolosćow wuswobodźić. Štož so mi tak njelubi je, zo dóstanu fyzioterapeuća tak mało financielneje podpěry za dalekubłanje. Dyrbiš na to dźiwać, zo su recepty wot lěkarja prawje napisane, hewak móže so ći stać, zo sy zadarmo dźěłał.

Čehodla sy so za powołanje fyzioterapeutki rozsudźiła?

Rozsudźich so za tute powołanje, dokelž chcych z ludźimi a sportom dźěłać. Při rozmołwje na hamće za dźěło bu mi powołanje fyzioterapeutki namjetowane. Potom rozsudźich so za praktikum w fyzioterapeutiskej praksy a to je so mi lubiło. Tak rozsudźich so za wotpowědne wukubłanje.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Běch na instituće za strowotu a socialne w Großröhrsdorfje.

Hdže sy so wukubłać dała?

Dokelž je to šulske wukubłanje, njemějach žadyn wukubłanski zawod. Praktiske nazhonjenja hromadźach we wšelakich praktikumach a to w fyzioterapeutiskich praksach, chorownjach a rehabilitaciskich klinikach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Pola nas njeběše žadyn konkretny rytmus mjez šulu a praktikumom. W prěnim wukubłanskim lěće dóstachmy cedlu za sćěhowace 3 lěta wukubłanja a na tutej steješe w hrubym čas a fachowy směr trěbnych praktikumow.

Što su twoje nadawki?

Z pacientami zwučowanja přewjesć, kaž na přikład chorobnu gymnastiku, masaže abo pušćenje blokadow a bolosćow. Dale přewjedu kursy, kaž na přikład šulu za chribjet. Potom wopytam a lěkuju pacientow też doma. Dalši nadawk je zwěsćić, wotkel ćělne problemy pacientow přińdu.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z fyzioterapeutom stać?

Zajim na anatomiji człowjeka a kak ćěło funguje. Dyrbiš so rady pohibować a wjeselo na tym měć druhim ludźom pomhać móc, kotřiž maja bolosće.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Přichod mojeho powołanja mam za dobry. Człowjek bywa přeco starši a ma na dźěle přeco wjac stresa. Tak stupa podźěl ludźi, kotřiž přińdu z ćělnymi problemami k nam. Tučasnje je podźěl žonow w powołanju wo wjele wyši, hačrunjež je to też dobre powołanje za muži.

Kajki je rozdźěl mjez fyzioterapiju a ergoterapiju?

Fyzioterapija ma zaměr zdźerženja a zmóžnjenja typiskich pohibow wšědneho dnja. Na prěnim městnje steji při tym, zo so mylene funkcije ćěła zaso zmóžnjeja.
Pola ergoterapije je zaměr pacientam, kotřiž su přez zbrašenje abo njezbožo w swojich pohibach haćeni, we wšědnym žiwjenju pomhać. Při tym dźiwa so na to, zo móže so pacient sam zastarać, so aktiwnje na towaršnostnym žiwjenju wobdźělić a tak swoju žiwjensku kwalitu zaso stopnjować. K tomu słuša mjez druhim so samostatnje zwoblěkać, sebi jědź spřihotować a tak dale.

FYZIOTERAPEUT

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a chorownja
wuměnjenja:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (pacientow motiwować) - wušiknosć, dobra ćělna konstitucija a dobra koordinacija wóčko-ruka - začuwawosć a zamóžnosć nowe kontakty nawjazać (spóznaće strachow a starosćow pacientow) - scerpnosć a psychiska stabilita (dołhodobne terapije) - zamjelčanosć (wobchad z datami pacientow) - dobre wukony w biologiji, sporće a němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske wotzamknjenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- podpěruja pacientow při tym, zo swoju pohibliwosć a funkcionalitu ćěła zaso docpěja, ju skrućeja a polěpša - poskićuja zwučowanja k skrućenju musklow a k polěpšenju koordinacije wosebje za wosoby, kotrychž pohib je dla staroby, njezboža abo chorosće wobmjezowany - zestajenje wotběha terapije na zakładźe lěkarskeje diagnozy a wosobinskeho wobkedźbowanja - přewjedźenje terapije za jednotliwca abo za skupiny, na př. zwučowanja z nastrojemi, masaže, terapije z ćopłotu abo wodu - wjedu pacientow k samostatnemu přewjedźenju gymnastiskich zwučowanjow
Hdže so dźěła?	- w lěkowanskich rumnosćach, w sportowych a gymnastiskich halach, w kupjelach - w chorownjach - w fachowo-lěkarskich praksach - w fyzioterapeutiskich praksach - w rehabilitaciskich centrach - w starownjach - w domach za hladanje zbrašenych
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- wukubłanje na zjawnych šulach je zwjetša darmotne, žada pak so popłatk za přijimanje a za pruwowanja - je-li zarjadnišćo w nošerstwje, kotrež płaći mzdu po tarifje, su móžne zasłužby za čas wukubłanja: - 1. lěto: 1015€; 2. lěto: 1075€; 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje; fachowy hospodar – fitnes, fachowy hospodar – sport; ... - studijny předmjet: biomechanika; fyzioterapija; humanmedicina; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Christoph Lüders Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de

Powołansko-fachowa šula za fyzioterapiju w Drježdźanach → www.uniklinikum-dresden.de/de

Powołansko-fachowa šula za fyzioterapiju 1. europska šula za fyzio-, ergo-, sportowu terapiju a logopediju w Kreischa → www.bavaria-schulen.de

HLADAR STARYCH

Gabriel Kórjeńk
wukubłanje:
lěto 1 wot 3

foto: Marija-Tereza Krawžic

Čehodla sy so za powołanje hladarja starych rozsudźił?

Činjach šulerski praktikum tu w starowni, dokelž chcych něšto z ludźimi činić. Po 10-tce njewědźach, što činić. Potom widźach pola facebook anonsu starownje, zo pytaja wučomnika a tak sym so tam powabił.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Diakonie Budyšin.

Hdže daš so wukubłać?

W starowni swj. Ludmile w Chróśćicach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

To je cyle rozdźělne. Jónu tak, zo mam 3 tydźenje šulu a potom 6 tydźenjow praksu abo tydźeń šulu a dwaj tydźenjej praksu. Terminy podawa šula.

Što su twoje nadawki?

Rano zakładne hladanje ćěła. Jěsć a piće wudźělić a podawać. Łoža pósłać, ze starymi ludźimi na wustup hić a ludźom z łoža won a zaso nutř pomhać. Dokumentacija toho, štož smy wotdźěłali, hač su někotre změny pola wobydlerjow, hač su so wotewzali wot přiwuznych atd. So z ludźimi zaběrać, kaž na přikład hry hrać, spěwy spěwać, paslić atd.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano přińdu na dźěło, započinam 06:30 hodź. Potom wotměje so změna, hdźež informujemy so wo tym, što je so w nocy/dźeń do toho stało. Fachowa móc rozdźěli potom štó ma hdźe službu. Ja sym zwjetša na samsnej staciji. Potom du k tym ludźom, jich postrowju a praju, što dźensa činimy. Jeli maja terminy, potom jim to zdźělu. Potom jim při wumyću a zdrasćenju pomham. Hdyž je to hotowe, du do kuchnje a dam ludźom jěsć. Jeli je na druhej staciji hišće něšto k činjenju, da du tam a pomham. Potom je mała přestawka. Po tym měrju witalne hódnoty pola wobydlerjow a du z nimi na wustup. Wokoło 11:30 hodź. dawa hižo wobjed. Tam dawam ludźom jěsć, mjez druhim też tym, kotřiž wostanu k wobjedu na swojich stwach. Po tym přewodźam wobydlerjow, kotřiž su hotowi k připołdnišemu sparej. Potom sym husto w běrowje a dokumentuju, što sym dźensa wšitko činił. Hdyž je čas, zwjetša hišće rolatory a koleskate stoły rjedźu. W dwěmaj budźimy wobydlerjow a dźemy z nimi k swačinje a po tym mam swjatok. Hišće njesměm w změnach dźěłać.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Ćělne napinanje so mi tak njelubi, to dźe jara na chribjet. Druhdy je też napinace wuskutki wšelakich chorosćow znjesć. Kontakt ze starymi ludźimi so mi jara lubi. To je jara zajimawe, hdyž powěda-ja wo swojich doživjenjach, kaž na přikład wo Druhej swětowej wójnje, wo NDR-skim času a wo změnje. Z tym začuću domoj hić, zo sym něšto dobreho činił, je jara fajn. Ludźo su jara dźakowni, hdyž jim připosłucham a jim pomham. Widźeć, zo so ludźo wjesela, je rjane začuće.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z hladarjom starych stać?

Zajim dyrbiš měć. Njesměš so před dźěłom bojeć, wosebje we wobchadźe z hladanjom ćěła. Psychisce dyrbiš stabilny być, wosebje hdyž maš k ludźom wosebity poćah a hdyž potom wumrěja, dyrbiš z tym wobchadźeć móc. Ćělna móc je ważna, na přikład hdyž ludźo padnu a dyrbiš jim pomhać stanyć abo jim z łoža pomhać atd. Trjebaš wjele wutrajnosće při dźěle. Fachowa wěda je jara ważna. Njesměš žadyn problem z tym měć, w změnach dźěłać. Z dobrymi wukonami w šuli maš lěpše šansy.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Podźěl žonow a mužow je mjeztym jara wurunany, štož je jara rjenje. Přeco mjenje chcedźa so z hladarjom starych stać. Prjedy je wjele ludźi to nawuknyć chcyło, někto je to přeco mjenje. Myslu sebi, zo sebi wjele ludźo tute dźěło njepřicpěja abo jim faluje zajim. Starownje pytaja za dźěłowymi mocami a wjesela so přez kóždu podpěru.

HLADAR STARYCH

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a starownja
wuměnjenja:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (eksaktne dodźerženje hladanskich předpisow) - dobra ćělna konstitucija (hdyž staremu z łoža pomhaš) - zamóžnosć so do druheho zamyslić (wobchad z pacientami a jich přiwuznymi) - psychiska stabilita (wobchad z ćežko chorymi a mrějacymi wosobami) - dobre wukony w nabožinje/etice, němčinje/serbšćinje, hospodarstwje a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- hladanje a poradźowanje pomocy potřěbnych staršich ludźi - podpěranje tych ludźi při zmištrowanju wšědneho žiwjenja, kaž na přikład při hladanju ćěła, při jědźi abo při zdrasćenju - dorečenje wosobinskich należnosćow, motiwacija k aktiwnym zaběram, přewodźenje pacientow k lěkarjam abo na hamty - pola ambulantneho hladanja dźěła so wusko z přiwuznymi hromadźe a woni maja so do hladanskich technikow zapokazać - mózne su też terapeutiske a medicinisko-hladanske nadawki, kaž na přikład dawanje medikamentow po předpisach lěkarja abo wuměnjenje zawobalenjow
Hdže so dźěła?	- w starownjach - pola ambulantnych hladanskich službow - na staciji za starych ludźi w chorowni - w hospicach - w hladanskich a rehabilitaciskich klinikach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- w zarjadnišćach, kotrež su pola nošerjow, kotrež so po tarifowych dorečenjach orientuja je zasłužba na přikład: - 1. lěto: 1141€; 2. lěto: 1202€; 3. lěto: 1303€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje; zawodny hospodar – socialne - dalše dalekubłanje: fachowy hladar starych z wšelakimi čežišćemi; wučer – šule w strowotnistwje; nawoda hladanskeje posłužby - studijny předmjet: socialne dźěło; gerontologija; mediciniska, hladanska pedagogika

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de
Powołanskošulski centrum „Konrad Zuse“ we Wojerjecach → www.bsz-konrad-zuse.de
Powołanskošulski centrum strowota a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdźanach → www.bsz-gesundheit.de

HLADARKA ZA STROWOTU A CHORYCH

Stefanie Rachelic

wukubłanje: zakóńčiła w awgusće 2017

dalekubłanje: studij management w strowotnistwje w Zhorjelcu wot oktobra 2018

Čehodla sy so za powołanje hladarki za strowotu a chorych rozsudźiła?

Moje přeće běše poprawom medicinu studować. Njedóstach studijne městno a tak sym so rozsudźiła, sebi prěnje nazhonjenja a wosebje wědu na polu mediciny přiswojeć. Najlěpša možnosć za to běše w mojich wočach wukubłanje na hladarku za strowotu a chorych wotzamknyć.

Kotru powołansku šulu sy wopytała a hdźe sy so wukubłać dała?

Wopytach medicinisku powołansku fachowu šulu w Drježdźanach. Mój wukubłanski zawod běše měšćanski klinikum w Drježdźanach, Friedrichstadt.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Šema, hdy je šula a hdy maš dźěłać, poprawom předležał njeje. Na započatku kóždeho wukubłanskeho lěta dóstachmy plan, hdy mamy do šule přińć a hdy a hdźe mamy dźěłać. Dokelž naša chorownja respektiwnje šula žadyn internat njeměješe, mějach sama bydlenje w Drježdźanach.

Što su twoje nadawki?

W prěnim wukubłanskim lěće starach so wosebje wo zakładne hladanske dźěło, na přikład pomhach při hladanju čěła, přijimanju zežividłow, měrjach krejny čisć a puls a tak dale. Mějachmy też husto wužiwane łoža rjedźić. W druhim lěće nawuknych nadawki lěkowanja, na přikład přihot a daće medikamentow a infuzijow, měrjenje wysokosće cokora w kreji, daće injekcijow a wotewzaće kreje. W třećim lěće maš nawuknjene kmanosće zwjazać a sebi strukturu přiswojeć, hdy kotry nadawk efektiwnje spjelniš.
W srjedźišću wukubłanja steješe też dokumentacija wšěch spjelnjenych nadawkow.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Ja sym so po wukubłanju za dźěło w op-centrumje měšćanskeje chorownje w Drježdźanach rozsudźiła. Mějachmy tam wšelakore wobłuki kaž n. př. gynekologiju, ortopediju a tak dale. Rano w 07.00 hodź. maja so operacije za cyły dźeń přihotować, t. r. trěbne instrumenty přihotować, operacisku žurlu po standardźe zarumować a tak dale. Jedyn sobudźěłaćer přewozmje sterilnu službu, t. r. přewjedźe do operacije chirurgiske myće po standardźe a přihotuje blido z instrumentami za operaciju. Druhi sobudźěłaćer ma nadawk, so wo to starać, zo sterilna služba wšitke srědki za operaciju na přihotowanym blidźe ma. Druhdy so stanje, zo pacient srjedź operacije wjele kreje zhubi a instrumenty faluja. Tam ma tak mjenowany skakar najwažnišu poziciju, ma so wo to starać, zo instrumenty spěšnje do operaciskeje žurle přińdu. Nimo toho stara so wo dokumentaciju operacije. Regularnu přestawku we wšědnym dnju nimamy. Nimo dźěła w změnach je też možnosć, 24-hodźinsku službu za gynekologiju přewzać. Za to sym so ja rozsudźiła. Mějach regularnje wot 07.00 do 15.30 hodź. dźěłać, potom podach so do ruma, hdyž mějach možnosć za spanje. Jeli pak telefon klinkaše, husto dosć w nocy, mějach so z druhej koleginu do žurle podać. Tam čakaše na nas na přikład wurězanje dźěsća *(Kaiserschnitt)*, ale też druhe małe operacije.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Maš možnosć kóždy dźeń wšelakore nadawki spjelnić, nowych ludźi zeznać a maš wulku zamołwitosć za pacientow, štož so mi jara lubi. Nimo toho čuješ husto wulku dźakownosć ludźi a wěš, zo sy něšto dobreho činił. Škoda je, zo wjele chorownjow a hladarnjow na fachowych mocach lutuje, tak zo maš jara wulki pensum dźěła spjelnić a wjele stresa kompensować. To so też na pacientow wuskutkuje, we wšědnym dnju maš přeco mjenje časa pacientam připosłuchać abo z nimi komunikować. Nimo toho sym toho měnjenja, zo wulki dźěl towaršnosće naše dźěło wothódnoći respektiwnje sebi dosć nječesći.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy za tute powołanje sobu přinjesć?

Ważne je, zo chceš w teamje a wosebje z ludźimi dźěłać. Dyrbiš socialnu žiłku měć, to rěka dyrbiš přećelny być, empatiju pokazać a rady komunikować. Jara ważne je, zo móžeš pacientam připosłuchać, ale też w ćežkich situacijach prawe słowa namakać. Tuta zamóžnosć je so pola mje w běhu wukubłanja stopnjowała a skrućiła. Kóždy požadar dyrbi sebi wědomy być, zo změje husto kontakt z horjom a smjerću a ma wo tym přemyslić, hač móže z tutymi situacijemi wobchadźeć. Nimo toho dźěłaš w změnach a maš husto ćělne poćeženje.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja?

Hladanje chorych a strowych podleži husto klišejej, zo je holćace powołanje. Sym pak toho měnjenja, zo so to přeco dale změni. Něhdy dźěłachu jenož žony w tutym powołanju, dźensa so też wjele hólcow za to rozsudźa. Myslu sebi, zo so to w přichodźe dale stopnjuje. To je jara ważne, dokelž maš husto ćežke ćělne dźěło zdokonjeć, štož so z pomocu mužow cyle jednorje lěpje zmištruje.

HLADAR ZA STROWOTU A CHORYCH

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 – 5 lět (połno-/dźělnočasowe)
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a chorownja
wuměnjenja:	- začuwawosć a kmanosć kontakty nawjazać (wobchad z pacientami a přiwuznymi) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dokumentacija lěkowanja) - psychiska stabilita (wobchad z ćežkimi chorosćemi a mrějacymi pacientami) - dobra ćělna konstitucija (chorych do druheho łoža położić) - zamjelčanosć (wobchad z datami pacientow) - dobre wukony w biologiji, chemiji, fyzice, němčinje/serbšćinje a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakóńčenje - powołansko-fachowe šule maja swójske kriterije, po kotrychž wuzwola
Što so w tutym powołanju čini?	- hladanje pacientow - dokładne wobkedźbowanje wuwića strowotneho stawa pacientow - wukonjenje lěkowanja po postajenju lěkarja - přihot pacientow na přepytowanske a lěkowanske naprawy (OP, röntgen…), asistěruja lěkarjam - přewozmu nadawki zakładneho hladanja, woni přepołoža chorych do druheho łoža, pomhaja při jědźi a při hladanju čěła - přewozmu organizatoriske a zarjadniske nadawki, dokumentuja hladanske naprawy
Hdźe so dźěła?	- w stwach pacientow, w přepytowanskich a lěkowanskich rumnosćach, w běrowje - w chorownjach, w fachowych praksach, w strowotniskich centrach - w starownjach - w zarjadnišćach za hladanje na krótki čas - pola ambulantnych hladanskich službow - w domach za zbrašenych ludźi
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1141€ - 2. lěto: 1202€ - 3. lěto: 1303€
Kotre možnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar; fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: humanmedicina; mediciniska a hladanska pedagogika; hladanski management, hladanska wědomosć; … - dalše dalekubłanja: fachowy hladar chorych – hygiena; fachowy hladar chorych – psychiatrija; fachowy hladar chorych – onkologija; …

wuběrk powołanskich šulow:
Mediciniska powołansko-fachowa šula při klinice Wojerecy gGmb → www.seenlandklinikum.de
Powołansko-fachowa šula za hladanje chorych při chorowni St. Josephstift Drježdźany → www.josephstift-dresden.de
Medicinisko powołansko-fachowa šula při měšćanskej klinice Zhorjelc gGmbH → www.klinikum-goerlitz.de

KUBŁARKA

Carolin Krječmarjec
wukubłanje:
lěto 1 wot 4

foto: Marija Wjeselina

Čehodla sy so za powołanje kubłarki rozsudźiła?

Hižo w srjedźnej šuli bě za mnje dźěło z dźěćimi prezentna tema. Tak rozsudźich so za praktikum a za prózdninske dźěło w pěstowarni. Wuspytach so w praktikumje też jako chorobna sotra na staciji za dźěći. Pytnych pak, zo to emocionalnje njeznjesu a tak rozsudźich so za powołanje kubłarki.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Serbsku fachowu šulu za socialnu pedagogiku w Budyšinje.

Hdźe daš so wukubłać?

We Witaj-pěstowarni „Pumpot“ w Němcach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Wukubłanje je powołanje přewodźace. Šulu mam póndźelu wot popołdnja hač do wječora a sobotu wot ranja hač do popołdnja. Wot šulskeho lěta 2019/2020 ma so to změnić, tak zo budźe šula póndźelu a wutoru. Zbytne dny sym potom dźěłać. Na spočatku wukubłanja móžach sama wolić, kelko hodźinow wob tydźeń chcu dźěłać (mjez 23 a 40 hodźinow wob tydźeń).

Što su twoje nadawki?

Dźěći w tym podpěrać so ze samostatnymi indiwiduwami stać. To rěka, zo smědźa dźěći same rozsudźić, z čim so zaběraja a hač so na poskitkach wobdźěla. Při tym jich přewodźam a so wo jich wěstotu staram. Ważne pak mi je, zo dźěći też motiwuju, so přeco zaso z nowymi wěcami zaběrać. Tučasnje poskićam projekt „naša zahroda – my smy mali zahrodnicy“ Z pomocu starših wobstarachmy sebi symješka a nětko plahujemy swójske rostliny a zeleninu. Dźěći maja při tym wjele wjesela, hdyž móžeja wobkedźbować, kak rostliny narostu.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Definitiwnje njeje žadyn dźeń kaž druhi. Rano započina so ze snědanju. Po tym wobsteji možnosć k hraću a zabawje, je čas za projekty abo swobodnu hru wonka a nutřka. Přizamknje so wobjed a potom je připołdniši měr, w tym času přihotuje so swačina a činja so dokumentaciske a přihotowanske dźěła. Po stawanju slěduje swačina a wólny čas, wotpowědnje wjedru też wonka na zahrodźe. Po tym, zo je so poslednje dźěćo wotewzało, so pěstowarnja zrumuje a za přichodny dźeń přihotuje.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na dźěćoch spěšnje widźiš, hač so jim něšto lubi abo nic a tak dóstanješ hnydomny feedback. Dale so mi lubi, zo su wone jara sprawne a hnydom wěš na čim sy. Dźěći chcedźa rady wědźeć, što kak funguje a chcedźa so rady wupruwować, to mje jara fascinuje. Też dźěło z kolegami so mi lubi, dokelž maš přeco někoho při boku a w njewšědnych situacijach je přeco něchtó tu, z kotrymž móžu rěčeć. Druhdy myli mje falowaca podpěra ze stron staršich.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z kubłarjom stać?

Wjeselo we wobchadźe z ludźimi, wotwisne wot skutkowanišča z dźěćimi, młodostnymi abo ze zbrašenymi. Hudźbna wobdarjenosć nješkodźi, ale njeje předpisana. Fleksibelnosć a zamóžnosć samostatnje dźěłać stej ważnej. Je derje, hdyž sy hibićiwy a njejsy na hubu padnjeny. Scerpnosć a empatija we wobchadźe z dźěćimi stej jara ważnej.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow?

Podźěl mužow w powołanju je stupał a je pytnyć, zo to dźěćom też tyje, hdyž maja nimo kubłarkow też kubłarjow při boku. Powołanje budźe dale wobstać. Móžu sebi předstajić, zo budźe so forma pěstowarnje jónu změnić, dokelž starši a šula přeco wjace wočakuja. To pytnješ na tym, zo dyrbja šulscy nowačkojo přeco wjace hižo móc a narok na kubłanje w pěstowarni stupa.

KUBŁAR

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje resp. dalekubłanje na fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske resp. dalekubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2 do 6 lět
městnosć wukubłanja:	- fachowa šula/akademija a zawod za praktikum
wuměnjenja:	- wědomje zamołwitosće - z konfliktami wobchadźeć móc, začuwawosć (hdyž so dźěćo napadnje zadźerži) - psychiska stabilita (zdźerženje profesionelneje distancy) - kmanosć dokładneho wobkedźbowanja - dobre šulske wukony w němčinje a w serbšćinje, we wumětskim kubłanju a w hudźbje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobkedźbowanje a analyzowanje zadźerženja dźěći, młodostnych abo dorosćenych, z kotrymiž dźěłaja, na zakładźe pedagogiskich zakładow - hódnoćenje stawa wuwića abo socialneho zadźerženja, na zakładźe toho zestajeja dołhodobne kubłanske plany a přihotuja a přewjedu pedagogiske naprawy, kotrež indiwiduelne wuwiće podpěraja - z kreatiwnymi zaběrami a wodźenymi hrami podpěruje so ćělne a dušine wuwiće dźěći a młodostnych - dokumentowanje naprawow a wuslědkow, wjedźenje rozmołwow, podpěranje při problemach wšelakeho razu - přihotowanje jědźow, lěkowanje lochkich zranjenjow, kedźbowanje na dodźerženje hygieniskich předpisow - reflektuja swoje dźěło sami a z kolegami - zhromadne dźěło z fachowymi mocami z druhich socialnych a strowotniskich polow - staršiske dźěło je informatoriske a poradźowanske
Hdźe so dźěła?	- w pěstowarnjach, w žłobiku a w horće - w domach za dźěći, młodostnych a w kubłanskich domach - w poradźowanskich městnach za swójby a wotwisnych - w dnjowych přebywaniščach abo w domach za ludźi ze zbrašenjom - we wočerstwjenskich a prózdninskich domach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- žana zasłužba za čas šulskeho wu- abo dalekubłanja - čas praktikuma móže so zarunać - pola powołanje přewodźaceho wukubłanja płaći wukubłanske zarjadniščo mzdu - za statne připóznaće absolwuje so powołanski praktikum, kotryž so naruna
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – kubłanje; fachowy hospodar – organizacija a wjedźenje; zawodny hospodar – socialne - druhe dalekubłanja: zamołwity za kwalitu – strowotnistwo/socialne; fachowy wučer – wosebite šule; wosebity pedagoga *(Sonderpädagoge)*; … - studijny předmjet: pedagogiska psychologija; socialne dźěło; Waldorfpedagogika; …

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
fachowa šula, fachowy wobłuk socialne, fachowy směr socialna pedagogika Budyšin (šula w swobodnym nošerstwje)
→ www.caritas-dicvdresden.de/verband/einrichtungen/caritas-schulzentrum/caritas-schulzentrum
Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdźanach → www.bsz-gesundheit.de

LOGOPEDA

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula, logopediska praksa, rehabilitaciske zarjadnišćo abo klinika
wuměnjenja:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (nawjedowanje a motiwowanje pacientow) - zamóžnosć so do pacientow zamyslić a wotewrjenosć (spóznaće strachow pacientow) - psychiska stabilita a sćerpnosć (dołhodobne terapije) - dobre wukony w biologiji a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje - powołansko-fachowe šule maja za wuzwolenje swójske kriterije
Što so w tutym powołanju čini?	- we wuskim zhromadnym dźěle z lěkarjemi wuwiwaja logopedojo terapeutiske koncepty za pacientow, kotřiž su na zakładze njezboža, njedostatka we wuwiću, problema při dychanju a z hłosom abo mylenja słucha, při rěčenju wobmjezowani - z wšelakimi logopediskimi zwučowanjemi podpěraja so na přikład pacienća bożeje ručki *(Schlaganfallpatienten)*, zo zaso spóžěrać a rěčeć nawuknu - lěkowanje ludźi, kotřiž buchu při nadkyrku *(Kehlkopf)* operowani - poradźowanje pacientow, jich přiwuznych, kaž tež kubłarjow wosebitych pěstowarnjow dokoławokoło temy logopedije - prewentiwne skutkowanje
Hdźe so dźěła?	- w praksach, w rumnosćach za lěkowanje, w priwatnych bydlenjach, w běrowje - w chorownjach - w rehabilitaciskich centrach - w logopediskich praksach - w psychologiskich praksach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- w zarjadnišćach, kotrež su pola nošerjow, kotrež so po tarifowych dorečenjach orientuja je zasłužba na přikład: - 1. lěto: 1015€ - 2. lěto: 1075€ - 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje - dalše dalekubłanje: wučer – šule w strowotnistwje

wuběrk powołanskich šulow:
Powołansko-fachowa šula za logopediju w Drježdźanach → www.dpfa.de/ausbildung/logopaede
Powołansko-fachowa šula za logopediju 1. europska šula za fyzio-, ergo-, sportowu terapiju a logopediju w Kreischa → www.bms-hoyerswerda.de/info.html
Ludwig-Fresenius-šule – powołansko-fachowa šula za logopediju Ludwiga Freseniusowych šulow w Erfurće, w Kamjenicy → www.ludwig-fresenius.de

MEDICINISKI FACHOWY PŘISTAJENY W SKÓTNOLĚKARSKICH PRAKSACH

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wobłuku swobodne powołanja
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dodźerženje hygieniskich předpisow) - přećelne wustupowanje a začuwawosć (při starosćach wobsedźerjow zwěrjatow) - wuski ćělny kontakt k zwěrjatam - wobchadźenje z wónjemi a smjerdom - psychiska stabilnosć (wobchad z ćežko chorymi abo zemrětymi zwěrjatami) - dobre wukony w němčinje/serbšćinje, matematice, biologiji a chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zwěrjata za čas přepytowanja a też po tym zastarać a hladać - dźěła w laborje přewjesć - skótnemu lěkarjej k pomocy być - starać so wo dodźerženje hygieniskich předpisow w praksy - fachowe poradźowanje wobsedźerjow zwěrjatow nastupajo hladanja a dźerženja - apoteku wjesć - wšě dźěła dokumentować a wukony wotličić
Hdźe so dźěła?	- w přepytowanskich rumnosćach, w laborje, při přizjewjenju, w běrowje - w zwěrjencu - w skótnolěkarskich praksach - w skótnolěkarskich klinikach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 630€ - 2. lěto: 680€ - 3. lěto: 730€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – komunikaciski a běrowowy management; fachowy hospodar – běrowowa a projektowa organizacija - studijny předmjet: skótna medicina; biologija

powołanska šula:
Ruth-Pfau šula – Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne města Lipsk → www.ruth-pfau-schule.de

Wiktorija Bejmic
wukubłanje: zakóńčiła w juliju 2018
OPTIKARKA

Čehodla sy so za powołanje optikarki rozsudźiła?

Poprawom njebě to cyle te wukubłanje, kotrež sym sej přała. Sym něšto nawuknyć chcyła, hdźež je też ručne dźěło prašane. A hdyž sym potom na předstajensku rozmołwu šła a tam sej wšitko wobhladała a naposkała, je so mi ta představa, tute powołanje nawuknyć, tola cyle lubiła.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Sym Powołanskošulski centrum za twar a techniku w Drježdźanach wopytała.

Hdźe sy so wukubłać dawa?

Sym powołanje pola priwatneho optikarja we Freitalu nawuknyła. Běchmy na započatku mojeho wukubłanja wosom sobudźěłaćerjow.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Čas mjez šulu a zawodom je po blokach rozrjadowany. Sym přeco dwaj do tři tydźenjow w šuli była a po tym zas woko pjeć tydźenjow w zawodźe. Dokelž sym w Drježdźanach bydliła, njebě žadyn problem, do šule přińć. Druzy, kiž su dlěši puć do šule měli, su potom w jednym internaće wot HWK přenocowali. Nimo šule mějach potom też hišće dwaj tydźenjej za lěto nadzawodne kubłanje *(überbetriebliche Lehrunterweisung)* we HWK. Tam smy potom mjez druhim škleńcy točili *(schleifen)*, grońiki cynili abo acetat filowali.

Što su twoje nadawki?

Na započatku mojeho wukubłanja sym jenož w dźěłarni była a wšelakore ručne dźěła činiła. Jara husto běše to točenje škleńcow najwšelakorišich tołstosćow. Někajke kruhi abo nawočowe džeržaki *(Brillenbügel)* sym też z acetata filować měła. Hakle w druhim wučomniskim lěće sym wjac z kupcami činić měła. To sym na přikład nawoči reparowała, kupcow ke škleńcam a ramikam *(Brillenfassung)* poradźowała a po tym skazane škleńcy do ramikow točiła.
W tych škleńcach je jedyn wěsty dypk, hdźež kupc optimalnje widźi, a tutón dypk je potom pola hotowych nawočow direktnje před pupilu sedźeć dyrbjał. Na započatku sym točenje hišće z točenskim kamjenjom z ruku činiła, pozdźišo z awtomatom. Hdyž běchu nawoči potom hotowe, su so kupcej wotedali a přiměrili, tak zo kupc najlěpje z nimi widźi.

Kak wupada twój wšědny dźěłowy dźeń?

Rano sym najprjedy pósłane škleńcy kontrolowała a skazankam přirjadowała. Potom sym započinała, ramiki z pomocu awtomata wuměrjeć a wšitke hódnoty do awtomata zapodawać. Tutón je škleńcy potom točił a ja sym hišće raz přepruwowała, hač je škleńca porjadnje wusměrjena a hač je ramik runy. Potom je mišterka hišće raz přepruwowała, hač wšitko trjechi a nawoči su so móhli kupcej přepodać. Hdyž chce kupc nowe nawoči měć, wuměrja so najprjedy woči. Předměrjenje činju z pomocu aparata, hdźež dyrbi kupc jenož na jedyn wobraz hladaća scanner woči wuměri. To pak je jenož objektiwne, zwonkowne měrjenje, kotrež njeje na začuće kupca wusměrjene. Woprawdźite měrjenje přewjedu wuwučeni optikarjo. Po tym sćěhuje poradźowanska rozmołwa, hdźež so hodźacy ramik a škleńcy wupytaja. Na kóncu so hišće wuměri, hdźe kupc přez škleńcy hlada, tak zo je na kóncu optimalnje centrowana. Hdyž kupc potom hotowe nawoči wotewza, so nawoči hišće raz přiměrja *(anpassen)* a prawe sedźenje přepruwuje. Hdyž je kupc spokojny, maja so nawoči jenož hišće zapłaćić a ewentuelnje zawěsćenje za nawoči wotzamknyć.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so na powołanju lubi, zo je wjacestronske a zo sy přeco w pohibje. Dźěło w dźěłarni je so mi najlěpje lubiło. Ale předawanje nawočow je też jara zajimawe, dokelž njeje kóžde mjezwoco a kóžde wóčko samsne, kóždy kupc je jónkrótny. Tohodla nawukneš přeco zas něšto noweho, přeco zas maš njeznatu situaciju, kotruž maš mištrować. Běše mi tróšku škoda, zo njejsym hižo we wukubłanju woči wuměrić směła, dokelž je mje to też jara zajimało. Sym potom tola hišće druhe wukubłanje započinała, dokelž sym hišće wjac nawuknyć chcyła a pozdźišo móžu potom snano wobě powołani, optikarku a słuchoweho akustikarja, zhromadnje nałožować.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z optikarku stać?

Na kóždy pad dyrbiš rady z ludźimi dźěłać, też fyzika, matematika a biologija su za šulu jara ważne a na kóždy pad też kmanosće w ručnym dźěle.

Kak posudźuješ přichod, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w twojim powołanju?

Holcy a hólcy su w powołanju samsne wjele zastupjene. Optikarjow budźemy přeco trjebać, dokelž přińdźe za kóždeho jónu čas, zo nawoči trjeba. Hač je to za čitanje abo za jězdźenje z awtom. Wězo je móžnosć, zo so woči z laserom operuja, ale sprěnja je to jara drohe a zdruha je to jenož na wěsty čas wobmjezowane a njeje też runje wěste.

WÓČNY OPTIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć (drobne dźěła na nawočach) - swědomite dźěło (při přewjedźenju testa widźenja) - kmanosć dokładneho wobkedźbowanja (pruwowanje hač nawoči derje sedźa) - poradźowanje kupcow a posłužbowy serwis - přećelne wustupowanje a komunikaciske kmanosće - dobre wukony w matematice, w fyzice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přewjedźenje testow za prawe widźenje - indiwidualne informowanje kupcow wo nawočach a kontaktowych čóčkach - škleńcy za nawoči, po sylnosći tutych wuzwolić, wusměrić (centrěrować) a hładźić - škleńcy preciznje do ramika nawočow zasadźić - poradźowanje kupcow w prawym hladanju nawočow a čóčkow - předawanje nawočow, čóčkow a dalšich pomocnych nastrojow, kaž na př. dalokowidy - nawoči a dalše widźenske pomocy a nastroje reparować - wjedźenje knihow a wukonjenje překupskich nadawkow
Hdźe so dźěła?	- w předawanskich rumnosćach, w dźěłarni a w běrowach - w zawodach optikarskeho rjemjesła - w optiskej a drobnomechaniskej industriji
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 410€ – 650€ - 2. lěto: 485€ – 700€ - 3. lěto: 585€ – 850€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: wóčno-optikarski mišter - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: mediciniska technika; wóčna optika, optometrija; fotonika, optiske technologije - dalše dalekubłanja: wukubłar; wóčny optikar (dalekubłanje)
dalši směr wukubłanja:	- drobnooptikar *(Feinoptiker)*: zhotowjenje a zatwarjenje dźělow za optiske nastroje ze škleńcy a druhich materialijow → dźěło namakaš w zhotowjenju optiskich, fotografiskich abo drobnomechaniskich tworow, pola drobno-wikowarjow za wobrazowe a optiske twory - wukubłanje traje 3,5 lět

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne w Kamjenicy → www.bsz-gsc.de
Powołanskošulski centrum za twar a techniku Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de

SŁUCHOWA AKUSTIKARKA

Wiktorija Bejmic
wukubłanje:
lěto 1 wot 3

foto: Justine Richert-Hergsell

Čehodla sy so za powołanje rozsudźiła?

Po wukubłanju na optikarku njeje mi někak za tym było, zo je to hižo wšo. Sym hišće něšto druhe nawuknyć chcyła. A dokelž sym wot jedneje přećelki zhoniła, što wona tak wšitko jako słuchowa akustikarka čini, je mje to jara zajimowało.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Za słuchowych akustikarjow njeeksistuja mnoho šulow w Němskej. Hłowna šula je w Lübecku, na tutej so jenož tute jedne powołanje nawuči. Hnydom pódla šule je akademija za słuchowych akustikarjow, hdźež wotměwa so nadzawodne kubłanje *(Überbetriebliche Lehrunterweisung)*, pruwowanja a mišterske dalekubłanja. W bliskosći stej fachowa wysoka šula a institut za słuchowu akustiku. Takrjec je w Lübecku wšo zastupjene, štož za powołanje a dalekubłanje trjebaš.

Hdže daš so wukubłać?

Wukubłać dam so we wulkim předewzaću, kiž ma filiale po cyłej Europje. W tutym zawodźe so woboje, słuchowe nastroje a nawoči předawaja, tohodla so to za mnje jara derje hodźi.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

W cyłym wukubłanju maš dohromady wosom blokow šule, kotrež traja potom tři do pjeć tydźenjow. Tam sy potom w campusu abo druhich internatach, druhdy też w hotelach abo pensijach zakwartěrowany. Nadzawodne kubłanje maš tu dwójce wob lěto a to přeco jedyn tydźeń.

Što su twoje nadawki?

Na započatku smědźach so wo póštu starać, t.r. na př. kontrolować, hač su wšitke pósłane słuchowe nastroje w porjadku, je do kompjutera zapodać a kupcam přirjadować, to samsne też za připósłane otoplastiki. To je tón dźěl při słuchowym nastroju, kiž je indiwiduelnje na słuchowód *(Gehörgang)* kupca přiměrjeny. Dalši nadawk je wurjedźenje, přepruwowanje a reparowanje słuchowych nastrojow, kotrež kupcy přinjesu. Nětko, na kóncu prěnjeho wukubłanskeho lěta mózu hižo jara wjele z kupcami dźěłać. Tak přewjedu darmotny krótki słuchowy test, kiž traje poł hodźiny, kaž też wulke słuchowe testy, kotrež so při prěnim přiměrjenju *(Erstanpassung)* činja. W tutym přepruwuje so, hdže kupc słyši a hdźe su jeho hranicy. Potom přewjedu so rozmołwy z kupcami, sćěhuja słuchanske testy a dale poruči so słuchowy nastroj, kotrež je za kupca najkmańši. Tutón słuchowy nastroj so potom justěruje a na słuchowu potrěbnosć kupca nastaja. Dale wozmje so pola kupca wotćišć wucha, z kotrehož nastanje potom otoplastika. Po prěnim přiměrjenju, kiž traje dohromady dwě hodźinje, sćěhuja hišće dwaj do tři terminow, hdźež so słuchowy nastroj hišće raz justěruje a so přepruwuje, kak kupc ze słuchowym nastrojom wuńdźe.

Kak wupada twój wšědny dźěłowy dźeń?

Kontrola słuchowych nastrojow a wurjedźenje so wšědnje předwjedźe. Wuwučeny akustikar ma něhdźe dwaj kupcaj za prěnje přiměrjenje wob dźeń. Sćěhowace terminy su też jara wjele wob dźeń, tam pak hišće wjele sama přewjesć njemóžu. Jónu abo dwójce wob tydźeń też otoplastiku frezuju. Druhdy přewjedu krótke słuchanske testy. Najwjac ludźi docyła njewě, zo trjeba słuchowy nastroj. Za to je tutón test dobre přepruwowanje. Štóž předoṫho ze słuchowym nastrojom čaka, njebudźe wjac 100%nje słyšeć móc, dokelž mozy mnoho zwukow wotwuknje *(verlernen)*.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Dźěło je jara mnohostronske. Štož so mi wosebje lubi je, zo nimaš na dźeń mnoho kupcow, kotrež spěšnje wotdźěłaš, ale zo maš z kupcami wjacore tydźenje činić a z tym też wjele lěpši zwisk natwariš. Dźěła so też jara wjele z kompjuterom, ze wšelakimi diagramami a sy poprawom cyle na sebje samoho stajeny. W tutym wukubłanju sym powołanje namakała, kotrež so mi wosebje jara lubi. Mi budu pozdźišo jenož rjane časy we powołanskej šuli pobrachować.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so ze słuchowym akustikarjom stać?

Štóž chce so ze słuchowym akustikarjom stać, ma rady z ludźimi dźěłać chcyć, wotewrjeny być, dobre kmanosće w ručnym dźěle měć a so za fyziku zajimować. Njesmě ničo přećiwo tomu měć, zo je druhdy wjacore tydźenje w Lübecku. Lěpšina by też była, zo so před wuchowym šmałcom njegrawaš.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow?

Słuchowych akustikarjow budźemy přeco trjebać, wšudźe so też pytaja. Kóždy človjek přińdźe jónu na dypk, hdyž wjac porjadnje njesłyši. Hač dotal też hišće žana móžnosć njeeksistuje, słyšenje přez operaciju polěpšić. W powołanju su holcy a hólcy samsnje wjele zastupowane.

SŁUCHOWY AKUSTIKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniske kmanosće (zatwar małkich dźělow) - techniske zrozumjenje - swědomitosć a zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja (pruwowanje hač sedźi słuchowy nastroj dosć derje we wuchu) - orientacija na kupcu a wotewrjene wašnje (poradźowanje kupcow) - dobre wukony w fyzice, w ručnym dźěle/technice, w matematice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje abo wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- poradźowanje kupcow nastupajo škita słucha a wšelakich systemow słuchowych nastrojow - při tym je indiwidualna orientacija na kupcu ważna, na přikład hač je słuchowy nastroj staroby dla trěbny abo za škit před haru, powołanja dla - zo by so słuchowy nastroj móhł optimalnje připodobnić, dyrbja so wšelake testy słucha přewjesć a wotćišć słuchoweje chódby zhotowić - kupcam so potom rozkładźe, kak nowy słuchowy nastroj funguje - poskići so hladanje słuchoweho nastroja - překupske a zarjadniske nadawki so přewozmu, kaž na přikład kalkulowanje poskitkow a zhotowjenje wotličenjow za chorobne kasy
Hdže so dźěła?	- w dźěłarni, w předawanskich rumnosćach, akustiskich laborach a w běrowach - w zawodach słucho-akustiskeho rjemjesła - pola industrielnych zhotowjerjow systemow słuchowych nastrojow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 645€ – 805€ (wikowanje); 560€ (rjemjesło) - 2. lěto: 710€ – 905€ (wikowanje); 670€ (rjemjesło) - 3. lěto: 830€ – 1045€ (wikowanje); 780€ (rjemjesło)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: akustiski mišter za słuchowe nastroje - technikarske dalekubłanje: technikar – mediciniska technika; technikar – elektrotechnika; technikar – drobno-dźěłowa technika - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: elektrotechnika; mediciniska technika; słuchowa technika, awdiologija

powołanska šula:
Powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach za wšě kraje w Lübecku
Zwjazkam wotewrjena krajna powołanska šula za słuchowych akustikarjow w Lübecku → www.lbs-hoerakustik.de

ZUBNOLĚKARSKA FACHOWA PŘISTAJENA (ZFA)

Božena Wróblowa

wukubłanje: zakóńčiła w januarje 2010

dalekubłanje: studij zubneho lěkarstwa

foto: Božena Wróblowa

Čehodla sy so za powołanje zubnolěkarskeje fachoweje přistajeneje rozsudźiła?

Sym hižo dlěje wo studiju zubneho lěkarstwa přemysliła. Hižo do abitury bě mi jasne, zo njebudźe mój přerězk dosahacy za hnydomny započatk studija. Tohodla rozsudźich so za wukubłanje. Ze zakóńčenjom tutoho sym sebi zakład za mój dalši powołanski puć stworiła. Z tym sym měła wotzamknjenje, kotrež njemóžeše mi nichtó wjac wzać. Za mój studij sym mnoho nazhonjenjow hromadźiła a dóstach dobry dohlad do powołanja zubneho lěkarja. Přez swójske wukubłanje mózu sebi dźensa dźěło přistajeneje lěpje ważić.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Mózach mjez powołanskimaj šulomaj w Drježdźanach abo w Zhorjelcu wolić. Dokelž běše wšědny wobchad na puću do Zhorjelca přijomniši, sym so za tutón rozsudźiła.

Hdźe sy so wukubłać dała?

W zubnolěkarskej praksy Schneider w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w praksy rozdźěli?

W prěnimaj dwěmaj wukubłanskimaj lětomaj mějach dwójce wob tydźeń šulu, w třećim jenož hišće jónu wob tydźeń. Na zbytnych dnjach w tydźenju běch dźěłać.

Što su twoje nadawki?

Nadawki su mjez druhim asistenca zubnemu lěkarjej při dźěle, dokumentacija dźěłowych krokow, rjedźenje, desinfekcija a sterilizacija dźěłowych materialijow a dźěła při recepciji, kaž na přikład witanje pacientow, pisanje zličbowankow a dorečenje dalšich terminow. Wšitke nadawki njehodźa so docyła naličić, dokelž su jara mnohostronske.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano přińdźeš na dźěło, so předrasćiš a potom wšitko tak daloko přihotuješ, zo móže lěkar potom hnydom započinać. To rěka kompjutery zaswěćić a zubnolěkarski stólc přihotować. Potom započina so wšědny dźěłowy dźeń, hdyž přińdu pacienća. Mjez tym je wobjedowa přestawka a na kóncu dnja so wšitko zrumuje a praksa wurjedźi.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Lubi so mi na kóždy pad kontakt k pacientam a mnohostronskosć nadawkow. Kóždy pacient ma hinašu potrjebu lěkowanja a tak su dźěłowe wobłuki jara wšelake. Jako přistajeny sy jara wotwisny wot předpisow twojeho šefa a njemóžeš sebi wupytać, hdy maš dowol, dokelž dyrbiš so při tym na dowolu lěkarja orientować.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so ze zubnolěkarskim fachowym přistajenym stać?

Zajim na powołanju na kóždy pad. Dyrbiš sebi wědomy być, zo pacientam jara blisko přińdźeš a njesměš so před čělnym kontaktom bojeć. Też přećelne wustupowanje napřećo pacientam a z nimi sobu začuwać je ważne.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Hólcy su přeco lubje witani, dokelž přewahuje podźěl holcow. Powołanje budźe přeco třebne, dokelž njemóže zubny lěkar bjez přistajeneje dźěłać.

ZUBNOLĚKARSKI FACHOWY PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wobłuku swobodne powołanja
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (wobchad z lěkarskimi srědkami, dodźerženje hygieniskich předpisow) - začuwawosć (hdyž ma pacient strach) - wušiknosć (přihotowanje pjelnjenkow) - zamjelčanosć (we wobchadźe z datami pacientow) - wuski čělny kontakt z ludźimi (žadyn strach před natyknjenjom) - dobre wukony w němčinje, w matematice, w biologiji, w fyzice/chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- organizowanje wotběhow w zubnolěkarskej praksy, terminy z pacientami wučinić, wužiwajomnosć rumow a dźěłowych materialijow zawěsćić - asistenca při lěkowanju, přewzaće wěstych nadawkow, wotpowědnje swójskej kwalifikaciji - na přikaz zubneho lěkarja přihotuja masu za wotćišć zubow, zhotowja röntgenowe wobrazy - dokumentacija lěkowanskeho wotběha, wotličenje posłužbow - přewod pacientow do, při a po lěkowanju, rozkładu profylaktiske postupowanja - pisomna komunikacija z chorobnymi kasami a z laborom, kontroluja hač so zličbowanki zapłaća
Hdźe so dźěła?	- w lěkowanskich a röntgenowych rumnosćach, při přizjewjenju - w zubnolěkarskich praksach a klinikach - w čelesnochirurgiskich lěkowanskich praksach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 600€ – 820€ - 2. lěto: 650€ – 870€ - 3. lěto: 735€ – 920€
Kotre móžnosće postupa su?	- druhe dalekubłanja: zubnolěkarski fachowy asistent z wšelakimi ćežišćemi; asistent – zubnolěkarski management praksy - studijny předmjet: zubna medicina; strowotniska wědomosć, public health; dentalna hygiena; ... - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum „Karl August Lingner“ w Drježdźanach → www.bsz-gesundheit.de
Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo, strowotu a techniku wokrjesa Šwikawa
→ www.bsz-wgt-werdau.de/berufsschule/gesundheit

foto: ELDAKON GmbH

Fabian Šołta
wukubłanje:
lěto 1 wot 3 ½

ELEKTRONIKAR

Čehodla sy so za powołanje elektronikarja rozsudźił?

Sym w mojim prěnim wukubłanju elektriku wot druheje strony zeznał a sym fascinowany, što móžeš z elektriku wšitko činić.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Wopytam Powołansku šulu za techniku a hospodarstwo w Budyšinje.

Hdže daš so wukubłać?

Pola firmy Eldakon GmbH w Nowej Wjesce.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Čas mjez šulu a dźěłom rozdźěli so do 4 tydźenjow dźěła a 2 tydźenjow šule.

Što su twoje nadawki?

Nadawki su mjez druhim twar trasow, kładźenje a přizamknjenje kablow a rołow. Dale hladam nastroje. Też instalowanje tykačkow, elektriskich nastrojow a mašinow, zapinakow za swěcu a lampow słuša k mojim nadawkam.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano zetkamy so w firmje a tam dorečimy sej dźěłowy nadawk za tón dźeń. Potom zapakujemy wšě trěbne graty do awta a wotjědźemy na twarnišćo. Tam naš nadawk spjelnimy a potom jědźemy na přichodne twarnišćo abo zaso do firmy.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi lubi so instalowanje elektriskich systemow a najbóle mje wjeseli, hdyž tutón system potom też funguje. Nawopak so mi wězo njelubi, hdyž instalowany system njefunguje.

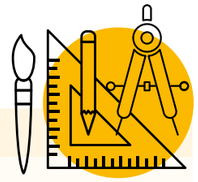
Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z elektronikarjom stać?

Wuměnjenja su srjedźne kubłanske wotzamknjenje abo jara dobre hłowne šulske zakóńčenje. Dale je też ważne, zo móžeš derje w teamje dźěłać, zo maš wjeselo při dźěle a zo móžeš derje z druhimi ludźimi wobchadźeć.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Elektrikarjo so pytaja, wšojedne hač su to holcy abo hólcy. Wšako njeby so bjez nas žana lampa swěćiła a milina njeby hač k tykačce přišła.

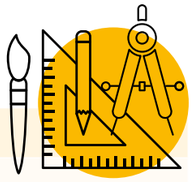
ELEKTRONIKAR ZA ENERGIJOWU A TWARJENJOWU TECHNIKU

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- dokładnosć, fleksibelnosć - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - wobhladniwosć (dźěło při twarskich dźělach, kotrež milinu wjedu) - swědomitosć a zwólniwosć, zamołwitosć přewzać - techniske zrozumjenje (hladanje elektriskich připrawow) - dobre wukony w fyzice, w matematice, w ručnym dźěle/technice a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje, instalowanje, hladanje a reparowanje wulkich připrawow a elektrotechniskich připrawow, za elektriske zastaranje twarjenjow z energiju - montowanje přizamkow za płokawy, kuchinske kachle atd. - za tepjenske abo klimowe připrawy maja so wodźenske a rjadowanske připrawy posłužować - za tute maja so wodźenske systemy wuwiwać a wuspytać
Hdže so dźěła?	- w firmje, na twarnišćach, w dźěłarnjach - w zawodach elektrotechniskeho rjemjesła - pola firmow imobilijoweho hospodarstwa
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 640€ – 750€ - 2. lěto: 690€ – 830€ - 3. lěto: 740€ – 900€ - 4. lěto: 790€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: elektrotechniski mišter; industrijowy mišter – elektrotechnika - technikarske dalekubłanje: technikar – elektrotechnika z wšelakimi ćežišćemi; technikar – wětřikowa energijowa technika - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – solarowa technika; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: energijowa technika; twarjenjowa technika; facility-management, techniski management twarjenjow; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
Powołanskošulski centrum za elektrotechniku w Drježdźanach → www.bszet.de
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

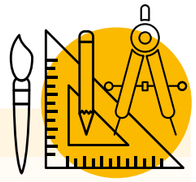
KACHLICAR/DŁÓŽIČKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite dźěło (při přirězanju a kładźenju kachlicow/dłóžičkow) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wukładźenje sćěnow) - kmanosć, sej něšto rumnostnje předstajić - dobra čělna konstitucija (dlěši čas klečo dźěłać) - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobličenje kóštow za material a dźěło - wobdźěłanje a izolowanje fundamenta - wukładźenje kupjelow, kuchnjow atd., ale też terasow, fasadow domow z kachlicami/dłóžičkami po swójskich představach abo podatych twarskich planach - kładźenje kachlicow/dłóžičkow a platow, też w formje mozaikow a z tym porjeńšenje sćěnow a špundowanjow - dźěło ma być jara čiste a dokładne, dźiwa so na wumětlske aspekty - saněrowanje starših a wobškodźenych sćěnow a špundowanjow
Hdźe so dźěła?	- na twarnišćach - w zawodach wutwarneho přemysła *(Ausbaugewerbe)* - w fasadowym twarstwje
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ - 2. lěto: 970€ – 1200€ - 3. lěto: 1190€ – 1475€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: kachlicarski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: twarske inženjerstwo; architektura; nutřkowna architektura

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za twarsku a powjeršnu techniku wokrjesa Świkawa → www.bsz-bautechnik-zwickau.de
Powołanskošulski centrum za twar a techniku Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

MOLER A LAKĚRAR – FACHOWY SMĚR WUHOTOWANJE A WUDŹERŽOWANJE

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite dźěło (wotlěpjenje woknow atd.) - dokładne wobkedźbowanje - wušiknosć, dobra koordinacija wóčko-ruka a zmysł za estetiku (wukonjenje wuhotowanskich nadawkow) - wobhladniwosć, kmanosć, we wulkich wysokosćach dźěłać (dźěło na róštach) - dobra čělna konstitucija (nošenje ćežkich dźěłowych materialijow) - dobre wukony w matematice, w chemiji a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske wotzamknjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wuporjedźenje, porjeńšenje a wudebjenje nutřkownych sćěnow, wjerchow, špundowanjow a wonkownych fasadow domow a objektow - přihotowanje podłohow za wobdźěłanje a wuporjedźenje škodow na sćěnach a wjerchach prjedy hač so płoniny pomoluja abo polěpja - nałožowanje najwšelakorišich molowanskich technikow, tapecěrowanje abo nanjesenje strukturoweho wobmjetka - zatwarjenje izolowanskeho materiala, připrawjenje ze sobu zwjazanych izolowanskich systemow a tak přinošowanje k zalutowanju energije - škit drjewa a drjewowych surowiznow, kaž na př. durje, wokna a płoty z lazurami, barbami abo wolijemi
Hdźe so dźěła?	- na twarnišćach w twarjenjach a na fasadach - w zawodach molerskeho a lakěrarskeho rjemjesła - w stukaterowym přemysle - we wysokotwarje
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ - 2. lěto: 685€ - 3. lěto: 850€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: stukaterowy mišter, molerski a lakěrarski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – barbna a lakowa technika z wšelakimi ćežišćemi; technikar – twarska technika; technikar – hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - překupske dalekubłanje: zawodny manager – barbna technika; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: nutřkowna architektura; tworjace wumětstwo; konserwowanje a restawracija

dalše směry:	- moler a lakěrar:
	  - škit twarjenjow před koroziju,
	  - cyrkwinske molerstwo a hladanje pomnikow
	- moler w pórclinowej manufakturje

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Christoph Lüders Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de
Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de
Powołanskošulski centrum za twarsku a powjeršnu techniku wokrjesa Świkawa → www.bsz-limbach.de

MECHANIKAR PŘIPRAWOW ZA SANITARNU, TEPJENJOWU A KLIMOWU TECHNIKU

Rafael Hajdan
wukubłanje:
lěto 2 wot 3,5

foto: Danilo Dej

Čehodla sy so za powołanje mechanikarja připrawow rozsudźił?

Za čas šule absolwowach wšelake praktikumy, na přikład kfz-mechanikar a dalše. To pak ničo za mnje njeběše. Potom rozsudźich so za prózdninske dźěło w jednej firmje za tepjenje a sanitarne a tam mějach wulke wjeselo při dźěle. Přez šefa toho zawoda přińdźech k zawodej, w kotrymž so nětko wukubłam.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Na BSZ w Budyšinje.

Hdže daš so wukubłać?

We Wulkej Dubrawje we Voigtec zawodźe za tepjenje a sanitarne.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Čas rozdźěli so do blokow. Mam najhusćišo dwaj tydźenjej šule a štyri tydźenje sym dźěłać. Kóžde 3 – 4 měsacow mam jedyn tydźenski kurs w Großenhainje, w tym času sym potom w internaće.

Što su twoje nadawki?

Moje nadawki su jara mnohostronske. Planowanje a twar sanitarnych rumnosćow a tepjenjow, twar solarnych připrawow, instalowanje a hladanje wodowodow a druhe dźěła, kotrež so w zwisku z přizamknjenjom domow na płun a wodowodow za wopłóčki *(Abwasserleitung)* poćahuja. Při našim dźěle dźiwamy jara na dodźerženje předpisow za škit wobswěta. Ważne je też hladanje tepjenskich připrawow, zo njebychu hódnoty wotpłunow předpisanu hódnotu překročili. (Tute dźěło so wot saznika kontroluje.) Instalacija płunowych wohnišćow z kładźenjom rołow a přizamknjenjom tutych.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano sedmich so w firmje zetkamy. Potom praji šef z kim, hdže jědźemy a kotre nadawki na nas čakaja. To móže być raz wulki nadawk, kotryž so na cyły tydźeń rozdźěli abo su to wjacore małke nadawki, kotrež so w běhu jednoho dnja wotdźěłać dyrbja. Štyrjoch so zaso w firmje zetkamy a wuhódnoćimy naš dźeń. Tam sej doreču, kak daloko smy přišli a kotry material za přichodny dźeń trjebamy.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Na mojim powołanju so mi lubi, zo móžu při instalacijach pomhać a tak mnohotnosć tepjenjow zeznać. Najradšo tepjenja hladam, dokelž mam tak wotměnu k instalaciskim dźěłam. Izolaciske dźěła na rołach, kotrež smy twarili rady nječinju, dokelž je to za mnje njepřijomne dźěło.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z mechanikarjom připrawow stać?

Je derje, hdyž maš realnošulske zakóńčenje. Dyrbiš čělnje fit być, dokelž je dźěło jara wobćežne a sy nimale cyły dźeń na kolenomaj po puću. Ważne je, zo móžeš derje we hłowje ličić. Kupcam napřeco dyrbiš přećelny a wotewrjeny być.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Ja sej myslu, zo podźěl žonow snadnje stupa. W rjadownjach je zwjetša znajmjeńša jedna holca pódla. Kóžda sanitarna firma pyta sobudźěłaćerjow a přez to je lochko nowe dźěłowe městno namakać, dokelž rjemjeslnicy pobrachuja. Powołanje budźe dale wobstać, dokelž chce kóždy rady ćopłu wodu měć a w ćopłej stwě sedźeć móc.

MECHANIKAR PŘIPRAWOW ZA SANITARNU, TEPJENJOWU A KLIMOWU TECHNIKU

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniske kmanosće a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhibanje koporowych rołow) - swědomitosć (zatwarjenje sanitarnych připrawow) - dobra čělna konstitucija a žadyn strach před wysokosću (dźěło na rěblach a róštach) - techniske zrozumjenje (planowanje a hladanje připrawow a systemow) - kmanosć w teamje dźěłać (zhromadny transport čežkich twarskich dźělow) - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske a srjedźne kubłanske zakóńčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- instalowanje zastaranskich systemow za wodu a powětr - zatwar a přizamknjenje dušowych kabinow, myjadłow, nuznikow a dalšich sanitarnych připrawow - instalowanje připrawow za wužiwanje dešćoweje a wobhospodarjenskeje wody *(Brauchwasser)* - montowanje tepjenskich systemow - při dźěle wobdźěłaja so roły, blachi a profile z metala abo z plasty z mašinami abo manuelnje - twar systemow, kotrež su eficientne z energiju a šonowace za wobswět, kaž na přikład solarne připrawy - pruwowanje hač su montowane připrawy optimalnje nastajene a hač bjez zmylka funguja - instalowanje systemow za twarski management, kaž na př. smart-home-systemy - poradźowanje a zapokazanje kupcow do posłužowanja zatwarjenych nastrojow a systemow
Hdže so dźěła?	- pola kupca, na twarnišću, w dźěłarni - w instalaciskich zawodach za zastaransku techniku - pola twarcow tepjenjow a klima-připrawow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 420€ – 778€ (rjemjesło); 976€ – 1047€ (industrija) - 2. lěto: 473€ – 860€ (rjemjesło); 1029€ – 1102€ (industrija) - 3. lěto: 525€ – 950€ (rjemjesło); 1102€ – 1199€ (industrija) - 4. lěto: 578€ – 1050€ (rjemjesło); 1141€ – 1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: instalaciski a tepjenjotwarski mišter; industrijowy mišter – metal - technikarske dalekubłanje: technikar – tepjenjowa, sanitarna, klimowa technika; technikar – sanitarna technika; technikar – mašinowa technika - překupske dalekubłanje: zawodny manager – sanitarna a tepjenjowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowy hospodar – solarna technika; ... - studijny předmjet: zastaranska technika; facility-management, techniski twarski management; twarska technika, twarska energijowa technika; ...

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Powołanskošulski centrum Žitawa → work.bsz-zittau.de
Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php

MULER

Danilo Dej

wukubłanje:
lěto 3 wot 3

foto: Danilo Dej

Čehodla sy so za powołanje mulerja rozsudźił?

Sprěnja dokelž ma mój nan jedyn twarski zawod a dokelž wupada tak, zo budu ja raz jeho naslědnik. A zdruha je wjele dalekubłanskich możnosćow, kotrež zmóžnjeja sebi wjetši zawod natwarić. Přez to, zo ma mój nan twarski zawod, móžach so hižo zahe w tym powołanju wupruwować a sym tak do toho nutř rostł. Mój cil po wukubłanju je dalekubłanje na technikarja.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

BSZ w Lubiju.

Hdźe daš so wukubłać?

W twarskej firmje w Rakecach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Čas w šuli a w zawodźe je do blokow rozdźěleny. Jedyn blok šule wučini zwjetša 2 tydźenjej, blok w zawodźe wučini někak 2 do 8 tydźenjow, to je wotwisne wot toho, w kotrym wukubłanskim lěće sy. Přidatnje k powołanskej šuli wuknjemy w tak mjenowanym ÜAZ *(Überbetriebliches Ausbildungszentrum)*. Tutón blok wučini tež někak 2 tydźenjej.

Što su twoje nadawki?

W prěnim lěće přeběžiš wšitke wobłuki twarstwa, hłowne pak je mulerstwo. To rěka na přikład sćěny wobmjetać a betonowy twar. W šuli nawukneš tež wšelake teoretiske wěcy, kotrež su ważne při twarstwje. W ÜAZ wuknjemy wosebje tradicionelne rjemjesło mulerstwo.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano jědu na dźěło do zawoda a wot tam wotjědu z kolegami na aktualne twarnišćo. Do toho praji šef, kotre dźěła maja so tam wukonjeć, tak zo mózu tomu wotpowědujo trěbne graty zapakować. Na twarnišću potom moje nadawki spjelnju, kotrež su přeco wotwisne wot stawa twara.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, hdyž směm nadawki spjelnić, pola kotrychž něšto nawuknu, štož mje dale přinjese. Te rumowanje a rjedźenje na hotowym twarnišću so mi tak njelubi, ale tež to k tomu słuša.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z mulerjom stać?

Derje je, hdyž sy čělnje fit, a dyrbiš tež raz hruby ton a kritiku na twarnišću znjesć móc. Zajim a wola powołanje nawuknyć staj jara ważnej. Nješkodźi, hdyž so w matematice a w fyzice wuznaješ.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Na twarnišću wuhladaš skerje zrědka holcu a myslu sej, zo njebudźe so to wulce změnić. Tež dokelž je to čělnje ćežke dźěło. Cyłkownje pak bych prajił, zo su twarske powołanja přeco bóle požadane a jara lukratiwne.

MULER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- dobra čělna konstitucija (nošenje ćežkeho dźěłoweho materiala) - zamóžnosć we wulkich wysokosćach dźěłać (na rěblu stejo) - rjemjeslniska wušiknosć, wobhladniwosć (dokładne sadźenje cyhelow) - kmanosć w teamje dźěłać (montowanje ćežkich twarskich dźělow) - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske a srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarja najwšelakoriše chěže a domy - betonuja fundamenty chěžow, murjuja wonkowne kaž tež nutřkowne sćěny domskeho a montuja wjerchi - zhotowjeja drjewjane wupaženja abo wjazaja železo, kotrež potom z betonom wukidaja - naměšeja na twarnišćach beton abo předźěłaja hižo hotowy změšany transportowy beton - wobmjetuja sćěny a wjerchi, lija estrich, zatwarjeja tež izolowanske materialije - restawruja stare domy, pře- a wutwarjeja domy
Hdźe so dźěła?	- na twarnišćach pod hołym njebjom - we wysokotwarskich předewzaćach - w firmach za twar hotowych domow
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ - 2. lěto: 970€ – 1200€ - 3. lěto: 1190€ – 1475€
Kotre możnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mulerski a betonowniski mišter; polěrski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi ćežišćemi; technikar - hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: twarske inženjerstwo; architektura; inženjerstwo za twarske maćizny; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum twar a technika Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de
Powołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de/de
Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

Ambrož Handrik
wukubłanje:
2017 – 2020

foto: Jakub Brězan

Čehodla sy so za powołanje saznika rozsudźił?

Sym sebi tute wukubłanje wupytał, dokelž nochcych po maturje studować ale něšto z mojimaj rukomaj činić. Sym sebi po tutym rozsudźe přemyslił, kajke rjemjesło móhł hač do wuměnka wukonjeć a w kotrymž so njewuklukuješ, hladajo na dźěłowy čas a pjenjezy a to je saznik po mojim měnjenju najlěpši rozsud.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Za cyłu wuchodnu Němsku, nimo Berlina a Braniborskej je jenož jedna wukubłanska šula za saznikow a ta je w Rote Jahne, blisko Eilenburga/Lipska.

Hdźe daš so wukubłać?

Moje wukubłanje činju pola knjeza Brězana. Jeho zamołwitosć leži w mjećenskim wobwodźe *(Kehrbezirk)* Kinspork.

.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Wukubłanje so do třoch dźělow rozdźěli, wukubłanje w zawodźe, powołanska šula a tak mjenowane nadzawodne wukubłanje *(Überbetriebliche Ausbildung)*. Poslednjej dźělej staj w Rote Jahne. Wěste časy za šulu nimamy, potajkim je měna mjez šulu a dźěłom njestajna. Wob lěto mamy 14 tydźenjow šulu a ÜBA je w 1. wukubłanskim lěće dwaj tydźenjej a w druhim a třećim wukubłanskim lěće stajnje 3 tydźenje

.

Što su twoje nadawki?

Jako wukubłanc přewjedźeš samsne nadawki kaž wukubłany saznik. To rěka měrić, mjesć a komunikacija z kupcami. Jenički rozdźěl je, zo dyrbiš so dohladować, dokelž ma tute dźěło tójšto rizikow a dyrbiš stajnje skedźbliwy być. Jako wukubłanc nimaš hišće dosć nazhonjenjow respektiwnje njewidźiš wšitke riziki.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Naše dźěłowe lěto so rubje dźěli do měrjenskeho a do mjećenskeho dźěla. My nimamy žadyn kruty dnjowy rytmus, poprawom je kóždy dźeń hinaši. Nimamy stajny čas za wotjězd do Kinsporka a tež žadyn kruty čas za swjatok. Hruby plan je, zo wotjědźemy mjez sedmich a wosmich. Za čas měrjenja mamy stajnje kwitowanki sobu, tak zo wěmy, pola koho dyrbimy scyła što mjesć a za lěto mamy tak mjenowanu běhansku cedlu *(Laufzettel)*, po kotrejž my naše dźěło chěžku po chěžce wotdźěłamy. Po tym, zo smy lisćinu za dźeń wotdźěłali, mamy swjatok. Raz je to 13:00 hodź. a raz hakle 16:00 hodź. Po tym dyrbimy so doma wumyć a to bě hižo dźěłowy dźeń.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

My smy stajnje w pohibje a při kóždym wjedrje wonka. Kóždy dźeń widźimy nowe mjezwoča a wulki dźěl ludźi je wjesoły, hdyž nas widźi, wšako přinjesemy zbožo. Tež dźěłowe časy so mi lubja. Poprawom je jenož mało wěcow, kotrež so mi njelubja. Na přikład, hdyž sy pola ludźi, kotřiž maja raz hubjeny dźeń a to na tebi wupušća abo hdyž w chěžach jara sylnje wonja.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so ze saznikom stać?

Zajimcy bychu dyrbjeli so sami organizować móc a lóšt na rozmołwu z ludźimi měć. Njeměli strach před wysokosću měć, dyrbja spušćomni być a fleksibelni. Też lóšt na pohib (zakładne skerje sportowc) je ważny, dokelž su wokna a łubje přeco małke a puće na třěchu njejsu přeco najkrótše, najwěsćiše abo najlóše. Runje tak trjebaja zajim na prawidłach a dyrbja zajimowani, być stajnje nowe wěcy a změny w prawniskich tekstach wuknyć.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow?

W mojej rjadowni smy nětko 65 šulerjow a šulerkow, wot toho su 4 holcy. To je poprawom typiske wuwiće w rjemjesłach. Dźěło za saznikow stajnje tu budźe. Kachle su zas trend, kóždy młody porik chce kachle z wulkej škleńcu, za romantiske wječory. Tute wuhenje dyrbja so wot nas mjesć. Kóžda swójba chce ćopłu wodu, tohodla trjebaja tepjenje a tepjenja dyrbja so wot nas měrić dać. Kaž prajene dźěła je stanje wjac. Smy poprawom přemało saznikow, zo bychmy móhli wšudźe dźěła a rozmołwu z kupcami přewjesć, najhusćišo wostanje pak jenož při přewje dźenju našeho dźěła.

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć - skrućene ćěło (dźěło we wulkej wysokosći) - wobhladniwe a swědomite dźěło (pruwowanje připrawow za kuropłun *(Rauchgasanlagen)*) - zamóžnosć, sej něšto rumnostnje předstajić - ličenske kmanosće - orientacija na kupcu (přećelne poradźowanje a pomocliwosć) - zwólniwosć, so wobstajnje k nowym zakonskim předpisam dale kubłać - dobre wukony w fyzice, w chemiji, w matematice, w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přepruwowanje tepjenskich, wotpłunowych a přewětrjenskich připrawow na wěstotu a wohnjoškit - mjećenje wuhenjow, wotstronjenje procha a sazow z tepjenskich a přewětrjenskich připrawow - wšelake wašnja měrjenja hladajo na koncentraciju škódnych płunow - přikazanje wotstronjenja namakanych njedostatkow a dokumentowanje swojich měrjenskich a dźěłowych wuslědkow - poradźowanje kupcow w prašenjach lutowanja energije, kaž też powšitkownje wo wohnjoškiće a škiće klimy
Hdźe so dźěła?	- na třěchach pod hołym njebjom, pola kupca doma při tepjenskich a přewětrjenskich připrawach, w běrowje - w zawodach sazniskeho rjemjesła - w poradźowarnjach k prašenjam zwužitkowanja energije
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 520€ - 2. lěto: 590€ - 3. lěto: 690€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: sazniski mišter - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – wobswětoškit; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - technikarske dalekubłanje: technikar – wobswětoškit - studijny předmjet: wobswětowa technika; wěstotna technika; facility-management, techniski twarjenjowy management

powołanska šula:
Powołanskošulski centrum Eilenburg Rote Jahne → www.bsz-eilenburg.de

TWARC ZA KACHLE A POWĚTROWE TEPJENJE

Błažij Handrik
wukubłanje:
1. lěto wot 3

Pruwowanja su w druhim a w třećim lěće.

foto: Andreas Kobalz

Čehodla sy so za powołanje twarca za kachle a powětrowe tepjenja rozsudźił?

To bě ryzy připad. Chcych najprjedy na blidarja wuknyć, ale potom je mi mój bratr prajił, zo pytaja w Konjecach wučomnika.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Teoretisku šulu mam w Sömmerda, to leži 20 km sewjernje Erfurta. Internat je tohorunja w Sömmerda ale kilometer zdaleny wot šule. Zastarać pak maš so tam sam. Praktiska šula je pak w Borsdorf pódla Lipska. Internat je hnydom pódla šule a je ze zastaranjom.

W kotrym zawodźe daš so wukubłać?

Pola Čornakec w Konjecach. Smy tučasnje wosmjo w zawodźe.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Najhusćišo sym měsac w firmje a dwaj tydźenjej w šuli.

Što su twoje nadawki?

Kachle stajić a hladać a kupcow poradźować. Připódla nawuknu też kładźenje kachlicow/dłóžkow. Za twar kachlow dóstanjemy wobraz jako předłohu a po njej mamy twarić .

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Zahe stanyć, potom do firmy, tam so wo twarnišću poradźować a po tym na twarnišćo a los dźe.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Zhromadnosć mjez kolegami a wjeselo na zdokonjanym dźěle so mi jara spodoba. Na dźěle so mi njelubi, hdyž dyrbju za druhimi rumować.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li tute powołanje nawuknyć?

Na kóždy pad lóšt na rjemjesle. Wjele wutrajnosće, dokelž słuša k wukubłanju tradicionelne wobdźěła nje kachlicow, kotrež móže čuwy rubić. Lóšt měć z druhimi dźěłać. Skedźbliwosć z a při wobchadźe z materialemi. W šuli dyrbiš wjele wědźeć, dokelž dyrbimy na strowotu druhich hladać a na to dźiwać, zo chěžu njezapalimy.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja?

Podźěl žonow je niski. Móžeš rjec, zo je to ryzy muske powołanje. Mózu sebi předstajić, zo zależi na tym, zo zwjazuje so z twarom na twarnišću awtomatisce ćežke dźěło.

TWARC ZA KACHLE A POWĚTROWE TEPJENJE

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjesłowa wušiknosć (wobdźěłanje kachlow) - swědomite dźěło (měrjenje wotpłunow) - techniske zrozumjenje - dobra čělna konstitucija (transport ćežkich dźělow za kamin) - dobre wukony w matematice, fyzice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske abo hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje a twarjenje kachlow a tepjenjow abo jednotliwych twarskich dźělow - twar kachlow za tepjenje abo za warjenje, kaminow abo připrawow za tepjenje - poradźowanje kupcow, definowanje kak maja do nadawka date kachle wupadać, po tym zhotowjenje wšěch trěbnych dźělow w dźěłarni, transport, natwar a instalowanje dźělow pola kupca - přizamknjenje wohnišćow, kotrež su so w industriji zhotowili, pola kupca - instalowanje a pruwowanje elektriskich systemow, kotrež su za kachle a tepjenje ważne - kontrola, hač kachle abo tepjenje funguje a prawe zastajenje tutych - přepodaće připrawy a zapokazanje kupca do jeje posłužowanja - poradźowanje kupcow - inspekcija a hladanje zatwarjenych kachlow a tepjenjow
Hdźe so dźěła?	- na twarnišćach, w dźěłarnjach - w rjemjeslniskich zawodach, hdźež so kachle, tepjenja a kaminy twarja - pola zawodow, kotrež tepjenja instaluja a twarja
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 420€ – 778€ - 2. lěto: 473€ – 860€ - 3. lěto: 525€ – 950€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mišterski twarc za kachle a powětrowe tepjenja - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika; technikar – tepjenska-, přewětrjenska-, klimowa technika - překupske dalekubłanje: zawodny manager – sanitarna a tepjenska technika; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: facility-management, techniski management twarjenjow; zastaranska technika; technika twarow, energijowa technika twarow

powołanska šula:
powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
statna powołanje tworjaca šula Sömmerda → sbbs-soemmerda.de

TWARSKA RYSOWARKA

Stefanie Šołćic
wukubłanje: zakóńčiła w juniju 2017

foto: Stefanie Šołćic

Čehodla sy so za powołanje twarskeje rysowarki rozsudźiła?

Sym so za tute wukubłanje rozsudźiła, dokelž je so mi techniske rysowanje přeco hižo lubiło. Nimo toho njemějach ženje wulke problemy z rumnostnym předstajenjom a matematiku.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Powołanskošulski centrum za techniku w Kamjenicy.

Hdźe sy so wukubłać dała?

W planowanskim běrowje w Njebjelčicach z fachowym směrom inženjerskeho twarstwa.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

3 lětne wukubłanje na twarskeho rysowarja je dualne. To rěka ja běch we wotměnje 5-6 tydźenjow w zawodźe dźěłać a potom 2-3 tydźenje w šuli. Za čas šule bydlach zwjetša w internaće. W prěnim a druhim wukubłanskim lěće mějachmy wšitcy hromadźe wučbu. W třećim so potom specializuješ na jedyn fachowy směr, na přikład architektura, inženjerske twarstwo, hłubokotwar, twar pućow abo wuhotowanje krajiny.

Što su twoje nadawki?

Moje nadawki su zhotowjenje měritku wotpowědnych twarskich rysowankow a twarskich planow po předpisach architekta abo inženjera. K tomu słušeja podrysy, napohlady a detaile wšelakich twarjenjow.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Rano wobrěča so nadawki za tón dźěłowy dźeń. Najwjetši dźěl časa sedźach potom před kompjuterom, hdźež rysowach z pomocu specielneho CAD-programa *(computer-aided design)*. Druhdy mějach zbožo a smědźach sobu na twarnišćo, hdźež móžach sebi wšelke wěcy wobhladać a wotměrić.

Što so ći na powołanju lubi, što skerje nic?

Dźěło je na kóždy pad wotměnjace, štož nastupa projekty. Sym kóždy króć zaso horda, hdyž widźu hotowe twarjenje. Dale so mi lubi, zo njemóžeš tutym powołanju ženje wuwuknyć. Bohužel směmy jako twarscy rysowarjo jenož zrědka sobu na twarnišćo, tak pobrachuje tež kontakt ke kupcam a druhim dźěłaćerjam. Z časom je dźěło jara napinace za chribjet a woči, dokelž sedźu nimale cyły dźeń w běrowje před kompjuterom.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z twarskim rysowarjom stać?

Štóž chce so z twarskim rysowarjom stać, dyrbi na kóždy pad zrozumjenje měć za matematiku a fyziku. Techniske zrozumjenje a zamóžnosć rysowanja tež njejstej na škodu. Pobrachować njesmě kmanosć sebi něšto rumnostnje předstajić móc a zmysł za dokładne dźěło. Nimo toho njesměš problem z tym měć, hdyž sedźiš cyły dźeń w běrowje. Specielne šulske zakóńčenje njeje trěbne, ale přewažuja wučomnicy ze srjedźnym kubłanskim zakóńčenjom abo z abituru.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

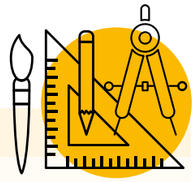
Twarscy rysowarjo su na kóždy pad prašani. Tež podźěl holcow we wukubłanju je stupał. Je pak přeco hišće wjac muži w powołanju hač žonow.

TWARSKI RYSOWAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a wikowanju, kaž tež w rjemjeslnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- zamóžnosć sej něšto rumnostnje předstajić a dobre ličenske kmanosće (zhotowjenje, čitanje a přesadźenje skicow a rysowankow) - rysowanske kmanosće a wušiknosć (zhotowjenje detailowych rysowankow) - dobra koordinacija wóčko-ruka (hdyž ma so něšto wuměrić) - swědomitosć (zhotowjenje dokładnych rysowankow) - dobre wukony w ručnym dźěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakóńčenje abo wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje rysowankow a twarsko-techniskich podłožkow za chěže, mosty, puće a druhe twary - dźěła so zwjetša při kompjuteru ze specielnymi programami - zhotowjenje wšelakich, za twar trěbnych rysowankow po skicach abo přikazach architektow abo twarskich inženjerow - při tym ma so na techniske předpisy dźiwać - wobličenje, kelko materiala budźe za twar trěbny - wobkedźbowanje planowanskich a twarskich procesow a so wo to starać, zo su wšitke trěbne podłožki, wob- a wotličenja k prawym času hotowe - rjadowanje wšelakich wersijow rysowankow jednoho projekta a składowanje datow
Hdźe so dźěła?	- w běrowach - na twarskim zarjedźe - w běrowach architektow a inženjerow - pola twarskich firmow, kotrež maja swójski planowanski wotrjad
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ (twarske přemysło); 631€ (inženjerske běrowy) - 2. lěto: 970€ – 1200€ (twarske přemysło); 791€ (inženjerski běrow) - 3. lěto: 1190€ – 1475€ (twarske přemysło); 949€ (inženjerski běrow)
Kotre móžnosće postupa su?	- technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - druhe dalekubłanje: CAD-fachowa móc – twar; wukubłar - studijny předmjet: architektura; twarske inženjerstwo; wuměrjenska technika, geoinformatika

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za techniku II rjemjeslniska šula w Kamjenicy → bsz-handwerkerschule.de
Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo Drježdźany → tuw.edupage.org

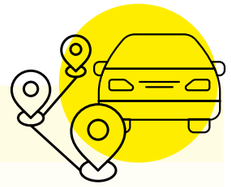
TŘĚCHIKRYJER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- dobra ćělna konstitucija (nošenje ćežkeho twarskeho materiala) - rjemjeslniska wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (posłužowanje twarskeho zběhadła) - wobrotniwe a swědomite dźěło na rěblach a róštach - žadyn strach před dźěłom we wysokosći - kmanosć w teamje dźěłać - dobre wukony w matematice a w ručnym dźěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarja drjewjane konstrukcije za třěšny stoł (też: kózły) - zakryja třěchi a sćěny z cyhelemi, šćěpjelom, blachom atd. - přičinjeja ćopłotnu izolaciju pod třěchu a wupažuja fasady domow - wutykaja a zamazaja třěchi a sćěny - montuja a reparuja lijawy, kaminowe wuhenje, błyskowody, třěšne wokna a solarne připrawy - poradźuja wobsedźerjow domow wo tym, kak móže so energija lutować a ćopłota w domje lěpje zdźeržeć
Hdźe so dźěła?	- w zawodach wutwarneho rjemjesła, zwjetša na twarnišćach pod hołym njebjom - w dźěłarnjach a składach - w zawodach třěchikryjerskeho rjemjesła
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 730€ - 2. lěto: 880€ - 3. lěto: 1130€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: třěchikryjerski mišter; klempnarski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi ćežišćemi - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – solartechnika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: drjewowa technika; twarske inženjerstwo *(Bauingernieurwesen)*

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de
Powołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de
Arwed-Rossbach-šula – powołanskošulski centrum města Lipsk → www.arwed-rossbach-schule.de

POWOŁANSKI ŠOFER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w transporće tworow *(Güterverkehr)* a wosobowym transporće
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wědomje zamołwitosće (přepruwowanje wěstotnych předpisow) - koncentracija (při ranžěrowanju nakładnych awtow) - wobhladniwosć a kedźbnosć při wodźenju wozydłow (dodźerženje wobchadnych prawidłow) - dokładne wobkedźbowanje a spěšne reagowanje (spóznaće a wotwobaranje strašnych situacijow we wobchadźe) - kmanosće na polu techniki - dobre wukony w matematice, w ručnym dźěle/technice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- transport najwšelakorišich tworow z nakładnymi awtami - transport wosobow z linijowymi abo pućowanskimi busami - wulki dźěl dźěłoweho časa su po puću w tu- a wukraju, znaja wobchadne prawidła - před wotjězdom kontrolowanje jězdźidła (wobruče, motor, borzdźidła atd.) - pola nakładnych awtow: přiwzaće a nakładźenje tworow, kotrež maja so transportować - pola pućowanskich busow: přijimanje a nakładźenje wačokow - při tym ma so na rozdźělenje wahi kedźbować
Hdźe so dźěła?	- w transportowych předewzaćach za twory, na př. spedicijach - w transportowych předewzaćach za wosoby, na př. w komunalnych wobchadnych zawodach abo w pućowanskich předewzaćach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 470€ – 935€ - 2. lěto: 550€ – 985€ - 3. lěto: 640€ – 1025€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mišter – wozydłownistwo - technikarske dalekubłanje: technikar – wobchadna technika; technikar – wozydłowa technika - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – transport tworow a logistika; techniski fachowy hospodar - studijny předmjet: logistika, supply-chain-management; wozydłowa technika; wobchadne inženjerstwo

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Powołanska šula AGK Wojerjecy z.t. → agk-ostsachsen.de
Powołanskošulski centrum za techniku I industrijowa šula w Kamjenicy → www.industrieschule.de

KFZ-MECHATRONIKER

Daniel Brězan
wukubłanje: zakóńčił 2017

foto: knjeni Kussmann

Čehodla sy so za powołanje kfz-mechatronikarja rozsudźił?

Sym činił šulerski praktikum w kfz-mechatroniskim zawodźe a to je so mi lubiło. Mi bě ważne, zo nawuknu powołanje, kotrež skići mi wěsty přichod. Do toho sym so we wjacorych praktikach a w prózdninskim dźěle, na přikład pola třěchikryjerja a w twarskej firmje wuspytał. To mózu jenož doporučić.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Powołansku šulu w Radebergu.

Hdźe sy so wukubłać dał?

W awtowym domje Büchner w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodźe rozdźěli?

Sym był 4 tydźenje na dźěle a potom 2 tydźenjej w šuli. W prěnimaj wukubłanskimaj lětomaj běch w tym času w internaće, kotryž bu wot šule poskićeny a je hnydom pódla njeje zaměstnjeny.

Što su twoje nadawki?

Wšitke hladanske dźěła, kaž su to na přikład reparatura swěcy, borzdźidłow, pjerow a geometrije wodźidła. Dale wuměnjenske dźěła, potajkim wuměna motora a kolesyny *(Getriebe)*. Měnjenje a přećahanje wobručow a rjedźenje dźěłarnje. Poskićamy też pomoc w nuzy, hdyž ma něchtó panu *(Pannendienst)*. K nadawkam słuša też přetwar awtow po přećach kupca („pimpwanje“ awtow). Diagnoza awtow po elektriskim planje, potajkim přehladanje kablow atd. z pomocu kompjutera.

Kak wupada wšědny dźěłowy dźeń w tutym powołanju?

Přińdu rano na dźěło a potom postrowju mištra, potom so předrasću a wotewzam sej dźěłowe nadawki pola mištra. Tute w běhu dnja wotdźěłam, srjedźa nutřka stej dwě přestawce. Dźěłamy w měnach a to w zažnej (07:00 hodź. – 16:00 hodź.) a w pózdnjej (10:00 hodź. – 18:00 hodź. a sobotu wot 08:00 hodź. do 12:00 hodź.) służbje. Do swjatoka wurjedźu swoje dźěłowe městno a zrumuju swój dźěłowy grat.

Što soći na powołanju lubi, što skerje nic?

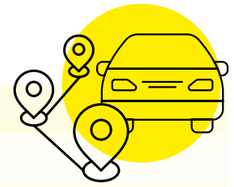
Na powołanju so mi lubi te dźěło z awtami a zo widźu, kak so te awto wuwije. Z tym, štož sym nawuknył, mam tu móžnosć, też sam reparatury na awtach přewjesć, hač je to moje abo te wot kumplow. Štož so mi tak njelubi, je zdźěła dołhe pytanje za zmylkom w elektriskim prudže *(Stromlauf)*.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedźa-li so z kfz-mechatronikarjom stać?

Trjebaš dobre techniske zrozumjenje, na přikład zo zrozumiš, kak so awto z milinu zastara a za zrozumjenje dźěłoweho principa motora a kolesyny. Dobre znajomosće w matematice, za wobličenje změnow při přetwarje. Přećelnosć kupcam a kolegam napřeco. Dyrbiš samostatnje ale też w teamje dźěłać móc. Čělnje je to zdźěła napinace dźěło, dla toho nješkodźi, hdyž sy fit. Też druhdy hruby ton w dźěłarni dyrbiš znjesć móc.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo też na podźěl holcow a hólcow w powołanju?

Hłownje je to, sej myslu, muske powołanje, ale bych też prajił, zo je podźěl žonow w zašłych lětach trošku stupał. To je na kóždy pad powołanje, kotrež ma přichod, hladajo też na nowe wuwića kaž elektriske awta. Awta a jich hladanje budu přeco dale trěbne a tute dźěło njeda so tak spěšnje wot mašinow přewzać. Za wosobinski postup w powołanju maš wjele móžnosćow dalekubłanja na polu kfz-techniki.

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate powołanske wukubłanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomite dźěło (pruwowanje hač elektriske dźěle funguja) - dobra koordinacija wóčko-ruka - techniske kmanosće (montowanje narunanskich dźělow) - wědomje zamołwitosće (zatwar a nastajenje dźělow, kotrež su zamołwite za borzdźenje jězdźidła) - dobre wukony w technice/ručnym dźěle, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- hladanje mechaniskich, elektroniskich a pneumatiskich systemow a připrawow awtow - pruwowanje a analyzowanje techniskich systemow wozydłow z pomocu elektroniskich a z kompjuterom wodźenych měrjenskich nastrojow - přewjedźenje reparaturow - wuměnjenje kołmazneje maćizny a kapaliny za hydrawliku a borzdźenje - kontrola, hač so předpisy wobchadneho prawa dodźerža - přewjedźenje probowych jězbow, měrjenje wotpłunow - zatwarjenje přidatnych dźělow a připrawow po přeću kupca
Hdźe so dźěła?	- w zamkarni za awta - pola zhotowjerjow awtow, we wulkich twornjach za awta, přewažnje w zhotowjenskich halach
Kak wysoka je zasłužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 646€ – 819€ (w rjemjesle), 976€ – 1047€ (w industriji) - 2. lěto: 670€ – 881€ (w rjemjesle), 1029€ – 1102€ (w industriji) - 3. lěto: 690€ – 984€ (w rjemjesle), 1102€ – 1199€ (w industriji) - 4. lěto: 730€ – 1042€ (w rjemjesle), 1141€ – 1264€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijny mišter – metal; kfz-technikarski mišter; mišter za dwukolesate jězdźidła - technikarske dalekubłanje: technikar – mašinowa technika; technikar – elektromobilita; technikar – kfz-technika - překupske dalekubłanje: zawodny manager – kfz-technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: jězdźidłowa technika; elektromobilita; mechatronika; ...
dalše čežišća kfz-mechatronikarja:	- karoserijowa technika - technika motorskich - technika wužitnych jězdźidłow - technika systemow a technika z wysokim napjećom *(System- und Hochvolttechnik)*

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum Žitawa → work.bsz-zittau.de
Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdźanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Powołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de/de

15. Přehlad zawodow a poskićenych wukubłanskich městnow:

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	możnosć praktikuma
1	**Agrargenossenschaft „Heidefarm“ Sdier eG** Hłowna dróha/Hauptstr. 55 02694 Wulka Dubrawa/Großdubrau tel. 035934 77030 e-mail: info@heidefarm.de	Schlachte, Philipp *zamołwity za plahowanje rostlin, wukubłar* tel. 035934 770324 e-mail: schlachte@heidefarm.de	- ratar - skótny hospodar		✓
2	**Architekt M. Dźisławk** Židowska 4 02625 Budyšin	Dźisławk, Marko *mějićel* tel. 0162 9239831 e-mail: m@zieschwauck.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
3	**Autofit Brückner** Hórčanska dróha 2b 01920 Worklecy	Bensch, Rafael *nawoda dźěłarnje* tel. 035796 96090 e-mail: r.bensch@autofit-brueckner.de	- KFZ-mechatronikar	- naprašowanje za dźěłowe městno kfz-mechatronikarja je móžne	✓
4	**Dachdeckerfachbetrieb H. Gerntke** Wjesna dróha/Dorfstr. 8 01920 Smječkecy/Schmeckwitz tel. 035796 96010 e-mail: dachdecker.gerntke@t-online.de	Gerntke, Anja *přistajena* Gerntke, Henrik *wobsedźer*	- ćěsla - klampnar za třěchi - třěchikryjer		✓
5	**Dom swjateje Ludmile** Zejlerowa čo. 4 01920 Chróśćicy tel. 035796 94730 e-mail: info@st-ludmila.de www.st-ludmila.de	Wenclowa, Mónika *nawodnica domu* tel. 035796 947330 e-mail: heimleiter@st-ludmila.de	- hladar starych ludźi		✓
6	**Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z.t.** Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin tel. 03591 550102 e-mail: sekretariat@domowina.de	Kowar, Marko *jednaćel* e-mail: marko.kowar@domowina.de	- praktikumowy zawod za BA-wukubłanja - překupc za běrow	- wuměnjenje je ertne a pisomne wobknježenje serbšćiny - pyta so praktikant we wobłuku a z wuhladom na dźěłowe městno referenta za zjawnostne dźěło	✓
7	**Eldakon Elektro-, Daten- und Kommunikationstechnik GmbH** Hórčanska dróha 1b 01920 Worklecy tel. 035796 94478 e-mail: kontakt @eldakon.de	Šołta, Křešćan *předewzaćel* e-mail: Christian.Scholze@eldakon.de	- elektronikar w energijowej a twarjenjowej technice		✓
8	**E.ZIEGLER Metallbearbeitung AG** Přemysłowy park při jězorje 1 01920 Njebjelčicy tel. 03578 7872-0 e-mail: info@ziegler-metall.de www.ziegler-metall.de/ausbildung	Koreng, Stephanie *referentka za personal* tel. 03578 7872-505 e-mail: stephanie.koreng@ziegler-metall.de	- konstrukciski mechanikar z ćežišćom woclowy a metalowy twar - industrijowy překupc - IT-systemowy překupc - fachowa móc za składowansku logistiku		✓

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
9	**Friedrich Wilhelm Kunath GmbH** Bischofswerdaer Str. 118 01900 Großröhrsdorf	Grundmann, Carola *personalny wotrjad* tel. 035952 40229 e-mail: carola.grundmann@kunath.biz	- tekstilny a modowy šijer - tekstilny a modowy krawc/šwalča		✓
10	**Hicka twar** Nawjes 2 | 01920 Wětenca	Hicka, Marko *šef* tel. 0174 2435004 e-mail: hitzke.bau@gmx.de	- hišće žane wukubłanske městna, ale w přichodźe budźe so wukubłanje na mulerja poskićeć (planowane za 2020)		✓
11	**hosćenc Wjelbik** Žitna 7 | 02625 Budyšin tel. 03591 42060 www.wjelbik.de	Lukašowa, Monika *wobsedźerka* e-mail: info@wjelbik.de	- kuchar - pinčnik		✓
12	**INNIUS-IBJ** Wojerowska dróha 26 | 02627 Radwor tel. 035935 20052 e-mail: info@innius-ibj.de	Jatzwauk, Hagen *mějićel/běrowowy nawoda* tel. 035935 20052 e-mail: h.jatzwauk@innius.ibj.de	- techniski planowar systemow		✓
13	**Kachle-Kaminy-Dłóžki-Čornak** Wjesna dróha 22 | 01920 Konjecy tel. 035792 51351 e-mail: info@zschornak24.de	Čornak, Šćěpan *mišter* tel. 0171 6156377	- twarc za kachle a powětrowe tepjenje - kachlicar/dłóžičkar		✓
14	**Klóšter Marijina hwězda – zarjadnišćo za zbrašenych** ***spěchowanska šula – Marija-Marćiny dom – dźěłarnja swj. Michała*** Dróha Ćišinskeho 35 01920 Pančicy-Kukow	Mikławšk, Chrystof *zarjadniski a překupski nawoda* tel. 035796 99463 e-mail: christoph.mikwauschk@marienstern.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny: **spěchowanska šula** tel: 035796 99452 e-mail: foerderschule@marienstern.de **Marija-Marćiny dom** tel. 035796 99424 e-mail: wohnen@marienstern.de **dźěłarnja swj. Michała** tel. 035796 80450 e-mail: wfb@marienstern.de	- na zakładźe „PRAXISBAUSTEINE“ poskića so wukubłanske móžnosće za zbrašenych na polu: - wobdźěłanje drjewa - keramika - skład, logistika a zapakowanje	✓
15	**krawcowska mišterka Petra Kupcyna** Hłučny puć 7 | 01920 Worklecy www. trachtenpuppen-kupke.de	Kupcyna, Petra *krawcowska mišterka* tel. 035796 95604 e-mail: trachtenschneiderei@t-online.de	- tučasnje žane wukubłanske městna, naprašowanja su móžne		✓
16	**Lehmann GmbH Präzisionswerkzeuge** Kleinförstchen Nr. 4 | 02633 Göda	Richert, Roberto *wukubłar* tel. 035930 5820 e-mail: info@l-pw.de	- mechanikar za truženje[1] z fachowymi směrami truženske mašinowe systemy/frezowanske mašinowe systemy/ točenske mašinowe systemy		✓
17	**Ludowe nakładnistwo Domowina** Sukelnska 27 | 02625 Budyšin tel. 03591 577242 e-mail: geschaeftsfuehrung@domowina-verlag.de	Młodźinkowa, S. *wěcywobdźěłarka za personal*	- medijowy překupc	- anonsy tež pod www.domowina-verlag.de	✓

[1] *Zerspanungmechaniker*

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	możnosć praktikuma
18	**mafa Malerei+Fachhandel GmbH** Hórnikowa dróha 10 | 01920 Chróśćicy e-mail: info@maler-gruttke.de	Gruttka, Siegbert *molerski mišter* tel. 035796 889615	- moler a lakěrar		✓
19	**Malerfirma Frenzel** Nawjes 12 | 01920 Ralbicy-Róžant tel. 035796 94964 e-mail: info@malermeister-frenzel.de	Frencel, Steffen *mějićel* tel. 0175 2726912	- moler a lakěrar		✓
20	**Malteser Krankenhaus St. Johannes** Njebjelčanska dróha 40 | 01917 Kamjenc tel. 03578 786105	Mögel, Beate *hladanska direktorka* tel. 03578 786104 e-mail: beate.moegel@malteser.org	- hladar strowoty a chorych - baba/hladar při porodźe		✓
21	**Malteserstift St. Monika** Christian-Weißmantel-Str. 27 01917 Kamjenc/Kamenz tel. 03578 3750	Špitankowa, Andrea *nawodnica domu* tel. 03578 3750 e-mail: andrea.spittank@malteser.org	- hladar starych - fachowc za hladanje (nowe wukubłanje wot 2020)	- poskićeja prawidłownje městna za dobrowólne socialne lěto (FSJ)	✓
22	**MDR Serbski rozhłós** Póstowe naměsto 2 | 02625 Budyšin e-mail: sekretariat-studio-bautzen@mdr.de	Korjeńkowa, Bogna *wjednica studija* tel. 03591 37403810 e-mail: sekretariat-studio-bautzen@mdr.de	- dotal žane	- poskići so dohlad do zakładow žurnalistiskeho dźěła w Satkuli	✓
23	**Missale Transport & Wertstoff GmbH & Co KG** Lindach 1 | 01920 Njebjelčicy www.missale-logistik.de	Große, Justus *jednaćel* tel. 035796 88930	- překupc za spedicisku a logistisku posłužbu - powołanski šofer		✓
24[2]	**Mjeńšinowy sekretariat štyrjoch awtochtonych narodnych mjeńšinow a ludowych skupin Němskeje** Bundesallee 216-218 | 10719 Berlin	Šołćina, Judit *wjednica* tel. 030 18681 14265 e-mail: info@minderheitensekreteriat.de	- žane wukubłanske městna, ale wjesela so přez praktikantow z Łužicy		✓
25	**MkH Agrar-Produkte-GmbH** Koćina 2 | 02997 Kulow tel. 035725 929000 e-mail: post@mkh-wittichenau.de	knjeni Čornakowa *personal* tel. 035725 929017 e-mail: verwaltung@mkh-wittichenau.de	- ratar - skótny hospodar	- powabjenja su móžne hač do 31.03.	✓
26	**Němsko-serbske ludowe dźiwadło Budyšin** Seminarna dróha 12 | 02625 Budyšin tel. 03591 584216 e-mail: kontakt@theater-bautzen.de	Kohrs, Ronald *zarjadniski direktor/2. zawodny wjednik* tel. 03591 584220 e-mail: R.kohrs@theater-bautzen.de	- fachowc za zarjadowansku techniku		✓
27	**Paul Bauder GmbH** Dresdner Str. 80 | 02994 Bernsdorf www.bauder.de	Liebe, Silvio *nutřkowna służba, wukubłar překupski wobłuk* tel. 035723 245-18 e-mail: silvio.liebe@bauder.de	- industrijowy překupc - procedurowy mechanikar za dźěłane maćizny a kawčukowu techniku[3] - wodźer mašinow a připrawow		✓

[2] je zwonka Łužicy, ale dobra możnosć so wuspytać, kak ći dźěło a žiwjenje we wulkoměsće słodźi

[3] *Verfahrensmechaniker für Kunststoff- und Kautschuktechnik*

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
28	**Pjekar Šlapa** Hłowna dróha 51 | 01920 Worklecy	Schlappa, Michael *pjekarski mišter* tel. 035796 96323 e-mail: baeckerei.schlappa@yahoo.de	- pjekar		✓
29	**Porst Landtechnik GmbH** Am Sandberg 7 | 01920 Rauschwitz	Müller, Torsten *nawoda dźěłarnje* tel. 035793 3060 e-mail: t.mueller@porstlandtechnik.de	- mechatronikar za ratarske a twarske mašiny	- pytaja za wukubłanske lěto 2020	✓
30	**Praksa za logopediju** Dróha Ćišinskeho 9 01920 Pančicy-Kukow	Maccyna, Marija *wobsedźerka* tel. 035796 88471	- žane wukubłanske móžnosće, ale praktikanća su lubje witani		✓
31	**ratarski zawod Roman Wjesela** Hórnikowa 46 | 01920 Chrósćicy tel. 035796 96454	Wjesela, Roman *jednaćel* e-mail: romanwessela@gmail.com	- ratar	- dotal su so wučomnicy sami naprašowali	✓
32	**Retschke-Zschornak Heizungstechnik und Gasdruc-kregleranlagen GmbH** Kamjenej čo./Camina Nr. 13 02627 Radwor/Radibor tel. 035934 6220	Rječka, Tomaš *jednaćel* tel. 01773593462 e-mail: mail@rz-camina.de	- monter za tepjenje/přewětrjenje/sanitarny klima		✓
33	**Rěčny centrum WITAJ** Póstowe naměsto 2 | 02625 Budyšin tel. 03591 550400 e-mail: sekretariat@witaj.domowina.de	dr. Brězanowa, Beata *nawodnica*	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
34[4]	**Sachsenmilch Leppersdorf GmbH** An den Breiten | 01454 Leppersdorf	Suchfort, Susan *HR-referentka hladanje/wukubłanje* tel. 03528 4341707 e-mail: susan.suchfort@muellergroup.de	- powołanski šofer - procedurowy mechanikar za dźěłane maćizny a kawčukowu techniku - fachowc za składowansku logistiku - medijowy technologa (ćišć) - fachowy informatikar - industrijowy překupc - industrijowy mechanikar - elektronikar za zawodnu techniku - mechatronikar - mlokowy technologa - mlokowy laborant - kfz-mechatronikar	- naprašowanje tež móžne pola mlokarnje w Koćinje	✓
35	**Schierack-Bau GmbH** Wjesna dróha 1e | 01920 Konjecy	Šěrak, Rafael *jednaćel* tel. 035792 50654 e-mail: schierackbau.gmbh@t-online.de	- muler		✓

[4] njeje w serbskim sydlenskim rumje, ale wobsteji móžnosć so tam wukubłać dać

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
36	**Serbske šulske towarstwo z.t.** Póstowe naměsto 2 | 02625 Budyšin tel. 03591 550216 e-mail: info@sorbischer-schulverein.de	Młynkowa, Marlis *koordinatorka*	- kubłar	- wukubłanje je powołanje přewodźace	✓
37	**Serbski ludowy ansambl ptzwr** Wonkowna Lawska 2 | 02625 Budyšin tel. 03591 3580 e-mail: info@sne-bautzen.com	Wagnerowa, Petra *mzda/personal* e-mail: p.wagner@sne-bautzen.com	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
38	**Serbski muzej** Hród 3 | 02625 Budyšin tel. 03591 2708700 e-mail: sekretariat@sorbisches-museum.de	Boguszowa, Christina *direktorka* e-mail: c.bogusz@sorbisches-museum.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
39	**Spittank Physio** Paulistr. 39 | 02625 Budyšin tel. 03591 5944808 e-mail: info@spittank-physio.de	Špitank, Měrćin *mějićel praksy* Hagemann, Dörte *běrow*	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
40	**Třěchikryjerski zawod Měrćin Hrjehor** Šulski puć 3 | 01920 Konjecy	Hrjehor, Měrćin a Birgit tel. 035792 59952 e-mail: info@dachdecker.rehor.de	- třěchikryjer		✓
41	Wohnungsbaugenossenschaft „Aufbau“ Bautzen eG Bertolt-Brecht-Str. 8a | 02625 Budyšin tel. 03591 20190 e-mail: info@wg-aufbau-bautzen.de	Maasch, Andrea *imobilijowe zarjadnistwo/wukubłarka* tel. 03591 201911 e-mail: maasch@wg-aufbau-bautzen.de	- imobilijowy překupc		✓
42	Załožba za serbski lud Póstowe naměsto 2 | 02625 Budyšin tel. 03591 550307 e-mail: stiftung-bautzen@sorben.com	Zyndźina, Jana *wjednica wotrjada financne zarjadnistwo* tel. 03591 550303 e-mail: sende-stiftung@sorben.com	- zarjadniski fachowy přistajeny - překupc za běrowowy management		✓
43	Zubna lěkarska praksa Dr. Wałda a Dr. Hozyna Hłowna dróha 6a | 01920 Worklecy e-mail: kontakt@zahnarzt-raeckelwitz.de	Dr. Hozyna, Christina *zubna lěkarka* e-mail: kontakt@zahnarzt-raeckelwitz.de	- zubnolěkarski fachowy přistajeny		✓

lerne sorbisch - wukń serbsce
www.sorbischlernen.de
Foto: Shutterstock.com - wavebreakmedia